

Türkiye'deki Suriyeli Kadınlar

2014

Türkiye'deki Suriyeli Kadınlar

Bu Rapor,
Başbakanlık Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı
Tarafından Hazırlanmıştır.

2014

AFET VE ACİL DURUM YÖNETİMİ BAŞKANLIĞI

Kısaltmalar

AFAD	: Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı
BM	: Birleşmiş Milletler
AB	: Avrupa Birliği
STK	: Sivil Toplum Kuruluşu
GSYH	: Gayrisafi Yurtiçi Hâsıla
BMMYK	: Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği

*Bu raporda geçen “kamp” ifadesi, “geçici barınma merkezlerini” ifade etmektedir.

Sunuş

2011 yılının Mart ayında, iç karışıklıkların başlamasından bu yana, günden güne artan sayıda Suriyeli, Türkiye'ye sığınmaktadır. Suriye'deki insan hakları ihlallerinde 2012 yılı ve sonrasında ortaya çıkan hızlı artış, insani yardım ihtiyaçlarında dramatik artışları da beraberinde getirmiştir. İç karışıklıkların başlamasından bu yana, Suriye ile güçlü tarihi, kültürel ve komşuluk bağları olan Türkiye Cumhuriyeti, iç karışıklıklardan etkilenen Suriye vatandaşları için "açık kapı" politikası izlemiştir. Türkiye, gerek sınırları içerisindeki geçici barınma merkezlerinde ve çeşitli illerde, gerekse Suriye sınırları içerisindeki geçici barınma merkezlerinde ve çeşitli yerleşim yerlerinde bu trajediden etkilenen Suriye vatandaşlarına insani yardım sağlamada en cömert davranan ülke olmuştur.

Öncelikle, Suriye trajedisine büyük bir duyarlılık gösteren ve bu konuda öncü bir rol üstlenen Başbakanımız Sayın Recep Tayyip ERDOĞAN ve Başbakan Yardımcımız Sayın Beşir ATALAY olmak üzere, ilgili bakanlarımız ve her seviyedeki yetkililerimiz, başta BM ve AB'nin yanı sıra, tüm uluslararası toplumun dikkatini bu konuya çekmek için büyük çaba göstermektedir.

Türkiye, 19 Nisan 2014 tarihi itibarıyla 900 bini aşkın Suriyeliye ev sahipliği yapmaktadır. Bu nüfusun, yaklaşık 220 bini Türkiye-Suriye sınırına yakın 10 ilde kurulan 22 barınma merkezinde konaklamaktadır. Barınma merkezleri dışında ise 700 bine yakın Suriyeli, ülkenin çeşitli kentlerinde kendi imkânlarıyla yaşamaktadır. Türkiye'deki Suriyeli misafirlerin yaklaşık dörtte üçünün barınma merkezleri dışında yaşadığı görülmektedir.

24 Nisan 2014 itibarıyla 2.709.786 Suriyeli, iç karışıklıklar nedeniyle ülkesi dışında bulunmaktadır. Bunun yüzde 50,2'si kadınlardan ve özellikle yüzde 23,7'si 18-59 yaş aralığındaki yetişkin kadınlardan oluşmaktadır. Çocuklar ve kadınlar savaş ve göç hareketlerinde, en incinebilir grupları oluştururlar ve olumsuz etkiler en çok bu incinebilir gruplar üzerinde oluşmaktadır. Türkiye'de bulunan Suriyeli kadın misafirlerin durumları hakkında bilgi edinmek, karşılaştıkları problemleri tespit etmek ve özellikle yaşadıkları trajediye dikkat çekmek üzere AFAD, Türkiye'de bulunan Suriyeli kadınlara yönelik bir saha araştırması gerçekleştirmiştir.

Bu tür çalışmalar AFAD'ın afet yönetimi stratejisinde toplumsal cinsiyete dayalı yönetim anlayışının bir yansımasıdır.

Rapora konu saha araştırması Adana, Adıyaman, Hatay, Gaziantep, Kahramanmaraş, Kilis, Malatya, Mardin, Osmaniye ve Şanlıurfa illerinde, hem geçici barınma merkezlerinde hem de bu merkezler dışında yaşayan Suriyeli kadınlar ile yüz yüze görüşme yöntemiyle gerçekleştirilmiştir. Ayrıca, bu süreçte kadınların sorunlarını daha iyi anlayabilmek adına psikolog ve sosyolog AFAD çalışanları tarafından saha görüşmeleri gerçekleştirilmiştir. Anketler, demografi, sosyoekonomik yapı, barınma, güvenlik, sağlık, eğitim, beslenme, su/temizlik ve gelecekle ilgili beklentiler konusunda sorular içermektedir. Anket sorularının hazırlanması, analiz süreci ve rapor aşaması, AFAD Veri Yönetimi ve Rapor Hazırlama Çalışma Grubu tarafından gerçekleştirilmiştir.

AFAD'ın Suriyeli misafirler ile ilgili yürüttüğü faaliyetlerdeki destek ve güvenleri için Cumhurbaşkanımız Sayın Abdullah GÜL'e, Başbakanımız Sayın Recep Tayyip ERDOĞAN'a, Başbakan Yardımcımız Sayın Beşir ATALAY'a, birlikte çalıştığımız tüm Bakanlıklara, kurum ve kuruluşlara, AFAD adına teşekkür ediyorum. Türkiye'deki Suriyeli Kadınlar Araştırmasını yürüten ve çalışmalara katkı sağlayan tüm "Hazırlama Ekibi" üyelerine de teşekkür ediyorum.

Özellikle ülkemizde bulunan Suriyeli kadınların ve sorunlarının çeşitli yönlerden ele alındığı bu raporun, hem şartlarının iyileştirilmesi hem de AFAD olarak onlara verdiğimiz değer bir göstergesi olarak kabul edilmesi adına, yararlı olacağını umuyor, raporun tüm ilgililere faydalı olmasını diliyorum.

Dr. Fuat OKTAY
Başkan

Türkiye'deki
Suriyeli
Kadınlar

Şekil, Tablo ve Grafik Listesi	7
Yönetici Özeti.....	9
Başlarken Birkaç Söz	11
a. Suriye Hakkında	11
b. Araştırma Yöntemi Hakkında	12
Giriş	13
1. Yaşamak İçin Suriye'den Türkiye'ye Kaçış	16
1.1 Suriyeli Misafirlerin Geldikleri Suriye Kentleri.....	16
1.2 Suriyeli Misafirlerin Türkiye'de Yerleştikleri Kentler	19
2. Suriyeli Kadınların Demografik Bilgiler.....	21
2.1 Yaş Bilgileri	21
2.2 Eğitim Bilgileri	24
2.3 Medeni Durum Bilgileri	26
2.4 Meslek ve Aylık Gelir Bilgileri	28
3. İç Savaşın Kadınların Yaşamları Üzerindeki Etkileri	31
3.1 Suriye'den Ayrılış	32
3.2 Savaşın Aile Üyeleri ve Yakınları Üzerindeki Etkileri	34
3.3 Psikososyal Etkiler	38
4. Kamp Dışında Barınma ve Temel İhtiyaçlar.....	41
4.1 Yaşadıkları Mesken Tipi ve Değerlendirilmesi	42
4.2 Temel İhtiyaçlara Erişim	44
5. Barınma Merkezlerindeki Suriyeli Kadınlar	46
5.1 Çadır/Konteyner ve Temel İhtiyaçlara Erişim	47
5.2 Barınma Merkezlerindeki Hizmetlerin Değerlendirilmesi	49
6. Suriyeli Kadınların Sağlık Koşulları.....	55
6.1 Sağlık Hizmetlerine Erişim ve Memnuniyet	55
6.2 Hamile Bireyler ve Türkiye'de Doğum	59
7. Suriyeli Kadınların Gelecek Planları.....	63
7.1 Çalışma Hayatı ve Geçim	63
7.2 Türkiye'deki Hayata Uyum	65
7.3 Suriye'ye Dönüş	69
8. Saha Görüşmelerinden Notlar	72
9. Alınabilecek Önlemler.....	77
Hazırlama Ekibi Üyeleri	80

Şekil, Tablo ve Grafik Listesi

17	Grafik	1.1.1	Suriyelilerin Geldikleri Suriye Kentlerinin Dağılımı
18	Grafik	1.1.2	Kamp İçinde Yaşayan Suriyeli Kadınların Geldikleri Suriye Kentlerinin Dağılımı, Kamp İçi
19	Grafik	1.1.3	Kamp Dışında Yaşayan Suriyeli Kadınların Geldikleri Suriye Kentlerinin Dağılımı, Kamp Dışı
20	Tablo	1.2.1	Barınma Merkezleri ve Bu Merkezlerde Bulunan Suriyeli Sayıları (19.04.2014)
22	Şekil	2.1.1	Suriyeli Kadınların Yaş Dağılımı, Kamp İçi
22	Şekil	2.1.2	Suriyeli Kadınların Yaş Dağılımı, Kamp Dışı
24	Şekil	2.2.1	Suriyeli Kadınların Eğitim Durumu Dağılımı (6 Yaş ve Üzeri), Kamp İçi ve Kamp Dışı
25	Şekil	2.2.2	Suriyeli Kadınların Eğitim Durumlarının Erkeklerle Kıyaslanması (6 Yaş ve Üzeri)
27	Şekil	2.3.1	Suriyeli Kadınların Medeni Durum Dağılımı (15 Yaş ve Üzeri), Kamp İçi ve Kamp Dışı
28	Tablo	2.4.1	Suriyeli Kadınların Mesleki Durumları, Kamp İçi ve Kamp Dışı
29	Tablo	2.4.2	Suriyeli Kadınların Suriye'de İken Aylık Hane Gelirleri (ABD Doları), Kamp İçi ve Kamp Dışı
30	Grafik	2.4.1	Suriyeli Kadınların Türkiye'de Son Bir Ayda Elde Ettikleri Gelir Dağılımı (Türk Lirası), Kamp Dışı
32	Grafik	3.1.1	Suriyeli Kadınların Suriye'den Ayrılma Sebepleri
32	Şekil	3.1.1	Suriyeli Kadınların Türkiye'ye Giriş Biçimleri, Kamp İçi ve Kamp Dışı
33	Grafik	3.1.2	Suriyeli Kadınların Türkiye'deki Kayıt Durumları, Kamp Dışı
34	Tablo	3.1.1	Suriyeli Kadınların Başka Bir Ülke Yerine Sığınmak İçin Türkiye'yi Tercih Etme Nedenleri, Kamp İçi
34	Şekil	3.2.1	Suriyeli Kadınların İç Savaşta Hayatını Kaybeden Yakınları Olup/Olmadığı, Kamp İçi ve Kamp Dışı
35	Şekil	3.2.2	Suriyeli Kadınların İç Savaşta Yaralanan Yakınları Olup/Olmadığı, Kamp İçi ve Kamp Dışı
36	Tablo	3.2.1	Kadınların, Burada Olmayan Aile Bireylerinin Durumları, Kamp İçi ve Kamp Dışı
37	Şekil	3.2.3	Kadınların Suriye'deki Yakınları ile İletişim Kurma Araçları, Kamp İçi ve Kamp Dışı
38	Şekil	3.3.1	Suriyeli Kadınların Psikolojik Desteğe İhtiyaçları, Kamp İçi ve Kamp Dışı
39	Tablo	3.3.1	Kadınların Hanelerindeki Yetişkin ve Çocukların, Uyku Bozukluğu, Endişeli Düşünceler veya Korkmuş Hissetme Durumları, Kamp İçi ve Kamp Dışı
42	Grafik	4.1.1	Suriyeli Kadınların Yaşadığı Mesken Tipi, Kamp Dışı
43	Grafik	4.1.2	Suriyeli Kadınların Yaşadıkları Meskeni Değerlendirmesi, Kamp Dışı
44	Grafik	4.2.1	Suriyeli Kadınların Temel İhtiyaçlarının Yeterlilik Durumu, Kamp Dışı
44	Tablo	4.2.1	Suriyeli Kadınların Su ve Temizlik Maddelerine Erişebilme Durumu, Kamp Dışı
47	Şekil	5.1.1	Suriyeli Kadınların Çadır/Konteynerlerin Özelliklerini Değerlendirmeleri, Kamp İçi

48	Grafik	5.1.1	Suriyeli Kadınların Çadır/Konteynerlerdeki Temel İhtiyaçlar Değerlendirmeleri, Kamp İçi
48	Tablo	5.1.1	Suriyeli Kadınların Su ve Temizlik Maddelerine Erişebilme Durumu, Kamp İçi
49	Grafik	5.2.1	Suriyeli Kadınların Kamplarda Verilen Hizmetleri Değerlendirmeleri, Kamp İçi
51	Şekil	5.2.1	Suriyeli Kadınların Kamplarda Hizmet Veren Personelin Davranışlarına İlişkin Değerlendirmeleri, Kamp İçi
53	Tablo	5.2.1	Suriyeli Kadınların Kamplarda Verilen Yemek Hizmetleri ile İlgili Görüşleri, Kamp İçi
53	Grafik	5.2.2	Suriyeli Kadınlar Kamplardaki Çocuk Oyun Alanlarını Yeterli Buluyor mu? Kamp İçi
55	Şekil	6.1.1	Suriyeli Kadınların Kendileri veya Yakınları Türkiye’de Sağlık Hizmetlerinden Faydalandı mı? Kamp İçi ve Kamp Dışı
56	Grafik	6.1.1	Kamp Dışındaki Suriyeli Kadınların Sağlık Hizmetinden Faydalanmama Nedenleri, Kamp Dışı
57	Tablo	6.1.1	Sağlık Hizmetlerinden Faydalanan Kadınların Memnuniyet Düzeyleri, Kamp İçi ve Kamp Dışı
58	Şekil	6.1.2	Suriyeli Kadınlar Gerektiğinde İlaç Temin Edebiliyorlar mı? Kamp İçi ve Kamp Dışı
59	Şekil	6.2.1	Suriyeli Misafirlerin Hanelerinde Hamile Birey Olup/Olmadığı, Kamp İçi ve Kamp Dışı
59	Şekil	6.2.2	Suriyeli Misafirlerin Hanelerinde Emziren Anne Olup/Olmadığı, Kamp İçi ve Kamp Dışı
60	Şekil	6.2.3	Suriyeli Misafirlerin Hanelerinde Türkiye’de Doğum Yapan Kadın Olup/Olmadığı, Kamp İçi ve Kamp Dışı
60	Tablo	6.2.1	Türkiye’de Gerçekleşen Doğumların Yıllara Göre Dağılımı, Kamp İçi ve Kamp Dışı
61	Tablo	6.2.2	Türkiye’de Gerçekleşen Doğumların Nerede Gerçekleştiği, Kamp İçi ve Kamp Dışı
62	Tablo	6.2.3	Türkiye’de Gerçekleşen Doğumlara Kimin Yardımcı Olduğu, Kamp İçi ve Kamp Dışı
63	Grafik	7.1.1	Suriyeli Kadınların Türkiye’de İş Arayıp/Aramadıkları, Kamp İçi ve Kamp Dışı
63	Şekil	7.1.1	Suriyeli Kadınların Önümüzdeki 7 Gün İçin Yeterli Yiyeceğe ya da Yiyecek Temin Edecek Paraya Sahip Olup/Olmadıkları, Kamp Dışı
65	Şekil	7.1.2	Suriyeli Kadınların Meslek Edinecek Kursu ya da Okula Devam Etme İstekleri, Kamp İçi
65	Şekil	7.2.1	Suriyeli Kadınların Türkiye’de Kendilerini Güvende Hissedip/Hissetmedikleri, Kamp İçi ve Kamp Dışı
66	Şekil	7.2.2	Suriyeli Kadınların Türkçe Öğrenme İstekleri, Kamp İçi ve Kamp Dışı
66	Şekil	7.2.3	Suriyeli Kadınların Yakın Zamanda Başka Yere Taşınma Planları, Kamp İçi ve Kamp Dışı
68	Tablo	7.2.1	Suriyeli Kadınlardan Yakın Zamanda Başka Bir Yere Taşınmayı Planlayanlar, Nereye Taşınmayı Düşünüyor? Kamp İçi ve Kamp Dışı
69	Şekil	7.3.1	Suriyeli Kadınlar Ülkelerine Ne Zaman Dönmeyi Düşünüyor? Kamp İçi ve Kamp Dışı
70	Şekil	7.3.2	Suriyeli Kadınlar Ülkelerine Döndüğünde Bir İşlerinin Olacağını Düşünüyor mu? Kamp İçi ve Kamp Dışı

Yönetici Özeti

- Ülkemize gelen kamp içindeki kadınların yüzde 35'i İdlip kentinden ve kamp dışındaki kadınların yüzde 44'ü Halep kentinden gelmiştir.
- 19 Nisan 2014 tarihi itibarıyla barınma merkezlerindeki kadınların yüzde 33'ü Şanlıurfa'da bulunmaktadır.
- Kamp içindeki ve kamp dışındaki kadınların yarıya yakını, çalışma çağı olarak nitelenen 19-54 yaş grubunda yer almaktadır.
- Suriyeli kadınların yüzde 64'ü eğitim durumlarını ilkököl, okuryazar veya okuryazar değil olarak belirtmişlerdir.
- Evli kadınların oranı yüzde 67 iken bekârların oranı yüzde 28'dir.
- Suriyeli kadınların yüzde 87'sinin gelir getirecek bir mesleği bulunmamaktadır.
- Kamp dışındaki kadınların yaklaşık yüzde 97'si son bir ay içerisinde hiç gelir elde edememiştir.
- Suriyeli kadınlar, başta güvenlik olmak üzere, siyasi düşünceleri, ekonomik nedenleri ve sağlık koşullarını Suriye'den ayrılma sebebi olarak göstermiştir.
- Kamplarda yaşayan kadınların yarısından fazlası, resmi sınır geçiş noktalarından ülkemize girmişken bu oran kamp dışında yaşayan kadınlarda yüzde 23'tür.
- Kamp dışındaki Suriyeli kadınların yüzde 81 gibi büyük bir bölümünün ikamet izni ve yüzde 32'sinin herhangi bir kaydı bulunmamaktadır.
- Suriyeli kadınların yüzde 35'i iç savaş nedeniyle en az bir yakınını kaybettiğini, yüzde 28'i ise en bir yakınının iç karışıklık nedeniyle yaralandığını belirtmiştir.
- Suriyeli kadınların yüzde 91'i Suriye'deki yakınları ile mobil telefonlar aracılığıyla iletişim kurmaktadır.
- Suriyeli kadınların yarısından fazlası, kendisinin veya aile bireylerinin psikolojik desteğe ihtiyacı olduğunu ifade etmiştir.
- Kamp içinde yaşayan misafirlerin yarıya yakını hanesinde uyku bozukluğu yaşayan çocuk olduğunu ifade etmiştir.
- Kamp dışında yaşayan Suriyeli kadınların yaklaşık yüzde 73 gibi büyük bir çoğunluğu ev ya da apartman dairesinde yaşadığını belirtmiştir.
- "Önümüzdeki 7 gün için yeterli yiyeceğe ya da yiyecek temin edebilecek paraya sahip misiniz?" sorusuna kadınların yüzde 78'i hayır cevabını vermiştir.
- Başka bir ülke yerine Türkiye'yi tercih etme nedeni olarak kadınların yüzde 82'si ulaşım kolaylığını göstermiştir.
- Kamp içindeki kadınların yüzde 94'ü ve kamp dışındaki kadınların yüzde 93'ü Türkiye'deki insanların kendilerine karşı davranışlarını olumlu olarak değerlendirmektedir.
- Kamp dışında yaşayan Suriyeli misafirlerin meskenlerindeki temel ihtiyaçlarının, kamp içinde yaşayan Suriyeli misafirlere kıyasla yeterlilik oranları daha azdır.
- Türkiye'deki sağlık hizmetlerinden faydalanan kadınların, bu hizmetlerden duydukları memnuniyet oranı, kamp içinde yüzde 60 ve kamp dışında yüzde 80 seviyesindedir.
- Kadınların hemen hemen yarısına yakını imkân sağlansa da üretime katılmak istemediklerini belirtmişlerdir.

Türkiye'deki
Suriyeli
Kadınlar

Başlarken Birkaç Söz

a. Suriye Hakkında

Suriye Arap Cumhuriyeti Akdeniz'in doğu ucunda ve Türkiye'nin güneyinde yer almaktadır. Suriye'nin yüzölçümü 185,6 bin kilometre karedir. 2012 itibariyle, Suriye'nin toplam nüfusunun 22,5 milyon olduğu tahmin edilmiştir. Suriye'nin resmi dili Arapça'dır. Başkenti 1,7 milyon nüfusa sahip olan Şam kentidir. 4,6 milyon nüfuslu Halep ise Suriye'nin en büyük kentidir.

Suriye'de doğumda ortalama yaşam beklentisi, erkekler için 72 yıl ve kadınlar için 77 yıldır. Suriye'nin oldukça genç bir nüfusu vardır. 2012 yılında toplam nüfusun yaklaşık yüzde 35'i 15 yaş altındaydı. Aynı yılda, ortanca (medyan) yaş ise 22 olarak hesaplanmıştır.

Dünya Bankası verilerine göre, Suriye'nin kişi başına Gayrisafi Yurtiçi Hasılası (GSYH) 2012 yılında 3.289 ABD dolarıydı (World Development Indicators, 2013). Suriye'nin ana ihracatı, tarım ürünleri ve petroldür. Suriye işgücünün yaklaşık yüzde 17'si tarım, yüzde 16'sı endüstri ve yüzde 67'si hizmet sektöründedir.

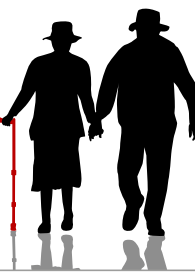
Türkiye 2011 yılından beri Suriye krizi için yaklaşık 3 milyar dolar harcama yapmıştır. Suriye, 24 Ekim 1945'ten beri Birleşmiş Milletlerin (BM) bir üyesidir.

Suriye Arap Cumhuriyeti Akdeniz'in doğu ucunda ve Türkiye'nin güneyinde yer almaktadır. Suriye'nin yüzölçümü 185,6 bin kilometre karedir.

Ortalama
Yaşam
Beklentisi

77-72

Suriye'de doğumda ortalama yaşam beklentisi, erkekler için 72 yıl kadınlar için 77 yıldır.

Gayrisafi Yurtiçi
Hasılası

Dünya Bankası verilerine göre, Suriye'nin kişi başına Gayrisafi Yurtiçi Hasılası (GSYH) 2012 yılında 3.289 ABD dolarıydı. (World Development Indicators, 2013).

Türkiye'deki
Suriyeli
Kadınlar

b. Araştırma Yöntemi Hakkında

Bu araştırma, Suriye'deki iç karışıklıklar nedeniyle ülkemize gelerek geçici barınma merkezlerinde veya kendi imkânları ile barınma merkezleri dışında ikamet eden Suriye vatandaşlarının ihtiyaçları, sorunları, memnuniyet düzeyleri ve geleceğe ilişkin beklentilerinin belirlenmesi amacıyla 23 Haziran – 6 Temmuz 2013 tarihleri arasında nitel ve nicel araştırma yöntemleri kullanılarak gerçekleştirilmiştir.

Nicel Araştırma

Anket çalışması, çalışmanın gerçekleştirildiği tarihte 10 kentte kurulu olan 20 barınma merkezinde yaşayan Suriyeli misafirler ile birlikte yine bu 10 kentte barınma merkezleri dışında yaşayan Suriyeli misafirleri kapsamaktadır. Bu kentler; Adana, Adıyaman, Hatay, Gaziantep, Kahramanmaraş, Kilis, Malatya, Mardin, Osmaniye ve Şanlıurfa'dır. Barınma merkezleri dışındaki yerler, Suriyeli misafirlerin yoğun olarak yaşadığı mahalle ve caddeler olarak seçilmiştir. Anket formu yardımıyla barınma merkezlerindeki Suriyelilere 73, barınma merkezi dışındaki Suriyelilere ise 75 soru yöneltilmiştir.

Ankette toplam 2.700 hanehalkı kapsamıştır. Bu hanehalklarının 1.500'ü kamplarda ve 1.200'ü kamp dışında yaşamaktadır. Haneler, rasgele örnekleme yoluyla seçilmiştir. Toplanan verilerin analizi sonucunda kamplarda 1.420 ve kamplar dışında 1.160 hane hakkındaki bilgiler güvenilir bulunmuştur. Anket, 29 AFAD personeli tarafından yüz yüze görüşme yöntemiyle uygulanmış ve kendilerine 29 çevirmen eşlik etmiştir.

Ankette yer alan sorulara her hanehalkından bir yetişkin yanıt vermiştir. Bu kişi aynı zamanda hanedeki her bir kişi hakkında bilgi vermiştir. Bu cevaplayıcılardan 498 tanesi kadın hane reisidir. Raporda, hem genel olarak tüm hane reislerinin hane halkıyla ilgili verdiği cevaplar, hem de özel olarak "kadın" cevaplayıcıların değerlendirmeleri analiz edilmiştir.

AFAD personeli tarafından yüz yüze görüşmelerde kullanılan anket formu, "demografik bilgiler ve sosyoekonomik profil", "barınma ve güvenlik", "sağlık", "eğitim", "beslenme", "su ve temizlik" ve "gelecek ile ilgili beklentiler" konularını kapsamaktadır.

Nitel Araştırma

Psikolog ve sosyologlardan oluşan AFAD ekibi tarafından geçici barınma merkezlerinin bulunduğu 4 ilde, barınma merkezindeki kadınlar, yöneticiler, çalışanlar, ilgili il müdürlükleri yetkilileri ve kamu görevlileri ile gerçekleştirilen yüz yüze görüşmeler ve toplantılar aracılığıyla, kız çocuklarının ve kadınların yaşam koşulları, yaşadıkları sorunlar, ihtiyaç ve beklentileri araştırılmıştır. Bu iller Şanlıurfa, Gaziantep, Kilis ve Adana'dır. Kilis ilinde gerçekleştirilen, Suriyeli vatandaşlara yönelik psikososyal destek çalışmalarında, bireysel görüşmelerde elde edilen ifadelerde paylaşılmıştır

Giriş

Dünya genelindeki toplam sığınmacı sayısı 2012 yılı sonu itibarıyla 45,2 milyon olarak kaydedilmiştir. Yalnızca 2012 yılında 7,6 milyon insan ülkesini terk ederek başka ülkelerde yaşamak zorunda kalmıştır. Dünya genelindeki sığınmacıların yüzde 55'ini Afganistan, Somali, Irak, Suriye ve Sudan gibi iç savaş ve çatışma yaşanan beş ülkeden kaçanlar oluşturmaktadır.¹

Suriye'de yaşanan kriz, tüm Suriye halkını ve özellikle de Suriyeli kadın ve çocukları son derece olumsuz şartlarda yaşamaya mecbur bırakmıştır. Ülkedeki karışıklık ve savaş ortamı, hem ülke içinde, hem de iltica ettikleri ülkelerde Suriye vatandaşları için gittikçe zorlaşan yaşam koşulları sunmaktadır. Türkiye Cumhuriyeti, Suriyelileri, özellikle sınır kentlerinde açtığı barınma merkezlerinde yüksek standartlarda misafir etmek için yoğun emek ve para harcamaktadır. Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği'nin (BMMYK) 21 Nisan 2014 tarihli verilerine göre; Suriye iç savaşında kendi ülkesini terk ederek Türkiye, Irak, Lübnan, Ürdün ve Mısır'a yerleşen 2.704.812 Suriyeli nüfusun yüzde 50'sinden fazlasını kadınlar ve çocuklar oluşturmaktadır.

Türkiye, 15 Nisan 2014 itibarıyla yaklaşık 900 bin Suriyeliye ev sahipliği yapmaktadır. Bu nüfusun yaklaşık 220 bini Türkiye-Suriye sınırına yakın 10 ilde kurulan 22 barınma merkezinde konaklamaktadır. Barınma merkezleri dışında ise 700 bine yakın Suriyeli, ülkenin çeşitli kentlerinde kendi imkânlarıyla yaşamaktadır. Basit bir hesaplamayla Türkiye'deki Suriyelilerin yaklaşık dörtte üçünün barınma merkezleri dışında yaşadığı görülmektedir. Bu durum, göç ve göçle birlikte gelen uyumlaştırma sürecini pek çok alanda olduğu gibi kadın konularında da kontrol dışına çıkarabilmektedir.

Erkekler gibi kadınlar da ülkelerinde yaşadıkları zulümden kaçmakta; ancak erkeklerden farklı olarak, özel korumaya ihtiyaçları bulunmaktadır. Kadınların bu süreçten erkeklere kıyasla çok daha olumsuz etkilendikleri savı, çeşitli araştırmalar tarafından da desteklenmektedir. Toplumsal cinsiyet farklılıkları savaş sürecinde kendini göstermektedir. Genel olarak kadınlar; toplumsal cinsiyet temelli ayrımcılık, sosyal ve kültürel önyargılardan kaynaklanan baskı ve zulüm, geleneklerle ilişkili bedensel ve ruhsal sağlıklarını bozan zarar verici uygulamalar, cinsel istismar, cinsel şiddet, aile içi şiddet gibi esas olarak kadın olmalarından kaynaklı zulüm ve baskılardan kaçmak için de ülkelerini terk etmek ve başka bir ülkeye göç etmek zorunda kalmaktadırlar.²

Diğer pek çok raporda da belirtildiği gibi aile içi şiddet, erken yaşta evlilik ve çok eşli evlilikler, Türkiye'deki kamplarda ve kamplar dışında yaşayan Suriyeliler arasında da sıklıkla gözlenmektedir.³ Görüşmelerden de anlaşıldığı üzere, erken yaşta ve çok eşli evlilikler Suriye'de de oldukça yaygın görülen sosyal bir durumdur.

"Toplumsal cinsiyet" in sığınma sürecini yapılandıran bir kategori olduğu göz önünde bulundurularak kadınların ve kız çocuklarının bu süreçten farklı şekillerde etkilendikleri düşüncesiyle AFAD tarafından, Türkiye'de barınan Suriyelilerin durumlarının tespit edilmesi amacıyla kapsamlı bir anket çalışması gerçekleştirilmiştir. Bu raporla eş zamanlı olarak kız çocuklarının ve kadınların ihtiyaçlarına yönelik saha araştırması uygulaması gerçekleştirilmiştir. Bu araştırmalardan elde edilen sonuçlar, ihtiyaçların tespitinin yanı sıra verilen hizmetlerin iyileştirilmesine olanak sağlayacaktır.

¹ <http://www.dw.de/m%C3%BClteci-say%C4%B1s%C4%B1nda-yine-rekor/a-16893757>

² Akkaya, A. (2002). Mülteci Kadınlar ve Sığınmacı Kadınlar. Toplum ve Hukuk Dergisi, 2 (4), s.75-83.

³ Nisan 2013 - Gender-Based Violence Area of Responsibility - gbvaor.net

T.C. BAŞBAKANLIK
Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı

1. Yaşamak İçin Suriye'den Türkiye'ye Kaçış

Savaş ortamından kaçan birçok Suriyelinin resmi evrakları ya hiç bulunmamakta ya da yetersiz kalmaktadır. Kayıt sisteminin gelişmesiyle birlikte bazı bilgilerin edinilmesi mümkün oldukça, ülkemizdeki Suriyelilerle ilgili daha geniş bilgilere ulaşmamız mümkün olmuştur. Araştırmamızın anket bölümü de bize ülkemizdeki Suriyelilerle ilgili genel bir profil sunma konusunda katkı sağlamıştır.

1.1 Suriyeli Misafirlerin Geldikleri Suriye Kentleri

Bu bölümde, Türkiye'deki Suriyeli misafirlerin geldikleri Suriye kentleri konusunda bilgi sunulmaktadır. Bu kentlerin dağılımı ve her birinden gelen misafirlerin yüzdeleri Grafik 1.1.1'de verilmektedir.

Dikkat çeken ilk nokta, Halep'in Türkiye'ye en çok misafir yollayan kent olduğudur. Türkiye'ye gelen toplam Suriyelilerin yüzde 36'ya yakını Halep'ten gelmiştir. Halep'ten Türkiye'ye gelen Suriyelilerin oranının bu kadar yüksek olmasının bir nedeni Halep'in Türk sınırına çok yakın olmasıdır ve ikinci bir neden ise Halep'in yoğun çatışma merkezlerinden biri olmasıdır. Halep, 2012 tahminlerine göre 4,6 milyon nüfusu ile Suriye'nin en kalabalık kentidir.

Türkiye'ye en çok Suriyeli yollayan ikinci kent İdlip'tir. Toplam Suriyelilerin yaklaşık yüzde 21'i İdlip'ten gelmiştir. İdlip de Türkiye sınırına yakın bir kenttir ve 2012 tahminlerine göre 1,4 milyon nüfusu vardır.

Türkiye'ye gelen Suriyelilerin bir dereceye kadar yüksek bir yüzdesi Rakka ve Lazkiye'den gelmiştir. Türkiye'ye gelen Suriyelilerin yaklaşık yüzde 11'i Rakka'dan ve yaklaşık yüzde 9'u Lazkiye'den gelmiştir. Hem Rakka hem de Lazkiye Türk sınırına göreceli olarak yakın kentlerdir. 2012 yılı tah-

minlerine göre Lazkiye'nin nüfusu 1 milyondur.

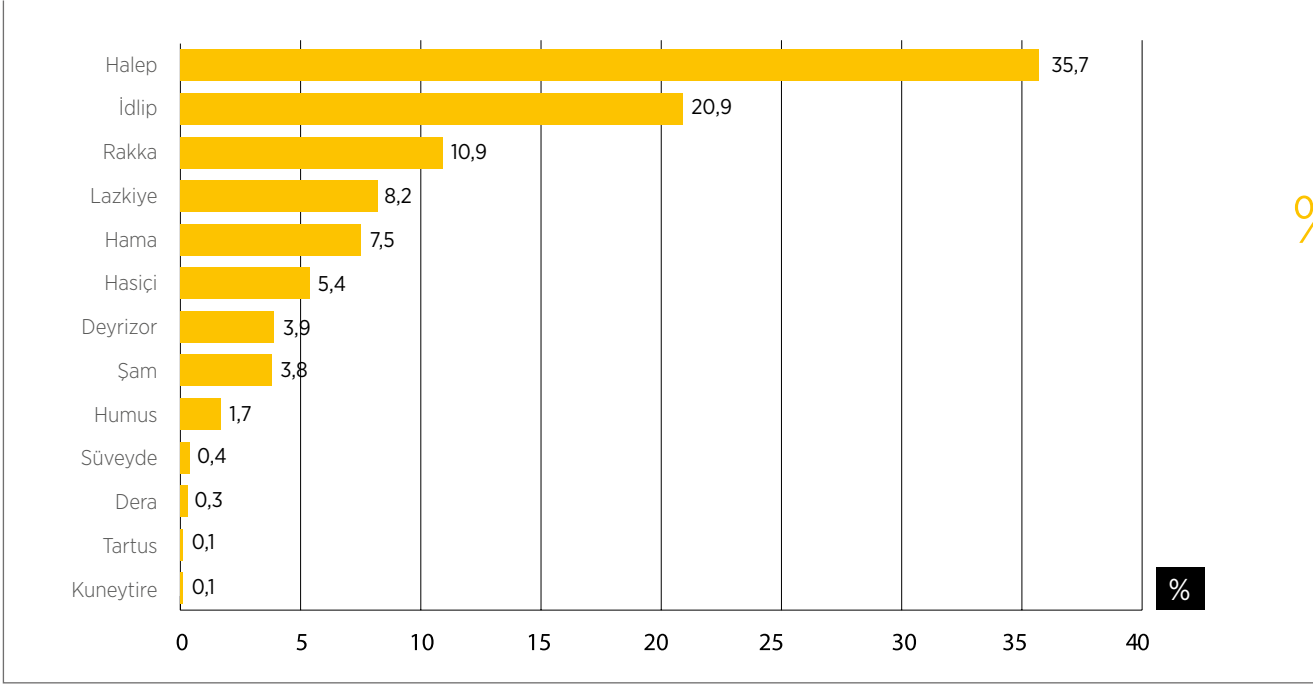
Türkiye'ye Suriyelilerin geldiği diğer iki kent Hasiçi ve Hama'dır ve Türkiye'ye toplam Suriyelilerin sırası ile yüzde 5,4 ve yüzde 7,5'i bu kentlerden gelmiştir. 2012 yılı tahminlerine göre bu iki kentten nüfusları sırası ile 1,4 ve 1,5 milyondur.

Türkiye'ye gelen misafirlerin yaklaşık yüzde 10'u diğer Suriye kentlerinden gelmiştir. Bu kentler ve bu kentlerden gelen misafirlerin yüzdeleri Grafik 1.1.1'de görülebilir. Bu diğer kentler Suriye-Türkiye sınırından bir dereceye kadar uzaktır.

A.S. Hanım, 35 yaşında biri 3 yaşında kız, diğeri 7 yaşında erkek, iki çocuk annesi ve ev hanımıdır.

-Küçük bir köyde yaşıyorduk ve eşimin isminin Esad'ın askerlerinin elinde olduğunu muhaliflerden öğrenince 3 komşumuz ile birlikte Türkiye'ye kaçtık. Kaçmadan önce ve sonrasında hiçbir olaya tanık olmadım.

-Fakat buraya geldikten sonra daha çok zorlandım. Çünkü eşim savaşta. Ondandır hiçbir haber alamıyorum. Çocukları babası ile ilgili olan sorularına sürekli cevap verememek... Yapabileceğim hiçbir şeyin olmaması çok kötü. Her çalan kapıyı o sanıyorum, uykularım kaçıyor. Sadece ailemle birlikte olmak istiyorum.

Halep
%35,7

Grafik 1.1.1 Suriyelilerin Geldikleri Suriye Kentlerinin Dağılımı

Türkiye'ye gelen Suriyeliler genellikle yakın olmasından dolayı Türkiye'ye sınırı bulunan illerden gelmektedirler. Farklı şehirlerin misafirlerinin yerleşme davranışları da farklılık göstermektedir. Bunun çeşitli sebeplerinden bazıları gidilen ilde akrabaların varlığı, önceki ilişkiler, yerleşme ve uyum kolaylığı olabilmektedir. Grafik 1.1.2, kamp içinde yaşayan Suriyeli kadınların geldikleri Suriye kentlerinin dağılımını vermektedir. Grafikten de görüldüğü gibi kamplarda yaşayan kadınların üçte birinden fazlası İdlip kentinden gelmiştir. İdlip'i yüzde 28 ile Halep kenti takip etmektedir. Lazkiye de yüzde 17 ile üçüncü sırada yer almaktadır. Bu illerin Türkiye sınırına oldukça yakın iller olduğu dikkat çekmektedir.

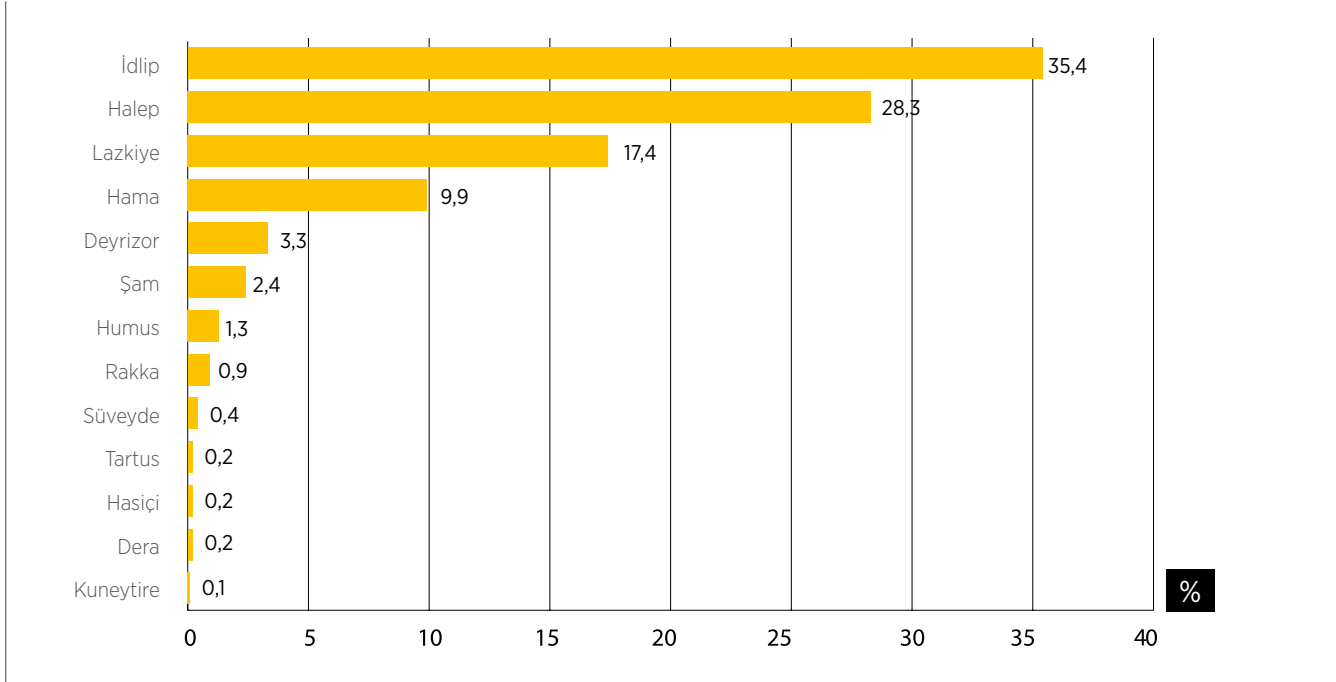
Grafik 1.1.3 kamp dışında yaşayan kadınların geldikleri Su-

riye kentlerinin dağılımını göstermektedir. Kamp içinin aksine Halep kenti yüzde 44 ile ilk sırada yer almaktadır. Halep'i yüzde 23 ile Rakka ve yüzde 11 ile Hasiçi kentleri takip etmektedir. Kamp içinde yaşayan Suriyeli kadınların geldiği kentler sıralamasında ilk sırada yer alan İdlip kamp dışında yüzde 5 ile beşinci sırada yer almaktadır.

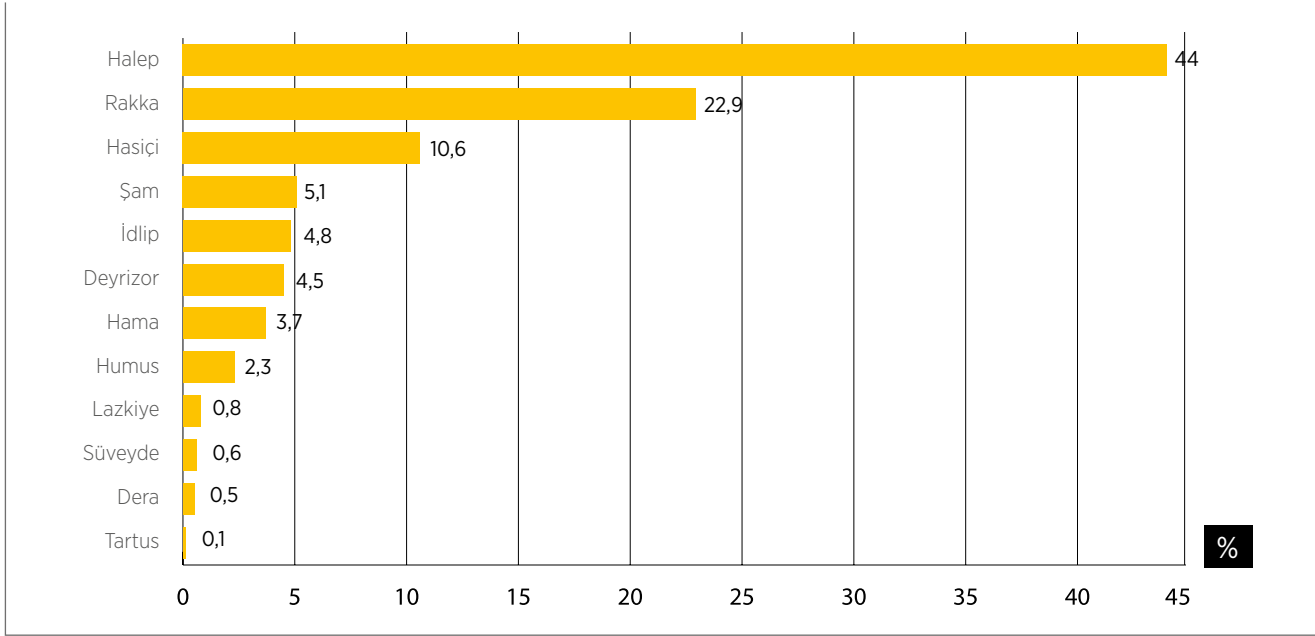
Kamp içi ve kamp dışı yerleşimlerde ortaya çıkan bu farklılığın iç savaş öncesinde bu kentlerin sosyoekonomik durumları ile alakası olduğu düşünülebilir. Sonuç itibariyle Suriyeli kadınlardan kamp içinde yaşayanların yoğun olarak geldiği kentler İdlip, Halep ve Lazkiye iken kamp dışında yaşayanların ağırlıklı olarak geldiği kentlerin Halep, Rakka ve Hasiçi olduğu görülmektedir.

Türkiye'deki
Suriyeli
Kadınlar

Grafik 1.1.2 Kamp İçinde Yaşayan Suriyeli Kadınların Geldikleri Suriye Kentlerinin Dağılımı, Kamp İçi

Grafik 1.1.3 Kamp Dışında Yaşayan Suriyeli Kadınların Geldikleri Suriye Kentlerinin Dağılımı, Kamp Dışı

1.2 Suriyeli Misafirlerin Türkiye’de Yerleştikleri Kentler

“Suriyeli misafirlerin Türkiye’de çeşitli kentlere dağılımı nasıldır” sorusu ele alınırken, ilk olarak, barınma merkezlerinin çeşitli kentler arasındaki dağılımı ile birlikte Suriyeli misafirlerin barınma merkezlerindeki dağılımı incelenecektir. Bu dağılımlar Tablo 1.2.1’de verilmiştir. 19 Nisan 2014 tarihi itibarıyla, Türkiye’nin güney ve güneydoğusundaki 22 barınma merkezinde 220 binden fazla Suriyeli bulunmaktadır.

Suriyeli misafirler için yapılan barınma merkezlerinin içinde bulunduğu kentlerin çoğunlukla ya Suriye-Türkiye sınırında ya da Suriye-Türkiye sınırına yakın kentlerde buldukları dikkat çekicidir. Hatay, dört çadırkent ve bir konteynerkent

ile en çok geçici barınma merkezinin bulunduğu kenttir.

Gaziantep ve Şanlıurfa dört barınma merkezi ile Hatay’ı izlemektedir. İki barınma merkezinin bulunduğu Kilis ve Mardin dışındaki diğer bütün kentlerin her birinde birer barınma merkezi bulunmaktadır.

19 Nisan 2014 tarihi itibarıyla, Şanlıurfa, dört barınma merkezinde 73.739 Suriyeli ile en çok Suriyelinin bulunduğu kenttir. Buna göre, barınma merkezlerinde yaşayan toplam Suriyeli misafirlerin yüzde 33,3’ü Şanlıurfa’daki dört barınma merkezinde yaşamaktadır. Hemen sonra, Kilis gelmektedir. Barınma merkezlerinde yaşayan toplam Suriyeli misafirlerin yüzde 17’sine karşılık gelen 37.678 Suriyeli Kilis’teki iki barınma merkezinde bulunmaktadır. Barınma merkezlerindeki toplam Suriyelilerin yüzde 15,3’üne karşı-

Türkiye’deki
Suriyeli
Kadınlar

lık gelen 33.950 Suriyeli misafir Gaziantep'teki dört barınma merkezinde yaşamaktadır.

15.668 Suriyeli Kahramanmaraş'taki barınma merkezinde bulunmaktadır ve 14.599 Suriyeli Hatay'da bulunan beş barınma merkezinde bulunmaktadır. Bütün kentler Tablo 1.2.1'de görülebilir.

4 bin Suriyeli misafir bulunmaktadır. Keza Hatay'daki beş barınma merkezinde de, barınma merkezi başına ortalama 3 bin kişi konaklamaktadır. Şanlıurfa, Kahramanmaraş ve Kilis'te bulunan ve bir dereceye kadar oldukça kalabalık olan barınma merkezleri en çok dikkat çeken barınma merkezleridir.

il	Barınma Merkezi Sayısı	Mevcut Suriyeli Sayısı	Toplam İçerisindeki Oranı (%)
Şanlıurfa	4 Barınma Merkezi	73.739	33,3
Kilis	2 Barınma Merkezi	37.678	17
Gaziantep	4 Barınma Merkezi	33.950	15,3
Kahramanmaraş	1 Barınma Merkezi	15.668	7,1
Hatay	5 Barınma Merkezi	14.599	6,6
Adana	1 Barınma Merkezi	11.451	5,2
Adıyaman	1 Barınma Merkezi	9.901	4,5
Osmaniye	1 Barınma Merkezi	9.230	4,2
Mardin	2 Barınma Merkezi	8.151	3,7
Malatya	1 Barınma Merkezi	7.075	3,2
Toplam	22 Barınma Merkezi	221.442	100

Tablo 1.2.1 Barınma Merkezleri ve Bu Merkezlerde Bulunan Suriyeli Sayıları (19.04.2014)

Barınma merkezi başına düşen ortalama Suriyeli misafir sayısı ele alındığında, Kilis'teki barınma merkezlerinin, barınma merkezi başına düşen ortalama 19 bin kişi ile en kalabalık barınma merkezleri olduğu görülmektedir. Hemen sonra gelen en kalabalık barınma merkezleri ortalama 18 bin kişi ile Şanlıurfa'daki barınma merkezleri ve barınma merkezi başına ortalama 16 bin kişi ile Kahramanmaraş'taki tek barınma merkezidir.

Bu durumun tersine, ilki 31.05.2013'te açılan Mardin'deki iki barınma merkezinde, barınma merkezi başına sadece

2. Suriyeli Kadınların Demografik Bilgileri

Bu bölümde Suriye'deki iç karışıklık ortamı nedeniyle ülkelerini terk edip Türkiye'ye sığınan kadınların yaş, eğitim ve medeni durumları incelenecektir.

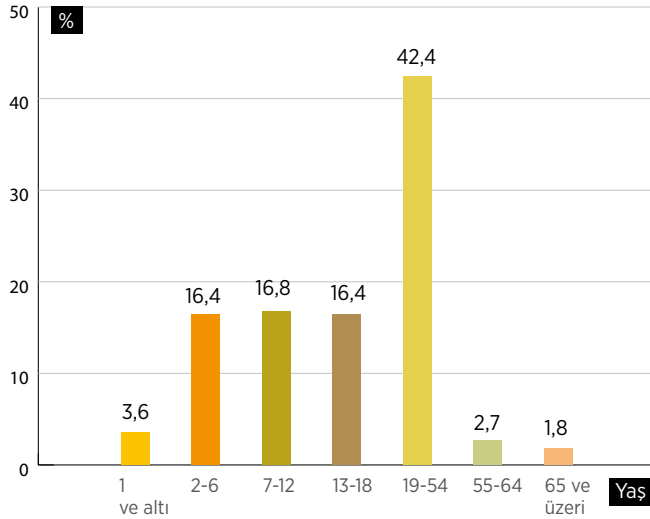
2.1 Yaş Bilgileri

Kamplarda ve kamp dışında yaşayan Suriyeli kadınların yaş dağılımları Şekil 2.11 ve Şekil 2.1.2'de verilmektedir. Kamp-

larda yaşayan kadınlar ile kamp dışında yaşayan kadınların yaş dağılımları büyük oranda benzerlik göstermektedir. En yoğun olan yaş grubu 19-54 yaş grubudur. Kamplarda yaşayanların yüzde 42'si ve kamp dışında yaşayanların yüzde 44'ü bu yaş grubuna dâhildir. Bu yaş grubuna genellikle "asal" yaş grubu adı verilmektedir. Çalışma çağı nüfusu olarak da tanımlanmaktadır. Türkiye'de bulunan Suriyeli kadınların yarıya yakınının, çalışma çağında ve iş gücüne katkı yapabilecek durumda olduğu dikkat çekicidir.

Türkiye'deki
Suriyeli
Kadınlar

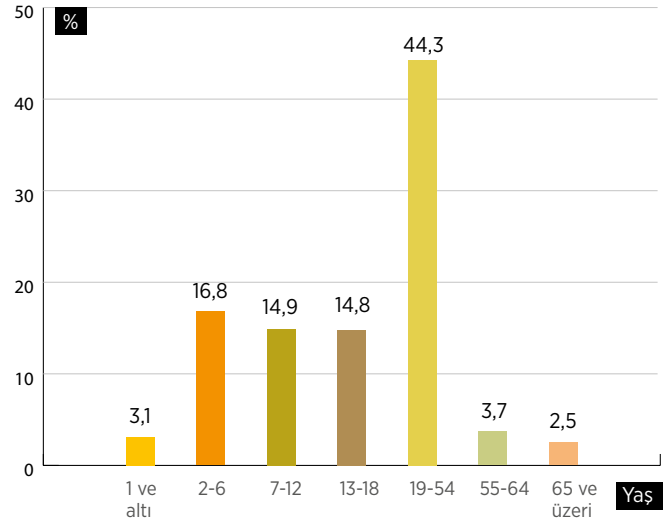

Yaş Grubu	Sayı	Yüzde (%)
1 Yaş ve Altı	138	3,6
2-6 Yaş	621	16,4
7-12 Yaş	636	16,8
13-18 Yaş	624	16,4
19-54 Yaş	1.608	42,4
55-64 Yaş	101	2,7
65 Yaş ve Üzeri	68	1,8
Toplam	3.796	100

Şekil 2.1.1 Suriyeli Kadınların Yaş Dağılımı, Kamp İçi

Kamp içinde bulunan kadınların yaklaşık yüzde 4'ü 1 yaş ve altı bebeklerden oluşmaktadır. 2-6 yaş aralığındaki çocuklar yüzde 16, 7-12 yaş aralığındaki çocuklar yüzde 17 ve 13-18 yaş aralığındaki ergenler ise yüzde 16'lık bölümü oluşturmaktadır. 0-18 yaş grubu birlikte değerlendirildiğinde, kamp içindeki kadınların yüzde 53'ünün 18 yaş ve

altı kişilerden oluştuğu görülmektedir. Çalışma çağı olarak nitelenen 19-54 yaş grubunun oranı yüzde 42, 55-64 orta yaş grubu yüzde 3 ve 65 yaş ve üzerindeki kişiler ise yüzde 2'lik kesimi oluşturmaktadır.

Yaş Grubu	Sayı	Yüzde (%)
1 Yaş ve Altı	111	3,1
2-6 Yaş	595	16,8
7-12 Yaş	530	14,9
13-18 Yaş	526	14,8
19-54 Yaş	1.572	44,3
55-64 Yaş	130	3,7
65 Yaş ve Üzeri	88	2,5
Toplam	3.552	100

Şekil 2.1.2 Suriyeli Kadınların Yaş Dağılımı, Kamp Dışı

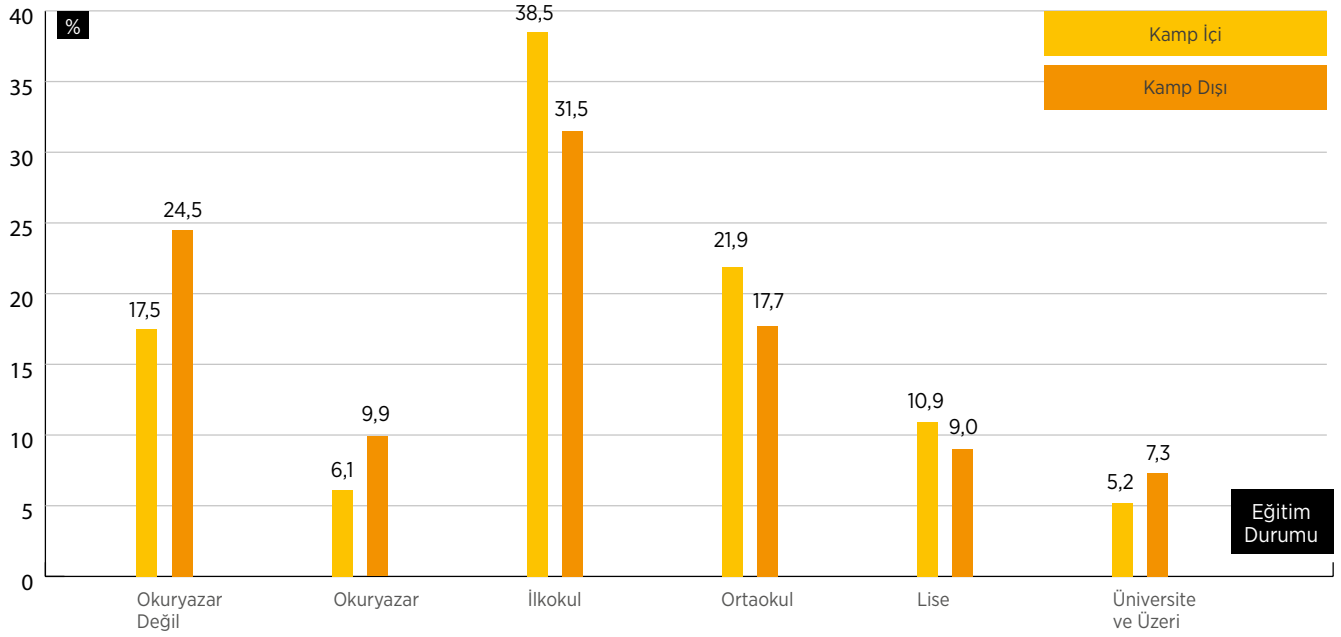
Kamp dışında bulunan kadınların yaklaşık yüzde 3'ü 1 yaş ve altı bebeklerden oluşmaktadır. 2-6 yaş aralığındaki çocuklar yüzde 17, 7-12 yaş aralığındaki çocuklar yüzde 15 ve 13-18 yaş aralığındaki ergenler de yüzde 15'lik bölümü oluşturmaktadır. 0-18 yaş grubu birlikte değerlendirildiğinde, kamp dışındaki kadınların yüzde 50'sinin 18 yaş ve altı kişilerden oluştuğu görülmektedir. Çalışma çağı olarak nitelenen 19-54 yaş grubunun oranı yüzde 44, 55-64 orta yaş grubu yüzde 4 ve 65 yaş ve üzerindeki ise yüzde 2'lik kesimi oluşturmaktadır.

Ülkemizdeki kadınların yaş dağılımı ile Suriye'nin toplam nüfusunun yaş dağılımı benzerlik göstermektedir. Suriye nüfusunun yaş dağılımı da çocukların ve çalışma çağı nüfusun toplam içindeki oranlarının oldukça yüksek ancak yaşlıların toplam içindeki oranının oldukça düşük olduğunu göstermektedir. Suriye Ulusal İstatistik Ofisi'nin verilerine göre Suriye'de nüfusun ortanca (medyan) yaşı 22'dir.

Türkiye'deki
Suriyeli
Kadınlar

2.2 Eğitim Bilgileri

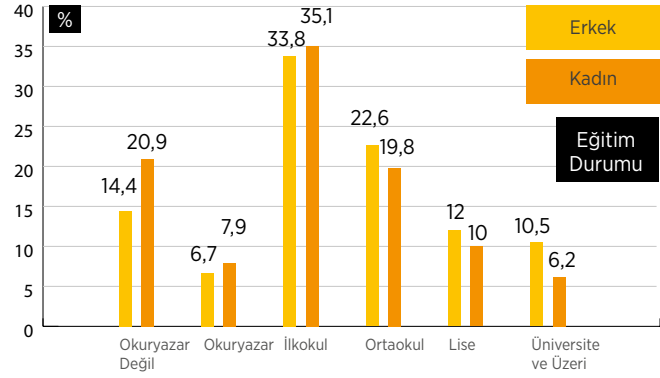
Eğitim Durumu	Kamp İçi		Kamp Dışı		Genel	
	Sayı	Yüzde (%)	Sayı	Yüzde (%)	Sayı	Yüzde (%)
Okuryazar Değil	554	17,5	720	24,5	1.274	20,9
Okuryazar	193	6,1	291	9,9	484	7,9
İlkokul	1.217	38,5	925	31,5	2.142	35,1
Ortaokul	692	21,9	518	17,7	1.210	19,8
Lise	344	10,9	265	9	609	10
Üniversite ve Üzeri	165	5,2	214	7,3	379	6,2
Toplam	3.165	100	2.933	100	6.098	100

Şekil 2.2.1 Suriyeli Kadınların Eğitim Durumu Dağılımı (6 Yaş ve Üzeri), Kamp İçi ve Kamp Dışı

Ülkemizde bulunan altı yaş ve üzeri, Suriyeli kadınların eriştikleri eğitim düzeyleri Şekil 2.2.1'de incelenmektedir. Genel bir değerlendirme yapıldığında Suriyeli kadınların eğitim seviyelerinin düşük olduğu göze çarpmaktadır. Okuryazar olmayanların oranı yüzde 21 seviyesindedir ki bir başka deyişle her 100 Suriyeli kadının 21'i okuma-yazma bilmemektedir. Sadece okuryazar olduğunu belirtenlerin oranı yüzde 8, ilkokul mezunu olanların oranı yüzde 35, ortaokul mezunu olanların oranı yüzde 20, lise mezunu olanların oranı yüzde 10 ve üniversite veya daha yüksek bir eğitim seviyesine sahip olanların oranı ise yüzde 6 seviyesindedir.

Okuryazar olmayan, sadece okuryazar olan ve ilkokul mezunu olan kadınlar bir arada değerlendirildiğinde, yüzde 64'lük bir oran ile karşılaşmaktadır. Bu oran kamp içindeki kadınlarda yüzde 62 ve kamp dışındaki kadınlarda yüzde 66 olarak hesaplanmaktadır.

Kamp içindeki kadınların kamp dışındaki kadınlardan daha iyi eğitilmiş olduğu görülmektedir. İlkokul ve üzeri eğitim durumuna sahip kadınların oranı kamp içinde yüzde 76 iken kamp dışında yüzde 66'dır. Yine lise düzeyinde eğitime sahip kadınların oranı kamp içinde yüzde 11 iken kamp dışında yüzde 9'dur.

Eğitim Durumu	Erkek (%)	Kadın (%)
Okuryazar Değil	14,4	20,9
Okuryazar	6,7	7,9
İlkokul	33,8	35,1
Ortaokul	22,6	19,8
Lise	12	10
Üniversite ve Üzeri	10,5	6,2
Toplam	100	100

Şekil 2.2.2 Suriyeli Kadınların Eğitim Durumlarının Erkeklerle Kıyaslanması (6 Yaş ve Üzeri)

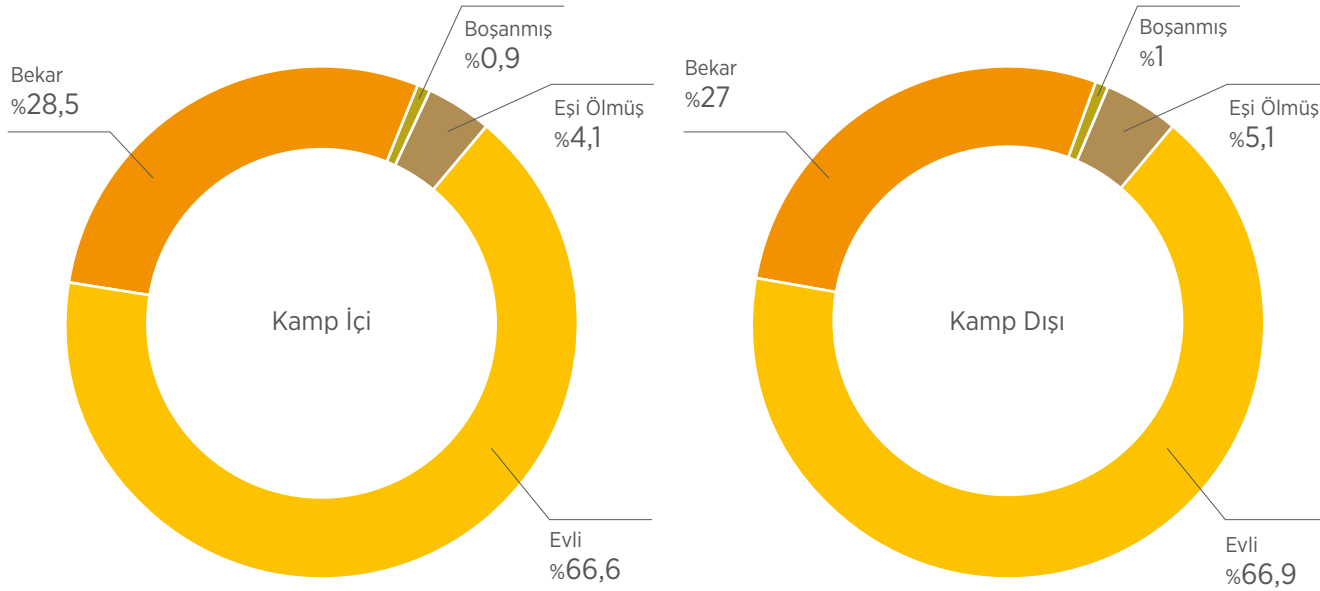
Türkiye'deki
Suriyeli
Kadınlar

“Erkeklerle kıyaslandığında kadınların eğitim durumları ne düzeydedir?” sorusunun yanıtı Şekil 2.2.2’de verilmektedir. Buna göre erkeklerde okuma-yazma bilmeyenlerin oranı yüzde 14 iken kadınlarda yüzde 21’dir. Sadece okuryazar olanların oranı erkeklerle oranla kadınlarda yine daha fazladır. Buna karşın ortaokul, lise, üniversite ve üzeri eğitim düzeyine erişmiş olanlarda erkekler her bir kategoride kadınlardan oransal olarak daha fazladır. Bu üç kategori bir arada değerlendirildiğinde erkeklerde yüzde 45, kadınlarda ise yüzde 36 olarak hesaplanmaktadır. Genel olarak değerlendirildiğinde Türkiye’deki Suriyeli kadınların erkeklerle oranla daha az eğitilmiş oldukları sonucuna varılmaktadır.

2.3 Medeni Durum Bilgileri

Ülkemizde bulunan on beş yaş ve üzerindeki Suriyeli kadınların medeni durumu Şekil 2.3.1’de verilmiştir. İlk bakışta dairesel grafiklerin benzerliğinden gerek kamp içinde gerekse kamp dışında yaşayan kadınların medeni durumlarının birbirine benzer olduğu görülmektedir. Göze çarpan ilk farklılık bekâr kadınların oranının kamp içinde yaklaşık yüzde 29, kamp dışında ise yüzde 27 olmasıdır. Diğer bir nokta ise eşini kaybetmiş olan kadınların oranının kamp içinde yüzde 4 ve kamp dışında yüzde 5 seviyesinde olmasıdır.

Medeni Durumu	Kamp İçi		Kamp Dışı		Genel	
	Sayı	Yüzde (%)	Sayı	Yüzde (%)	Sayı	Yüzde (%)
Evli	1.475	66,6	1.435	66,9	2.910	66,7
Bekâr	631	28,5	579	27,0	1.210	27,8
Boşanmış	20	0,9	21	1,0	41	0,9
Eşi Ölmüş	90	4,1	109	5,1	199	4,6
Toplam	2.216	100	2.144	100,0%	4.360	100

Şekil 2.3.1 Suriyeli Kadınların Medeni Durum Dağılımı (15 Yaş ve Üzeri), Kamp İçi ve Kamp Dışı

Medeni duruma ilişkin grafik veya tablolar yorumlanırken göz ardı edilmemesi gereken bir diğer nokta da genç yaşta yapılan evliliklerin Suriyeli kadınlar arasında oldukça yaygın olmasıdır. Sadece 15-18 yaş grubundaki kadınlar bir arada değerlendirildiğinde evli olanların oranının yüzde 14 olduğu görülmektedir. Diğer bir deyişle 15-18 yaş grubundaki her 100 Suriyeli kadının yaklaşık 15'i evlidir.

Analizlerde dikkate değer diğer bir nokta ise eğitim seviyesi yükseldikçe medeni durumu evli olan kadınların oranının git gide azalmasıdır.

Şanlıurfa Emniyet Müdürlüğü Yabancılar Şubesi'nden edinilen bilgilere göre, özellikle kamp dışında yaşayan Suriyeli kadınlar Suriye'ye dönmek için aileleri tarafından evlendirilmektedir. Ancak çoğu zaman çiftler, evlilik işlemlerin-

Türkiye'deki
Suriyeli
Kadınlar

de gereken resmi Suriye evraklarına sahip olmadıklarından problemler yaşanmaktadır. Özellikle, eşini kaybetmiş Suriyeli kadınların evliliği tercih ettikleri de belirtilen diğer bir noktadır.

Kamplarda evlenmek isteyen çiftler için yeni konteynerlerin bulunmaması önemli bir problem olarak belirtilmiştir. Aile ilişkilerindeki sorunların sebeplerinden birisinin de bu husus olduğu sıklıkla dile getirilmiştir. Suriyeli misafirlerin bir kısmı çok eşli olduğu için genelde bir konteyner ya da çadır bu geniş aileler için yetersiz kalmaktadır.

2.4 Meslek ve Aylık Gelir Bilgileri

İç karışıklıklar nedeniyle Türkiye'ye sığınan kadınların mesleki durumları incelendiğinde büyük bir kısmının ge-

lir getirici mesleklere sahip olmadığı görülmektedir. Kamp içindeki kadınların yüzde 38'i ve kamp dışındaki kadınların yüzde 18'i mesleğinin olmadığını ifade etmişlerdir. Aslında gelir getirici bir meslek olarak kabul edilmeyen ev hanımlığı da verilen cevaplar içerisinde ön plana çıkmaktadır. Kamplarda yaşayan kadınların yüzde 49'u ve kamp dışında yaşayan kadınların yüzde 69 gibi büyük bir bölümü kendilerine meslekleri sorulduğunda "ev hanımı" yanıtını vermişlerdir. Bu iki kategori bir arada değerlendirildiğinde gelir getirici mesleği olmayan kadınların oranının yüzde 87 olduğu görülmektedir. Aynı soruya erkeklerden alınan yanıtlarda ise bu oran sadece yüzde 18 düzeyindedir. Meslek edinme konusunda kadınların erkeklere oranla ne denli geride kaldığı üzerinde durulması gereken bir konu olarak ön plana çıkmaktadır.

Meslek	Kamp İçi		Kamp Dışı		Genel	
	Sayı	Yüzde (%)	Sayı	Yüzde (%)	Sayı	Yüzde (%)
Ev Hanımı	1.342	48,7	1.195	69,4	2.537	56,7
Mesleği Yok	1.056	38,3	294	17,1	1.350	30,2
Öğretmen	91	3,3	73	4,2	164	3,7
Terzi / Kadın Terzisi / Şapkacı	25	0,9	11	0,6	36	0,8
Kuaför / Berber / Güzellik Uzmanı	15	0,5	12	0,7	27	0,6
Çiftçi	9	0,3	9	0,5	18	0,4
Çiftlik İşçisi / Yardımcı	7	0,3	7	0,4	14	0,3
Hemşire / Ebe	8	0,3	4	0,2	12	0,3
Diğer	202	7,3	116	6,7	318	7,1
Toplam	2.755	100	1.721	100	4.476	100

Tablo 2.4.1 Suriyeli Kadınların Mesleki Durumları, Kamp İçi ve Kamp Dışı

Meslek sahibi olan kadınlarda, öğretmenlik, terzi, kuaför, çiftçilik ve hemşirelik gibi meslekler öne çıkmaktadır. Meslek sahibi olan kadınların bir kısmı Türkiye'deki kamplarda gönüllü olarak çalışmakta ve vatandaşlarına sunulan

hizmetlerde yardımcı olmaktadır. Kamplarda verilen meslek edindirme kurslarına kadın katılımının sağlanmasının teşvik edilmesi gerekmektedir.

Kamp dışındaki kadın nüfusu düşünülürken, kadınların bir meslek sahibi olmaması, maddi sıkıntılarla karşılaşmaları durumunda onları suistimale açık hale getirebilecek bir sorundur. Bu konuda önlemler almak ve ekonomik açıdan kadınların desteklenmesini sağlamak gerekmektedir. Göç ve çatışma süreçlerinde bir kadın okuryazar değilse, herhangi bir mesleği yoksa veya bir geliri yoksa maruz kalabileceği riskler daha da artmaktadır.

Suriye'de İken Aylık Hane Geliri (USD)	Kamp İçi (%)	Kamp Dışı (%)	Genel Toplam (%)
0 USD - 100 USD	37,3	20,9	29,4
100 USD - 200 USD	40,4	30,8	35,8
200 USD - 300 USD	12,7	26,5	19,4
300 USD ve Daha Fazla	9,6	21,8	15,5
Toplam	100	100	100

* 23 Haziran 2013 itibarıyla 1 ABD doları = 129,75 Suriye Lirası

Tablo 2.4.2 Suriyeli Kadınların Suriye'de İken Aylık Hane Gelirleri (ABD Doları), Kamp İçi ve Kamp Dışı

Suriyeli kadınların Suriye'de iken, aylık hane gelirlerinin dağılımı Tablo 2.4.2'de verilmektedir. Tablodan da görüldüğü üzere kamp dışında yaşayan kadınların mali yönden, kamp içinde yaşayanlara oranla daha iyi durumda oldukları görülmektedir. Kamplarda yaşayan kadınların yüzde 37'si Suriye'de iken 0 - 100 Amerikan Doları gelire sahipken, bu oran kamp dışında yaşayan kadınlar arasında yüzde 21 seviyesindedir. Benzer biçimde 100 - 200 Amerikan Doları

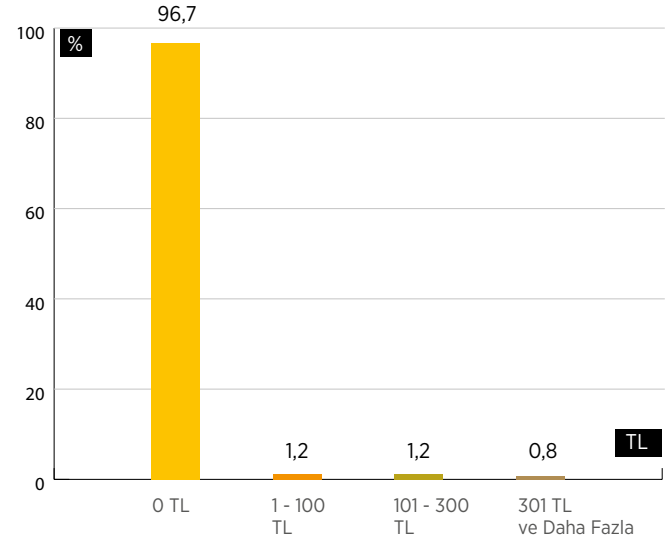
gelire sahip olduğunu belirtenlerin oranı kamp içinde yüzde 40 iken kamp dışında yaklaşık yüzde 31'dir. 300 Amerikan Doları ve daha fazla hane geliri olduğunu belirten kadınların oranı kamp içinde yaklaşık yüzde 10 iken kamp dışında bu oran yüzde 22'dir.

Ortalama gelirler karşılaştırıldığında ise; kamp içinde yaşayan Suriyeli kadınların Suriye'de iken aylık hane gelir ortalamasının yaklaşık 144 Amerikan Doları ve kamp dışındakiler için ise yaklaşık 225 Amerikan Doları olduğu hesaplanmıştır.

Sonuç olarak aylık hane geliri daha yüksek olan Suriyeli kadınların kamp dışında yaşamayı tercih ettikleri görülmektedir. Kamp dışındakilere kıyasla daha az gelire sahip diğer kesimin ise kamplarda hayatlarını devam ettirdikleri görülmektedir.

Türkiye'deki
Suriyeli
Kadınlar

Grafik 2.4.1 Suriyeli Kadınların Türkiye'de Son Bir Ayda Elde Ettikleri Gelir Dağılımı (Türk Lirası), Kamp Dışı

Kamp dışında yaşayan kadın hane reislerinin son bir ayda elde ettikleri gelir dağılımı Türk Lirası cinsinden Grafik 2.4.1'de verilmiştir. Buna göre, kadınların yaklaşık yüzde 97'si son bir ayda hiç gelir elde edemediklerini ifade etmişlerdir. 1 - 100 TL ve 101 - 300 TL aralığında gelir elde ettiğini belirtenlerin oranı yüzde 1,2 olarak oldukça düşük seviyededir. 301 TL ve daha fazla gelir elde ettiğini ifade edenlerin oranı ise sadece yüzde 0,8'dir. Ülkedeki satın alma gücü paritesi önemli bir göstergesi olsa da, bu rakamlar, özellikle kamp dışında, asgari ihtiyaçların karşılanması için dahi yetersizdir.

3. İç Savaşın Kadınların Yaşamları Üzerindeki Etkileri

Birleşmiş Milletler (BM) verilerine göre, Suriye'de Mart 2011'de başlayan çatışmalar neticesinde 4.25 milyon kişi Suriye içinde, 2,7 milyon kişi de komşu ülkelere göç ederek o ülkelere yaşamaya başlamıştır. Evlerini bir şekilde terk etmek zorunda kalan yaklaşık 7 milyon kişi Suriye'nin savaştan önceki nüfusunun yaklaşık üçte birini oluşturmaktadır. Suriye'deki çatışma nedeniyle kadınlar, tutuklanmadan yakınlarını kaybetmeye, fiziksel ve ekonomik sıkıntılardan

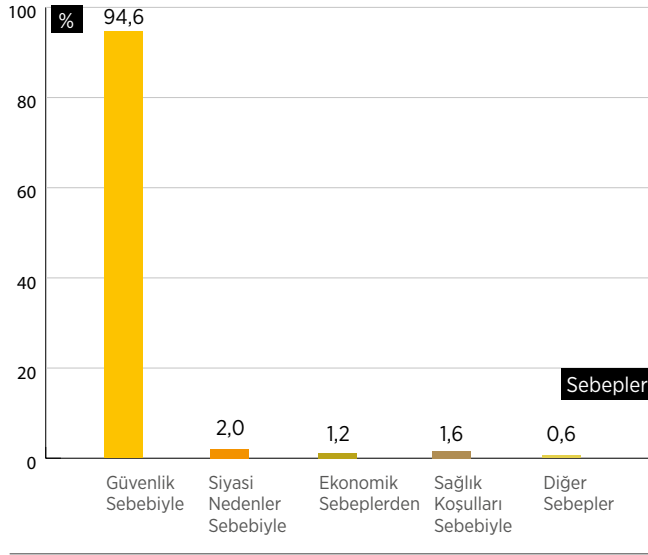
cinsiyete dayalı şiddete kadar pek çok zorlukla karşılaşmış ve karşılaşmaya devam etmektedirler. Özellikle genç kızlar şiddet, eğitimin aksaması, erken yaşta evlilik ve gebelik gibi çeşitli risklerle yüz yüze kalmaktadırlar.

Araştırmamızın en önemli hedeflerinden birisi de ülkemizde bulunan kadınların çatışmadan ve yerinden edilme sürecinden nasıl etkilendiklerini belirleyebilmek ve gelecek planları hakkında bilgi sahibi olabilmektir. Bu bölümde bu ekseninde yer alan anket sonuçları ve görüşmelerden elde edilen veriler yer almaktadır.

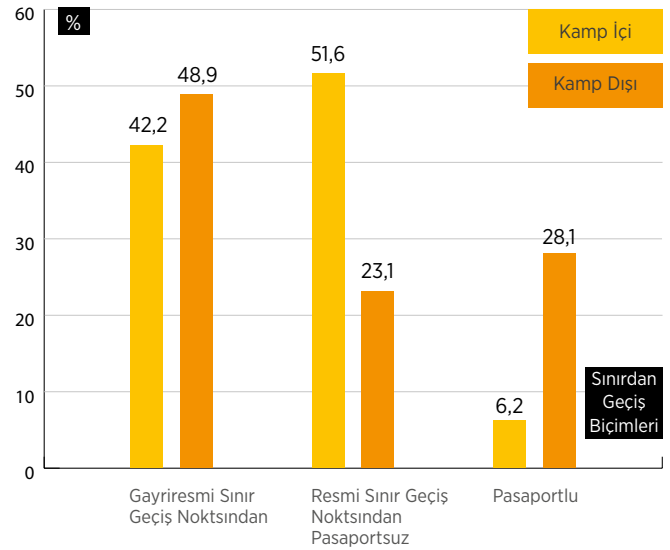
Türkiye'deki
Suriyeli
Kadınlar

3.1 Suriye'den Ayrılış

Grafik 3.1.1 Suriyeli Kadınların Suriye'den Ayrılma Sebepleri

Suriyeli kadınları, ülkelerini terk etmeye mecbur bırakan nedenler Grafik 3.1.1'de verilmiştir. İç karışıklıklar neticesinde yaşanan bu göç hareketinin en doğal sonucu olarak güvenlik sebepleri ilk sırada yer almaktadır. Suriyeli kadınların yüzde 95'i Suriye'yi güvenlik sebepleri nedeniyle terk ettiklerini belirtmişlerdir. Güvenlik sebeplerini, siyasi nedenler yüzde 2, sağlık koşulları yüzde 2 ve ekonomik sebepler yüzde 1 ile takip etmektedir.

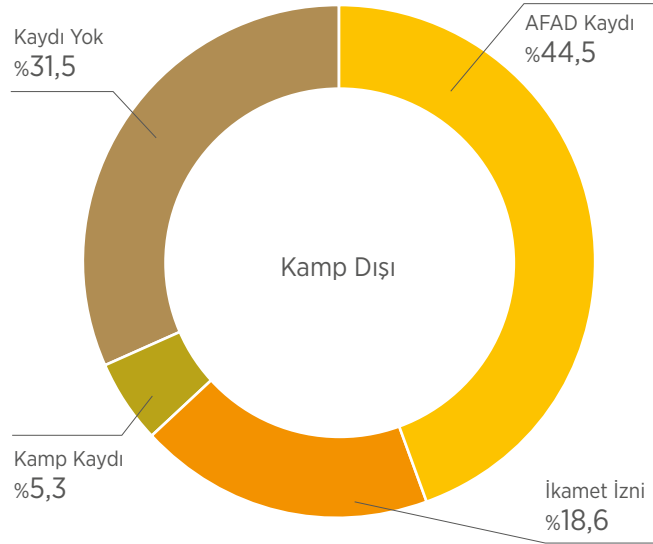

Meslek	Kamp İçi		Kamp Dışı		Genel	
	Sayı	Yüzde (%)	Sayı	Yüzde (%)	Sayı	Yüzde (%)
Gayrresmi Sınır Geçiş Noktasından	116	42,2	108	48,9	224	45,2
Resmi Sınır Geçiş Noktasından Pasaportsuz	142	51,6	51	23,1	193	38,9
Pasaportla	17	6,2	62	28,1	79	15,9
Toplam	275	100	221	100	496	100

Şekil 3.1.1 Suriyeli Kadınların Türkiye'ye Giriş Biçimleri, Kamp İçi ve Kamp Dışı

Suriye'den ayrılarak Türkiye'ye gelen hane reisi kadınların sınırı geçme biçimleri Şekil 3.1.1'de incelenmektedir. Kamp içinde bulunan kadınların yüzde 42'si resmi olmayan sınır geçiş noktasından geçerek Türkiye'ye ulaştığını belirtmiştir. Bu oran kamp dışında bulunan kadınlar için yaklaşık yüzde 49'dur. Diğer bir deyişle kadınların yaklaşık yarısı Türkiye'ye resmi olmayan sınır geçiş noktalarını kullanarak giriş yapmıştır.

Resmi sınır geçiş noktalarını pasaportsuz bir şekilde geçerek Türkiye'ye gelen kadınların oranı kamp içinde yüzde 52 ve kamp dışında yüzde 23'tür. Yani kamp içindeki kadınların yarısından fazlası Türkiye'ye pasaportsuz bir şekilde resmi giriş noktalarından geçerek ulaşmıştır. Bu oranın yüksekliği dikkat çekicidir. Pasaportla giriş yapanlar ise kamp dışında yoğunluk göstermektedir. Kamp dışındaki kadınların yüzde 28'i pasaportuyla Türkiye'ye giriş yapmışken, bu oran kamp içinde sadece yüzde 6'dır.

Grafik 3.1.2 Suriyeli Kadınların Türkiye'deki Kayıt Durumları, Kamp Dışı

Türkiye'deki
Suriyeli
Kadınlar

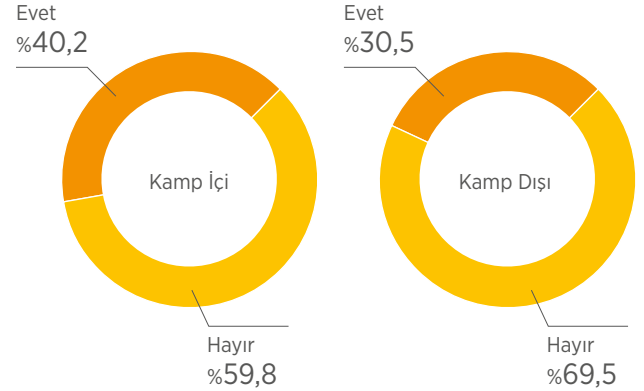
Başka Bir Ülke Yerine Türkiye'yi Tercih Etme Nedenleri	Kamp İçi		Kamp Dışı		Genel	
	Sayı	Yüzde (%)	Sayı	Yüzde (%)	Sayı	Yüzde (%)
Ulaşım Kolaylığı	200	82	206	82,1	406	82
Türkiye'ye Güvendiğim İçin	26	10,7	17	6,8	43	8,7
Şartların Daha İyi Olması Sebebiyle	7	2,9	22	8,8	29	5,9
Dini Sebepler Yüzünden	7	2,9	2	0,8	9	1,8
Diğer	4	1,6	4	1,6	8	1,6
Toplam	244	100	251	100	495	100

Tablo 3.1.1 Suriyeli Kadınların Başka Bir Ülke Yerine Sığınmak İçin Türkiye'yi Tercih Etme Nedenleri, Kamp İçi ve Kamp Dışı

Tablo 3.1.1'de Suriyeli kadınların başka bir ülkeye sığınmak yerine Türkiye'yi tercih etme sebepleri gösterilmektedir. Kadınların yüzde 82'si başka bir ülke yerine Türkiye'yi tercih etmelerine sebep olarak ulaşım kolaylığını göstermiştir. Ulaşım kolaylığını, Türkiye'ye duyulan güven takip etmektedir. Kamp içindeki kadınların yüzde 11'i ve kamp dışındaki kadınların yaklaşık yüzde 7'si Türkiye'ye güvendiği için sığındığını ifade etmişlerdir. Şartların diğer ülkelere göre daha iyi olduğunu düşündüğü için Türkiye'ye sığınanların oranı kamp içinde yüzde 3 ve kamp dışında yüzde 9 olarak gerçekleşmiştir. Dini sebepler nedeniyle Türkiye'ye sığındığını belirtenlerin oranı ise kamp içinde yüzde 3 ve kamp dışında yüzde 1 seviyesindedir.

3.2 Savaşın Aile Üyeleri ve Yakınları Üzerindeki Etkileri

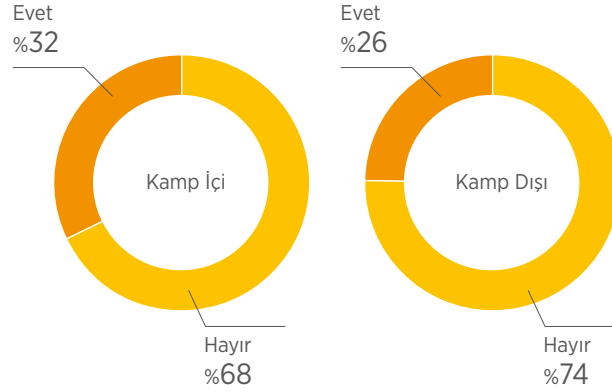

İç Savaşta Hayatını Kaybeden Yakını Var mı?	Kamp İçi (%)	Kamp Dışı (%)	Toplam (%)
Evet	40,2	30,5	35,3
Hayır	59,8	69,5	64,7
Toplam	100	100	100

Şekil 3.2.1 Suriyeli Kadınların İç Karışıklıkta Hayatını Kaybeden Yakınları Olup/Olmadığı, Kamp İçi ve Kamp Dışı

Suriye’de yaşanan iç karışıklığın, insan hayatına etki eden en üzücü sonuçları Şekil 3.2.1’de görülebilmektedir. Buna göre, Suriyeli kadınların yüzde 35’i iç savaş nedeniyle yakınlarından en az birini kaybetmiştir. Kamp içinde yaşayan Suriyeli kadınlarda bu oran yüzde 40 ve kamp dışında yaşayan Suriyeli kadınlar içerisinde yaklaşık yüzde 31’dir.

Saha görüşmeleri sırasında, Suriye’deki iç karışıklıkta yakınlarından hayatını kaybeden olup/olmadığı sorusuna “evet” yanıtını veren misafirlere, yakınlarından kaç kişinin iç savaş nedeniyle hayatını kaybettiği sorusu da yönetilmiştir. Bu sorudan elde edilen verilere göre ortaya çıkan rakamlar, üzücü olmakla beraber düşündürücüdür. Buna göre yakınlarından hayatını kaybeden kadınların ortalama olarak 3 yakını iç savaş nedeniyle hayatını kaybetmiştir. Bu durum, sosyoekonomik düzeyi düşük olan ailelerde daha büyük travmalara yol açabilecek bir kayıptır.

İç Savaşta Yaralanan Yakını Var mı?	Kamp İçi (%)	Kamp Dışı (%)	Toplam (%)
Evet	32	26	27,9
Hayır	68	74	71,1
Toplam	100	100	100

Şekil 3.2.2 Suriyeli Kadınların İç Karışıklıkta Yaralanan Yakınları Olup/Olmadığı, Kamp İçi ve Kamp Dışı

Şekil 3.2.2 Suriyeli kadınların iç karışıklık nedeniyle yaralanan yakını olup/olmadığı sorusuna verilen yanıtları içermektedir. Kamp içinde yaşayan Suriyeli kadınlardan yüzde 32’si iç savaşta en az bir yakını kaybettiğini belirtirken bu oran kamp dışında yüzde 26’dır.

Gerek hayatını kaybeden gerekse yaralanan yakınları bulunan kadınların, kamp dışına göre kamp içinde daha yoğun olarak bulunması, düşük sosyo-ekonomik profil ve savaş koşullarından daha fazla etkilenme durumları ile doğru orantılıdır.

Suriyeli ailelerin büyük bir bölümünde ya yakını kaybetmiş biri ya da yakını yaralanmış biri bulunmaktadır. Bu bağlamda, Suriye iç savaşının yarattığı yıkımın ne derece

Türkiye’deki
Suriyeli
Kadınlar

önemli olduğu ve insanları etkileme düzeyi gözler önüne serilmektedir.

Suriyeli misafirlere Suriye’de iken yanlarında bulunan tüm aile bireylerinin şu an yanlarında olup/olmadığı sorusu yöneltmiştir. Sonuçlara göre kadın hane reislerinin yüzde 62’si tüm aile fertlerinin yanında olduğunu belirtirken bu oran erkek hane reislerinde yüzde 68’dir. Diğer bir deyişle, kadın hane reislerinin beşte ikisi Suriye’de iken yanlarında bulunan tüm aile bireyleriyle şu an aynı bütünlük içerisinde beraber olmadığını belirtmiştir.

Tüm aile fertleri yanında olmayan hane reislerinin, yanlarında bulunmayan bireylerin akıbeti hakkındaki cevapları, kadın hane reisleri bazında, Tablo 3.2.1’de verilmiştir. Tablodan da görülebileceği üzere kadınların şimdi yanlarında olmayan aile bireylerinin savaşmak için Suriye’de kaldığını belirtenlerin oranı yüzde 24’tür. Bu oran kamp içinde yüzde 31 ve kamp dışında yüzde 16’dır.

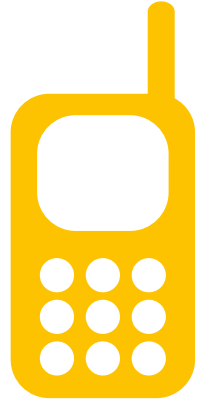
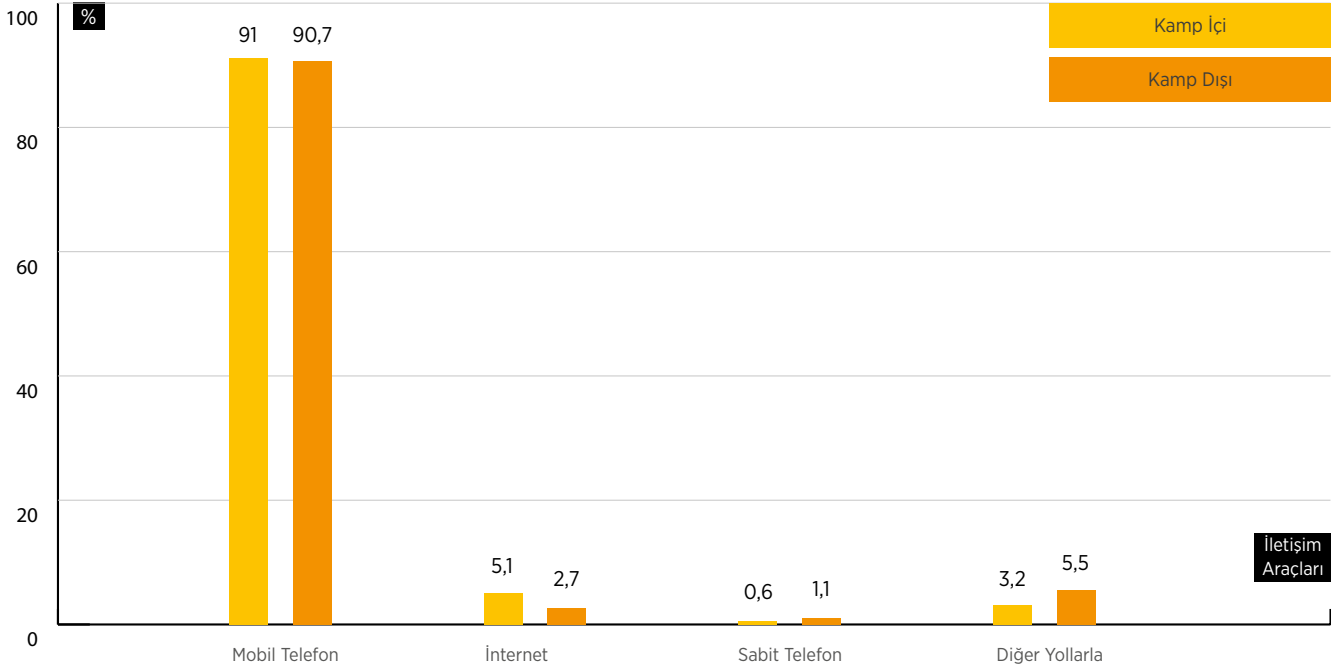
Suriye’de kalan mallarına göz kulak olmak için orada kaldığını belirtenlerin oranı yüzde 15, şimdi yanlarında olmayan fertlerin öldüğünü belirtenlerin oranı yüzde 10, bu kişilerin durumları hakkında bilgisi olmadığını ya da kayıp olduk-

larını belirtenlerin oranı ise yüzde 8’dir. Bu soruya verilen diğer cevaplar; hastalık/engellilik/yaşlılık nedeniyle gelemeyenler, başka bir yere gidenler ve diğer nedenler olarak sıralanmıştır.

Burada Olmayan Aile Fertlerinin Durumu	Kamp İçi (%)	Kamp Dışı (%)	Toplam (%)
Savaşmak İçin Orada Kaldı	30,9	16,5	23,8
Mallarımıza Göz Kulak Olmak İçin Orada Kaldı	11,7	17,6	14,6
Öldü	13,8	6,6	10,3
Kayıp/Bilmiyorum	6,4	9,9	8,1
Hastalık/Engellilik/Yaşlılık Nedeniyle Orada Kaldı	5,3	6,6	5,9
Başka Yere Gitti	8,5	2,2	5,4
Diğer Nedenler	23,4	39,6	31,4
Toplam	100	100	100

Tablo 3.2.1 Kadınların, Burada Olmayan Aile Bireylerinin Durumları, Kamp İçi ve Kamp Dışı

Suriye'deki Yakınları ile İletişim Kurma Yolları	Kamp İçi		Kamp Dışı		Genel	
	Sayı	Yüzde (%)	Sayı	Yüzde (%)	Sayı	Yüzde (%)
Mobil Telefon	142	91	165	90,7	307	90,8
İnternet	8	5,1	5	2,7	13	3,8
Sabit Telefon	1	0,6	2	1,1	3	0,9
Diğer Yollarla	5	3,2	10	5,5	15	4,4
Toplam	156	100	182	100	338	100

Şekil 3.2.3 Kadınların, Suriye'deki Yakınları ile İletişim Kurma Araçları, Kamp İçi ve Kamp Dışı

Suriyeli kadınların Suriye'deki yakınları ile hangi araçlarla iletişim kurdukları konusu Şekil 3.2.3'te gösterilmektedir. Hem kamp içinde hem de kamp dışında yaşayan kadınların yüzde 91'i iletişim aracı olarak mobil telefonları kullandığını belirtmiştir. Mobil telefonu internet takip etmektedir.

Kamp içindeki kadınların yüzde 5'i interneti iletişim aracı olarak kullandığını ifade ederken bu oran kamp dışında yaklaşık yüzde 3'tür.

İnternetin ardından sabit telefonlar gelmektedir. Genel

Türkiye'deki
Suriyeli
Kadınlar

olarak değerlendirildiğinde kadınların sadece yüzde 1'i sabit telefonları Suriye'deki yakınları ile iletişim aracı olarak kullanmaktadır. Kadının yüzde 4'ü ise diğer yollarla (mek-tup vb.) iletişim kurduğunu belirtmiştir. Bu oran yine kamp dışında biraz daha fazla olarak göze çarpmaktadır.

Gerek anket uygulaması aşamasında gerekse saha görüş-meleri aşamasında, iletişim araçlarına yönelik olarak bir şikâyet bildirilmemiştir. Bu görüşmeler sırasında sıklıkla Suriye'deki yakınlarının akıbetleri hakkında endişeler dile getirilmiştir.

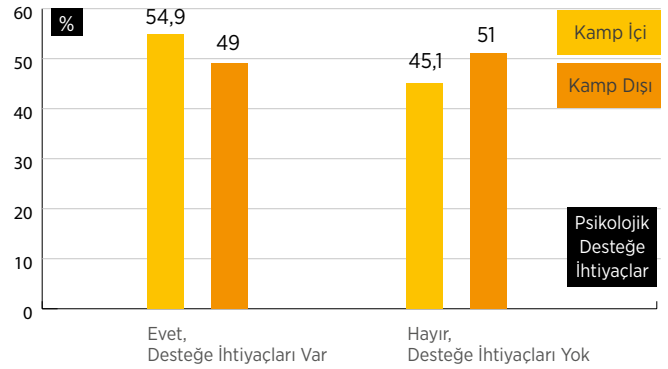
26 yaşındaki F. görüştüğümüz tarihte 5 aydır Türkiye'de bulunuyordu. 2 çocuk sahibi olan F.'nin eşi savaşta hayatını kaybetmişti. F. şu anda konteynerkentte amcasının oğlu ile kalmaktadır. Suriye'den kaçarken neden Türkiye'yi tercih ettiğini sordüğümüz F., Türkiye'nin güvenli olduğunu duyup buraya geldiğini belirtiyor.

Savaştan önce Türkiye'yi hep çok güzel bir ülke olarak hayal ettiğini anlatan F., Türkiye'ye bu şekilde geldiği için üzüntüsünü dile getirirken, kendini güvende hissettiğini vurguluyor.

3.3 Psikososyal Etkiler

Suriyeli kadınların veya aile bireylerinin psikolojik desteğe ihtiyacı olup/olmadığı sorusuna verilen yanıtlar şekil 3.3.1'de incelenmektedir. Kamp içi ve kamp dışı birlikte değerlendirildiğinde kadınların yüzde 52'si kendilerinin veya yakınlarının psikolojik desteğe ihtiyacı olduğunu düşünmektedir. Diğer bir deyişle kadınların yarısından biraz fazlası, kendilerinin veya yakınlarının psikolojik desteğe ihtiyaçları olduğunu belirtmişlerdir.

Kamp içinde kendilerinin veya yakınlarının psikolojik destek ihtiyacını belirten kadınların oranı yüzde 55 ve kamp dışında ise bu oran yüzde 49'dur. Kamp içinde yaşayan kadınların kamp dışında yaşayan kadınlara oranla daha fazla psikolojik destek ihtiyacı belirtmeleri üzerinde durulması gereken bir durumdur.

Sizin veya Yakınlarınızın Psikolojik Desteğe İhtiyacı Olduğunu Düşünüyor musunuz?	Kamp İçi		Kamp Dışı		Genel	
	Sayı	Yüzde (%)	Sayı	Yüzde (%)	Sayı	Yüzde (%)
Evet, Desteğe İhtiyaç Var	134	54,9	123	49	257	51,9
Hayır, Desteğe İhtiyaç Yok	110	45,1	128	51	238	48,1
Toplam	244	100	251	100	495	100

Şekil 3.3.1 Suriyeli Kadınların Psikolojik Desteğe İhtiyaçları, Kamp içi ve Kamp Dışı

Hanenizdeki Yetişkinlerden Uyumakta Güçlük Çeken, Savaşla İlgili Tekrarlayan Düşüncelere Sahip, Endişeli ve Korkmuş Hisseden Bireyler Var mı?	Kamp İçi		Kamp Dışı		Genel	
	Sayı	Yüzde (%)	Sayı	Yüzde (%)	Sayı	Yüzde (%)
Evet	101	61,6	71	37,6	257	48,7
Hayır	63	38,4	118	62,4	238	51,3
Toplam	164	100	189	100	495	100

Hanenizdeki Çocuklardan Uyumakta Güçlük Çeken, Savaşla İlgili Tekrarlayan Düşüncelere Sahip, Endişeli ve Korkmuş Hisseden Bireyler Var mı?	Kamp İçi		Kamp Dışı		Genel	
	Sayı	Yüzde (%)	Sayı	Yüzde (%)	Sayı	Yüzde (%)
Evet	71	46,1	50	25,6	121	34,7
Hayır	83	53,9	145	74,4	228	65,3
Toplam	154	100	195	100	495	100

Tablo 3.3.1 Kadınların Hanelerindeki Yetişkin ve Çocukların, Uyku Bozukluğu, Endişeli Düşünceler veya Korkmuş Hissetme Durumları, Kamp İçi ve Kamp Dışı

Suriyeli kadın hane reislerinin hanesindeki yetişkinlerden ve çocuklardan, uyumakta güçlük çeken, savaşla ilgili tekrarlayan düşüncelere sahip, endişeli ve korkmuş hissedilen bireyler olup/olmadığına ilişkin sorunun cevabı Tablo 3.3.1'de sunulmaktadır.

Çocukların savaş ortamından, yetişkinlere oranla bir kade me daha az etkilendiği görülmektedir. Kadın hane reislerinin yüzde 35'i hanelerinde çocukların uyumakta güçlük çektiği veya endişeli olduğunu dile getirirken, yüzde 49'u hanelerinde yetişkinlerin benzer problemlerle karşı karşıya olduğunu ifade etmişlerdir.

Gerek çocuklar gerekse yetişkinler için dikkat çeken bir diğer nokta da kamp içindekilerin, kamp dışındakilere göre daha fazla etkilendiğidir. Kamp içindeki kadın hane reislerinin yüzde 62'si hanelerindeki yetişkinlerin uyumakta güçlük çektiğini veya endişeli hissettiğini belirtmişken bu oran kamp dışında yaklaşık yüzde 38'dir. Yine kamp içindeki

kadın hane reislerinin yüzde 46'sı hanelerindeki çocukların benzer problemleri yaşadığını ifade ederken bu oran kamp dışında sadece yüzde 26'dır.

Sonuç itibarıyla çocukların yetişkinlere ve kamp dışındakilerin kamp içindekilere oranla, savaş ortamı nedeniyle yaşadıkları psikolojik belirtiler itibarıyla daha iyi durumda oldukları görülmektedir. Bunun bir sebebi olarak, kamp dışındakilerin kamp içindekilere göre, günlük hayatın içinde daha fazla bulunması gösterilebilir.

Türkiye'deki
Suriyeli
Kadınlar

Ebe H.H. 38 yaşında. 4 çocuğu var. Suriye'deyken eşi taksicilik yapan ebenin, evi bombalanmış ve ardından Reyhanlı'da bir süre kalmışlar. Fakat sınırı yakın oldukları için korkmuş ve Harran'a gelmişler. Hala her beklenmedik sesin kendisini tedirgin ettiğini anlatıyor.

Buraya geldiklerinde bel fıtığı olmasına rağmen çalışmak istemiş. Şimdi sağlık merkezinde doğumlara yardımcı oluyor. Kendi insanları için bir şeyler yapmak onu hayata bağlamış. Ülkesine döneceği günü hayal ediyor. Fakat buradayken insanlara faydalı olabilmek için Türkçe öğrenmek de istiyor.

Raporda sayısal olarak yer verilmeyen ancak kısaca bahsedilmesi gereken bir konu da Suriyeli kadınların Türkiye'deki insanların kendileri hakkındaki düşüncelerini/davranışlarını nasıl yorumladığıdır. Buna göre kamp içindeki kadınların yaklaşık yüzde 76'sı Türkiye'deki insanların kendilerine karşı olumlu davrandığını belirtmiştir. Bu oran kamp dışında yaklaşık yüzde 79'dur. Davranışları olumsuz olarak değerlendirenlerin oranı ise kamp içinde sadece yüzde 6 ve kamp dışında yüzde 7'dir. Bu oranlar erkekler arasında da büyük oranda benzerlik göstermektedir.

Misafirler arasında psikolojik rahatsızlıklar da çok yoğun görülüyor. Baş ağrısı, baş dönmesi gibi sebeplerle gelen birçok hastanın psikolojik sorunları olduğu tespit edilmiş. Savaş travmasının psikosomatik hastalıklarla ortaya çıktığı belirlenmiş. Psikolojik sıkıntılar yaşayan kadınlar, psikiyatrik ilaçları aşırı kullanma yoluna gidiyorlar, sağlık merkezlerinde hekimler bunu engellemek için hastaları öncelikle hastaneye sevk etmekte ve tedavilerinin takibini sağlamaktadır.

4. Kamp Dışında Barınma ve Temel İhtiyaçlar

Kamp dışındaki nüfusun yavaş yavaş günlük yaşama entegre olmaya başladıkları, saha gözlemleri sırasında tespit edilmiştir. Örneğin Gaziantep ilinde çeşitli Suriyeli kahvehaneleri ve yemek mekânlarının açıldığı gözlenmiştir. Ekonomik durumu iyi olan Suriyeli misafirlerin, kendi akrabaları ya da Türk vatandaşları ile ortak işyerleri açtıkları ve ekonomik hayata katıldıkları gözlemlenmiştir. Bu uyumun yanı sıra Suriyeli kadınların kamp dışındaki koşulları ne yazık ki pek iç açıcı değildir. Buna rağmen,

kamp dışındaki kadınların yalnızca yüzde 9'u kamp içinde yaşamak istediğini belirtmiştir.

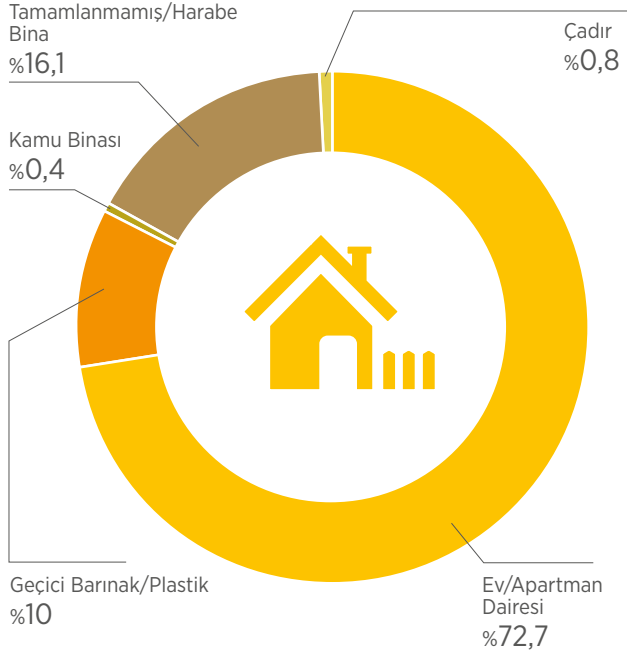
Barınma problemlerinden temel ihtiyaçların eksikliğine kadar birçok sorunla baş eden kadınlara ilişkin mesken, temel ihtiyaçlar ve temizlik maddelerine erişimleri bu bölümde incelenecektir.

Suriyeli kadınların neden kamp dışında yaşamayı tercih ettiklerine ilişkin soruda alınan cevaplar dikkat çekicidir. Kadınların yüzde 76'sı barınma şartları nedeniyle kamp dışında yaşadığını belirtmiştir. Bunu yüzde 7 ile sağlık şartları ve yüzde 4 ile güvenlik sebepleri takip etmektedir.

Türkiye'deki
Suriyeli
Kadınlar

4.1 Yaşadıkları Mesken Tipi ve Değerlendirilmesi

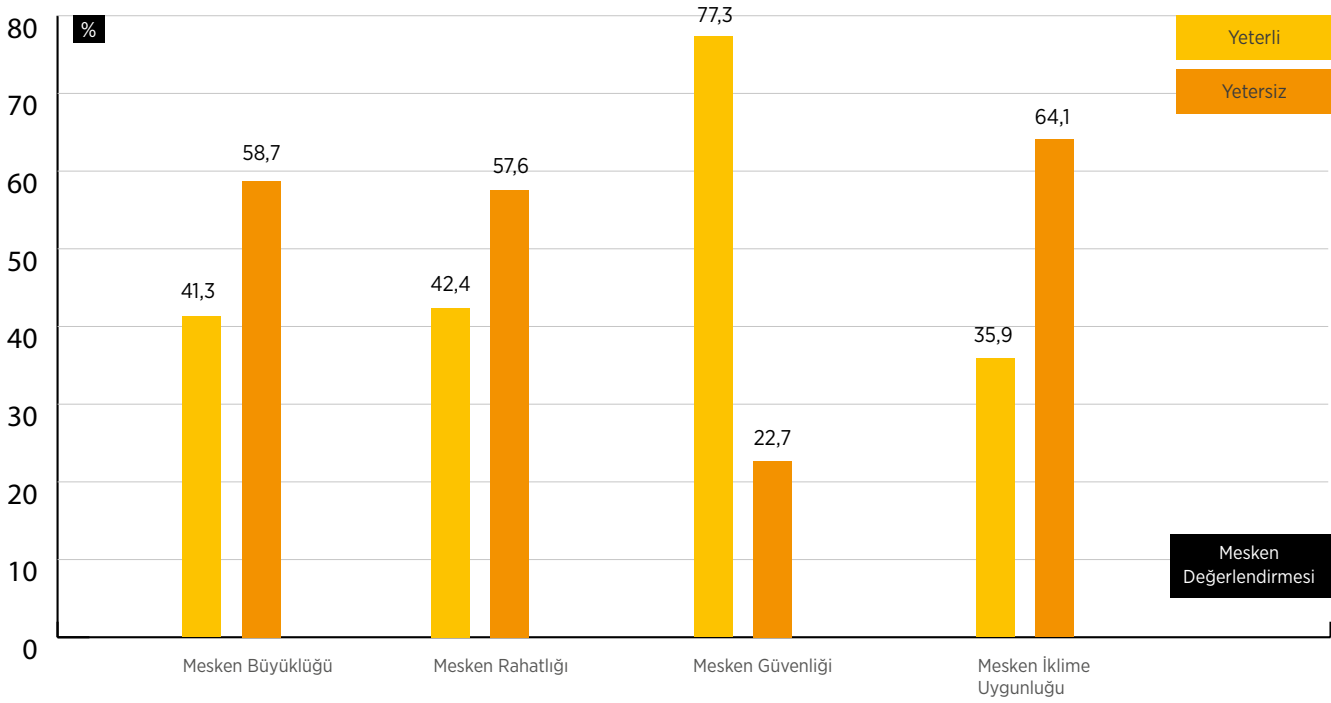
Grafik 4.1.1 Suriyeli Kadınların Yaşadığı Mesken Tipi, Kamp Dışı

Kamp dışında yaşayan Suriyeli kadınların yaşadığı mesken tipi dağılımı Grafik 4.1.1'de verilmektedir. Kamp dışındaki kadınların yaklaşık yüzde 73'ü ev ya da apartman dairesinde yaşamaktadır. Bu oran büyük ölçüde tatmin edici gözükse de yaklaşık yüzde 27'lik bir kesimin daha zor mesken şartlarında yaşadığı görülmektedir. Tamamlanmamış ya da harabe bir binada yaşadığını belirtenlerin oranı yüzde 16, derme çatma geçici bir barınakta ya da plastik bir koruk şeklinde yapılmış meskenlerde yaşadığını belirtenlerin oranı yüzde 10 ve kamp dışında olmasına rağmen çadır-

larda yaşadığını ifade edenlerin oranı da yüzde 1'dir. Kamu binalarında konaklayanların oranı ise yüzde 1'den daha az düzeydedir.

Saha araştırması safhasında kadınlara ayrıca yaşadıkları meskende kaç oda bulunduğu, kaç aile ile beraber kaldıkları ve meskeni kaç kişi ile paylaştıkları soruları da yöneltilmiştir. Kamp dışında yaşayan kadın hane reisleri, meskenlerinde ortalama olarak 2 oda bulunduğunu ve meskenlerini ortalama olarak yaklaşık 8 kişi ile paylaştıklarını ifade etmişlerdir. Mesken başına düşen aile sayısı da kamp dışı için 1,4 olarak hesaplanmıştır.

Grafik 4.1.2 Suriyeli Kadınların Yaşadıkları Meskeni Değerlendirmesi, Kamp Dışı

Mesken büyüklüğü, meskenin rahatlığı, meskenin güvenliği ve meskenin iklime uygunluğu gibi konularda, kamp dışındaki kadınların değerlendirmeleri Grafik 4.1.2'de verilmektedir. Dikkat çeken ilk nokta kadınların yaşadıkları meskenin güvenliğini büyük oranda yeterli bulmalarıdır. Kamp dışındaki kadınların yüzde 77'si yaşadığı meskenin güvenliğini yeterli bulduğunu ifade etmişlerdir. Ancak meskenin büyüklüğü, rahatlığı ve iklime uygunluğu konularında yeterlilik düzeyi daha düşüktür. Buna göre meskenin büyüklüğünü yeterli bulanların oranı yüzde 41, meskenin rahatlığını yeterli bulanların oranı yüzde 42 ve meskenin iklime uygunluğunu yeterli bulanların oranı yüzde 36 seviyesindedir. Özellikle mesken büyüklüğü, rahatlığı ve iklime uygunluğu konuları iyileştirmeye açık konular olarak ön plana çıkmaktadır.

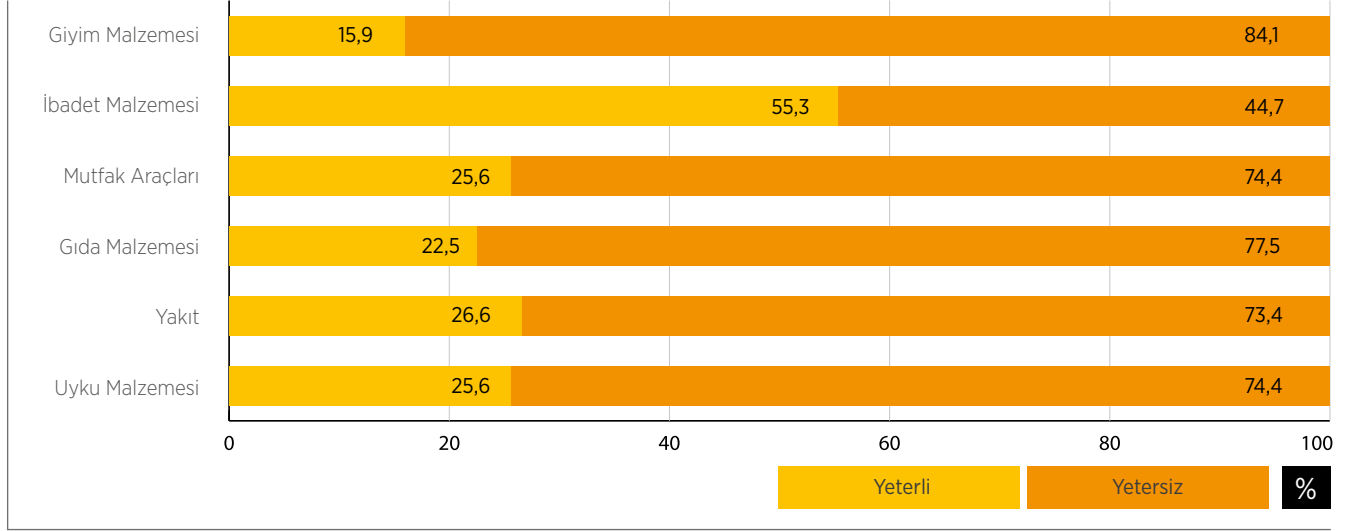

Güvenli
%77,3

Türkiye'deki
Suriyeli
Kadınlar

4.2 Temel İhtiyaçlara Erişim

Grafik 4.2.1 Suriyeli Kadınların Temel İhtiyaçlarının Yeterlilik Durumu, Kamp Dışı

Kamp dışındaki Suriyeli kadınların temel ihtiyaçlarının yeterliliğini belirleyebilmek adına; giyim malzemesi, ibadet malzemesi, mutfak araçları, gıda malzemesi, yakıt ve uyku malzemesi gibi ihtiyaçların yeterli olup/olmadığına ilişkin sorular yöneltilmiştir. Bu sorulara ilişkin dağılım Grafik 4.2.1'de verilmektedir. İbadet malzemesi haricindeki tüm ihtiyaçların yetersiz olduğunu ifade etmişlerdir. Kadınların yüzde 84'ü giyim malzemelerinin, yüzde 74'ü mutfak araçlarının, yüzde 77'si gıda malzemelerinin, yüzde 73'ü yakıtlarının ve yüzde 74'ü ise uyku malzemelerinin yetersiz olduğunu ifade etmiştir. İbadet malzemelerinde ise kadınların yüzde 55'i ibadetlerine yönelik malzemelerin yeterli olduğunu bildirmiştir.

Su ve Temizlik Maddelerine Erişme Durumu	Kolay (%)	Normal (%)	Zor (%)	Toplam (%)
İçme Suyu	59,8	14,7	25,5	100
Kullanım Suyu	62,5	18,7	18,7	100
Sabun	37,5	20,7	41,8	100
Temizlik Malzemesi	32	21,2	46,8	100
Çocuk Bezi	26,7	18,3	55	100
Kadınlara Yönelik İhtiyaçlar	29,3	20,4	50,2	100

Tablo 4.2.1 Suriyeli Kadınların Su ve Temizlik Maddelerine Erişebilme Durumu, Kamp Dışı

Kamp dışındaki Suriyeli kadınlardan su ve temizlik maddelerine erişimde yaşadıkları güçlük seviyesini sınıflandırmaları istenmiştir. Buna ilişkin sonuçlar Tablo 4.2.1'de görülmektedir. Buna göre;

- İçme suyuna erişimin kolay olduğunu belirten kadınların oranı yüzde 60, içme suyuna erişimin zor olduğunu belirten kadınların oranı yüzde 25 seviyesindedir.
- Kullanım suyuna erişimin kolay olduğunu belirten kadınların oranı yaklaşık yüzde 62, erişimin zor olduğunu belirten kadınların oranı yaklaşık yüzde 19'dur.
- Sabuna erişimin kolay olduğunu belirten kadınların oranı yüzde 37, erişimin zor olduğunu belirten kadınların oranı yüzde 42 seviyesindedir.
- Temizlik malzemesine erişimin kolay olduğunu belirten kadınların oranı yüzde 32, erişimin zor olduğunu belirten kadınların oranı yüzde 47 seviyesindedir.
- Çocuk bezine erişimin kolay olduğunu belirten kadınların oranı yüzde 27, erişimin zor olduğunu belirten kadınların oranı yüzde 55 seviyesindedir.
- Kadınlara yönelik ihtiyaçlara erişimin kolay olduğunu belirten kadınların oranı yüzde 29, erişimin zor olduğunu belirten kadınların oranı yüzde 50'dir.

Sonuç itibarıyla erişimde güçlük çekilen malzemeleri, çocuk bezi, kadınlara yönelik ihtiyaçlar ve temizlik malzemesi olarak sınıflandırmak mümkündür. Buna karşın erişimin daha kolay olduğu malzemeler ise kullanma suyu, içme suyu ve sabundur.

55 yaşındaki H. savaş sırasında ailesinden 15 kişiyi kaybetmiş bir kadın. Köyleri basılan H.'nin torunu Z. 40 günlükken bir fotoğrafçı tarafından cesetlerin arasında tesadüfen bulunmuş. 170 kişinin cesedinin arasından sağ bulunan Z. bebeğe "şehitlerin arasındaki çiçek" diyorlar Suriye'de.

Buldukları kampın kurulduğu tarihten beri buradalar. Daha öncesinde Suriye'ye yakın bir yerde 6 ay kadar kalmışlar. Elektrik ve suyun olmadığı bir doğa ortamında, ancak 3-4 günde bir yemek yiyerek sağ kalmayı başarmışlar.

Asi Nehri'nin kenarından suya girerek sallarla kaçmayı başarmışlar. H. tüm bu yaşadıklarından sonra kampa geldiği anı şöyle anlatıyor:

"Cennete gelmiş gibiydik. Kampa geldiğimizde çok geç bir saat olduğu halde bize kumanya dağıtıldı. O yemek mucize gibiydi. Hayatım boyunca unutamayacağım bir yemektir."

5. Barınma Merkezlerindeki Suriyeli Kadınlar

Çadırkent ve konteynerkentlerin fiziki koşullarının kadın ve erkek misafirleri farklı etkilediği kabul görmüş bir gerçektir. Özellikle Suriyelilerin kültürel yapısı gereği kadınların mahremiyeti oldukça önemlidir. Bu mahremiyet gereği,

AFAD'ın kontrolündeki barınma merkezlerinde kadınların lehine kolaylık sağlanmaya çalışılmıştır. Ancak yine de özellikle kadınların kapatılmışlık hissi yaşamaları ve bunları zaman zaman dile getirmeleri kaçınılmaz olmuştur. Özellikle yaz sıcaklarında eşleri tarafından dışarı çıkarılmak istenmeyen kadınlar için barınma merkezindeki yaşam daha da zor olmuştur.

Suriyeli kadın hane reislerinin yaklaşık yüzde 42'si kamplarda yaşamayı ekonomik şartlar nedeniyle tercih ettiğini bildirmiştir. Yüzde 27'si ise güvenlik sebepleri kamplarda yaşamayı tercih etmiştir. "Kamp dışında yaşamak ister miydiniz?" sorusuna ise kadınların yüzde 54'ü evet yanıtını vermiştir.

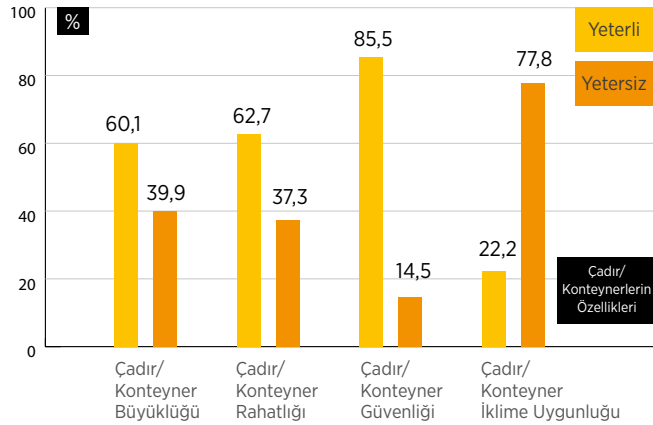
5.1 Çadır/Konteyner ve Temel İhtiyaçlara Erişim

AFAD'ın kurduğu barınma merkezlerinde hayatın devamından ziyade, bir "yaşam alanı" oluşturma gayreti gösterilmektedir. Bu amaçla barınma merkezlerinde tüm insani ihtiyaçların yanı sıra sosyal ihtiyaçlara da cevap verecek imkânlar Suriyeli misafirlerimize sunulmaktadır. Okul çağındaki çocuklar için eğitim imkânları seferber edilmiştir. Sağlık hizmetleri kapsamında sahra hastaneleri, çocuk oyun alanları, sosyal mekânlar ve marketler misafirlerimizin kullanımına sunulmuştur.

Suriyeli kadınlardan tıpkı kamp dışında olduğu gibi kamp içinde yaşayanlar da yaşadıkları çadır veya konteynerleri değerlendirmişlerdir. Bu değerlendirmeler Şekil 5.1.1'de görülebilmektedir. Kadınların en yeterli bulunduğu özellik güvenlik olurken, en yetersiz buldukları özellik ise çadır/konteynerlerin iklime uygunluğu olmuştur.

Kadınların yüzde 60'ı çadır veya konteynerlerin büyüklüğünü yeterli olarak tanımlamışlardır. Rahatlık ise yine olumlu olarak değerlendirilen bir başka özellik olmuştur. Kadınların yüzde 63'ü çadır veya konteynerlerinin rahatlığını yeterli bulmuşlardır. Güvenlik ise yeterlilik açısından en olumlu değerlendirilen özellik olmuştur. Kadınların yüzde 86 gibi büyük bir çoğunluğu güvenlik açısından çadır/konteynerlerin yeterli olduğunu ifade etmiştir.

Çadır veya konteynerlerin iklime uygunluğunda ise daha olumsuz bir görünüm ortaya çıkmaktadır. Kadınların yüzde 78 gibi bir çoğunluğu çadır/konteynerlerin iklime uygunluğunu yetersiz bulmuştur. Saha görüşmeleri sırasında da, özellikle yaz aylarında havalandırma/soğutma ile ilgili problemler sıkça dile getirilmiştir. Ancak yine de, tüm bu özelliklerin kamp dışı ile karşılaştırmasında, kamp içindeki kadınların mesken özelliklerini daha olumlu yorumladığı görülmektedir.

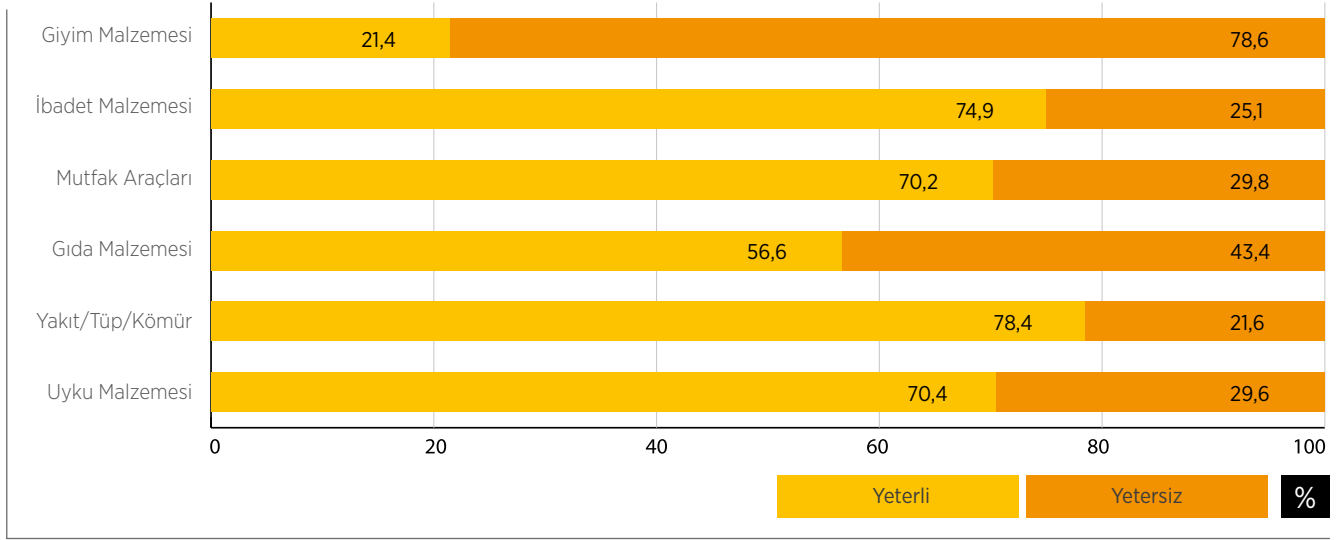

Çadır/Konteyner Değerlendirmesi	Yeterli (%)	Yetersiz (%)	Toplam (%)
Çadır/Konteyner Büyüklüğü	60,1	39,9	100
Çadır/Konteyner Rahatlığı	62,7	37,3	100
Çadır/Konteyner Güvenliği	85,5	14,5	100
Çadır/Konteynerin İklim Uyumluğu	22,2	77,8	100

Şekil 5.1.1 Suriyeli Kadınların Çadır/Konteynerlerin Özelliklerini Değerlendirmeleri, Kamp İçi

Türkiye'deki
Suriyeli
Kadınlar

Grafik 5.1.1 Suriyeli Kadınların Çadır/Konteynerlerdeki Temel İhtiyaçlar Değerlendirmeleri, Kamp İçi

Suriyeli kadınların çadır/konteynerlerdeki ihtiyaçlarının yeterlilik durumları Grafik 5.1.1'de verilmektedir. Yeterlilik açısından problem bulunmayan kalemler, ibadet malzemeleri, mutfak araç/gereçleri, yakıt ve uyku malzemeleri olurken yetersizliği ön planda olan kalemler gıda malzemeleri ve giyim malzemeleridir.

Kadınların yüzde 78'i yakacaklarının yeterli olduğunu, yüzde 75'i ibadet malzemelerinin yeterli olduğunu, yüzde 70'i uyku malzemelerinin ve mutfak araç/gereçlerinin yeterli olduğunu dile getirmiştir. Buna karşın gıda malzemelerini yeterli bulanların oranı yüzde 57 olmuştur.

Dikkat çekilmesi gereken en önemli kalem giyim malzemeleri olmuştur. Kadınların yüzde 79'u giyim malzemelerinin yetersiz olduğunu belirtmiştir. Diğer bir deyişle her 100 kadının yaklaşık 80'inin giyim malzemesi ihtiyacı bulunduğu görülmektedir.

Yine kamp dışı ile karşılaştığımızda, kadınların ihtiyaç-

larının tüm kalemlerde kamp içinde daha yeterli olduğu görülmektedir. Bu noktada desteklenmesi gereken grubun kamp içinden ziyade kamp dışında yaşayan Suriyeli kadınlar olduğu açıktır.

Su ve Temizlik Maddelerine Erişme Durumu	Kolay (%)	Normal (%)	Zor (%)	Toplam (%)
İçme Suyu	59,7	11,1	29,2	100
Kullanım Suyu	66,7	15,6	17,7	100
Sabun	69,8	14,9	15,3	100
Temizlik Malzemesi	65,8	15,6	18,5	100
Çocuk Bezi	65,7	16,7	17,6	100
Kadınlara Yönelik İhtiyaçlar	70,8	13,3	15,8	100

Tablo 5.1.1 Suriyeli Kadınların Su ve Temizlik Maddelerine Erişebilme Durumu, Kamp İçi

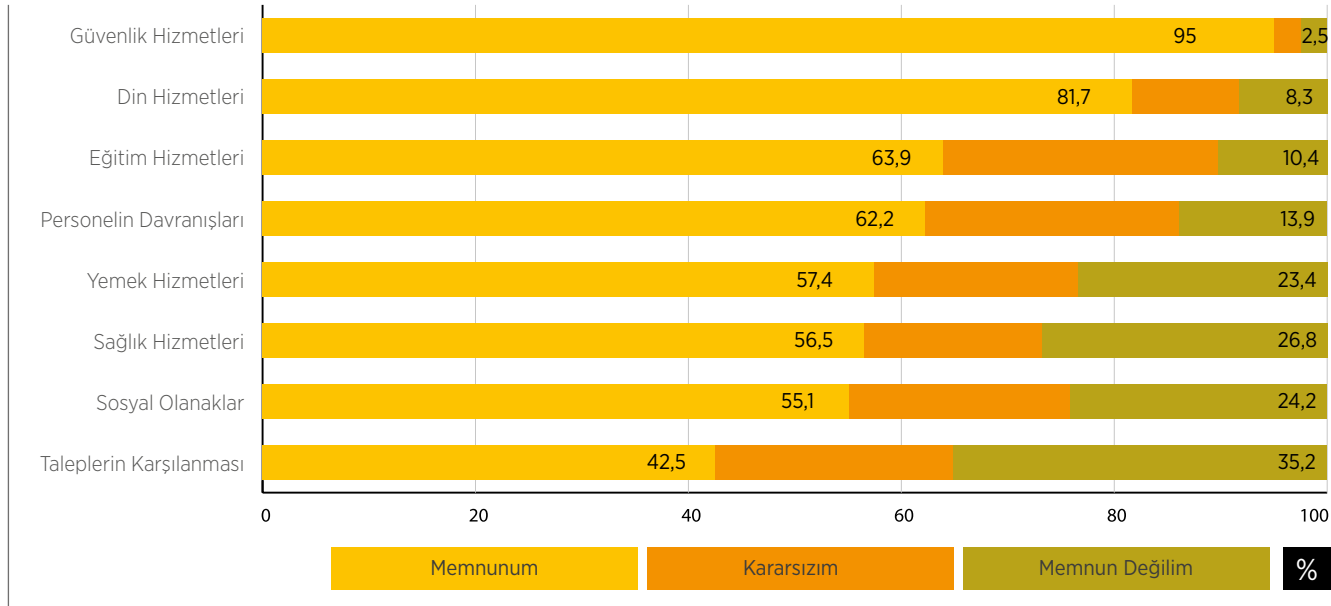
Diğer grafik veya tablolarda olduğu gibi Tablo 5.1.1'in de kamp dışı ile karşılaştırmasına bakıldığında, su temizlik maddelerine erişimde kamp içindeki kadınların daha avantajlı olduğu açıkça görülmektedir. İçme suyu ve kullanım suyunda kamp içi ya da dışı bazında pek bir fark göze çarpmazken, sabun, temizlik malzemesi, çocuk bezi ve kadınlara yönelik ihtiyaçlarda kamp içinde erişim çok daha kolay olduğu görülmektedir.

Kamp içindeki kadınların yüzde 60'ı içme suyuna kolay erişebildiğini ifade etmiştir. Bu oran kullanım suyunda yüzde 67, sabunda yüzde 70, temizlik malzemesinde yüzde 66, çocuk bezinde yüzde 66 ve kadınlara yönelik ihtiyaçlarda

yüzde 71 olarak gerçekleşmiştir.

Kamp içindeki kadınların, kadınlara yönelik ihtiyaçlara ulaşmada sıkıntı yaşamamasının nedeni kamplarda sunulan hizmetlerin varlığıdır. Kamp dışında bu ihtiyaçlara ulaşım merkezleri, kamp içinde oranla çok daha fazla olmasına rağmen sıkıntılar yaşanmaktadır. Bunun sebebinin, düşük gelir düzeyine sahip olmaları, dil problemi yaşamaları ya da evden çıkamamaları olabileceği göz önüne bulundurulmalıdır.

5.2 Barınma Merkezlerindeki Hizmetlerin Değerlendirilmesi

Grafik 5.2.1 Suriyeli Kadınların Kamplarda Verilen Hizmetleri Değerlendirmeleri, Kamp İçi

Grafik 5.2.1 kamp içinde yaşayan kadınların kamplarda verilen hizmetlere ilişkin memnuniyet düzeylerini göstermektedir. Sarı rengin yoğunluğundan, kamplarda verilen hizmetlere ilişkin memnuniyetin yüksek olduğu

anlaşılmaktadır.

Kadınların en memnun olduğu hizmet güvenlik hizmetidir. Daha önce de kadınların kendilerini, hem kamp içinde hem

Türkiye'deki
Suriyeli
Kadınlar

de kamp dışında güvende hissettikleri vurgulanmıştı. Bu yorumları destekler biçimde, kamp içindeki kadınların yüzde 95'i güvenlik hizmetlerinden memnun olduklarını ifade etmişlerdir.

Din hizmetleri memnuniyetin en yüksek olduğu ikinci hizmet sınıfıdır. Kadınların yüzde 82'si kamplarda verilen din hizmetlerinden memnun olduğunu bildirmiştir. Din hizmetlerini sırasıyla, yüzde 64 ile eğitim hizmetleri, yüzde 62 ile personelin misafirlere davranışları ve yüzde 57 ile yemek hizmetleri takip etmektedir.

Sağlık hizmetlerinden memnun olduğunu belirten kadınların oranı yüzde 57 ve sosyal olanaklardan memnun olanların oranı ise yüzde 55'tir. Tüm bu hizmet sınıfları

içerisinde memnun olunmayan sınıf sağlık hizmetleridir. Kadınların yüzde 27'si kamplarda verilen sağlık hizmetlerinden memnun olmadıklarını ifade etmişlerdir.

Taleplerinin karşılanmasına ise kadınların yüzde 43 oranında memnuniyet bildirdiği görülmektedir. Kadınların yüzde 35'i ise taleplerinin karşılanması noktasındaki memnuniyetsizliklerini dile getirmişlerdir.

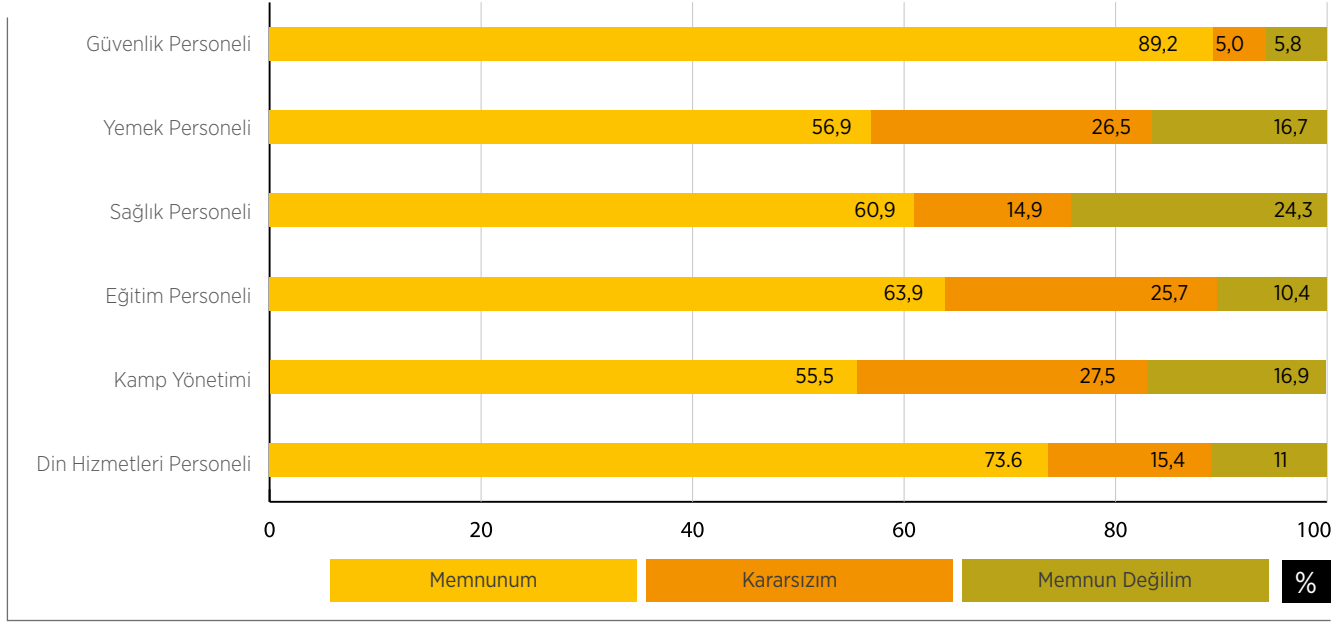
Kadınlara ayrıca, kötü muamele ile karşılaşmaları durumunda nereye başvurmaları gerektiğini bilip/bilmedikleri ile herhangi bir sıkıntıda yetkililere ulaşmada sıkıntı yaşayıp/yaşamadıkları da sorulmuştur. Kamp içindeki kadınların yüzde 53'ü herhangi bir sıkıntıda yetkililere ulaşmada sıkıntı yaşamadıklarını ifade ederken, bir yetkiliye ulaşmada sıkıntı yaşayanların oranı azımsanmayacak derecede yüksek ve yüzde 47'dir. Kötü muamele ile karşılaşmaları durumunda nereye başvuracaklarını bilenlerin oranı ise kamp içinde yüzde 57'dir. Kamp dışında bu oranlar kamp dışı aleyhine yüksek olarak gerçekleşmiştir.

Saha görüşmeleri sürecinde, kadın ve erkek personel dağılımının her kampta homojen olmaması önemli bir eksiklik olarak dile getirilmiştir. Kadınlar ile ilgili en büyük sorun özellikle gece çalışan kadın personelin bulunamamasıdır. Özellikle, gece çalışacak kadın tercümanın olmaması birçok hizmette kadınlar açısından aksamalara sebep olmaktadır.

Suriye'de küçük bir köyde yaşıyormuş F. Hayatında gördüğü en büyük televizyonu kamptaki kadın TV konteynerinde gördüğünü ve kamptaki imkânların Suriye'deki yaşantısına göre çok daha iyi olduğunu belirtiyor. Kamp çalışanlarını ailesi gibi gördüğünü söylüyor.

Güvenlik Personelinden Memnuniyet

%89,2

Personelin Davranışları	Memnunum (%)	Kararsızım (%)	Memnun Değilim (%)	Toplam (%)
Güvenlik Personeli	89,2	5	5,8	100
Yemek Personeli	56,9	26,5	16,7	100
Sağlık Personeli	60,9	14,9	24,3	100
Eğitim Personeli	63,9	25,7	10,4	100
Kamp Yönetimi	55,5	27,5	16,9	100
Din Hizmetleri Personeli	73,6	15,4	11	100

Şekil 5.2.1 Suriyeli Kadınların Kamplarda Hizmet Veren Personelin Davranışlarına İlişkin Değerlendirmeleri, Kamp İçi

Kamplarda yaşayan misafirler güvenlikten sağlığa, eğitimden din hizmetlerine kadar birçok hizmetten yararlanmaktadır. Bunun doğal bir sonucu olarak kendilerine gönüllü ya da ücret karşılığında birçok personel yardımcı olmaktadır. Suriyeli kadınların kamplarda hizmet veren personelin kendilerine karşı davranışlarına ilişkin memnuniyet düzeyleri Şekil 5.2.1'de sunulmaktadır.

Kadınların, daha önceki yorumlara paralel olarak, en memnun olduğu personel sınıfı güvenlik personelidir. Kadınların yüzde 89'u güvenlik personelinin kendilerine karşı davranışlarından memnun olduklarını ifade etmişlerdir. Din hizmetleri personelinin davranışlarını olumlu olarak değerlendirenlerin oranı yüzde 74'tür. Bu oran eğitim personelinde yüzde 64, sağlık personelinde yüzde 61, yemek personelinde yüzde 57'dir. Buna karşılık kadınların yüzde 24'ü sağlık

Türkiye'deki
Suriyeli
Kadınlar

personelinin ve yüzde 17'si de kamp yönetiminin kendilerine karşı davranışlarını olumsuz olarak değerlendirmiştir.

Kadınların daha sık iletişim halinde oldukları personele ilişkin memnuniyet düzeyleri bir kademe daha düşüktür. Yemek personeli, eğitim personeli ve sağlık personeli buna

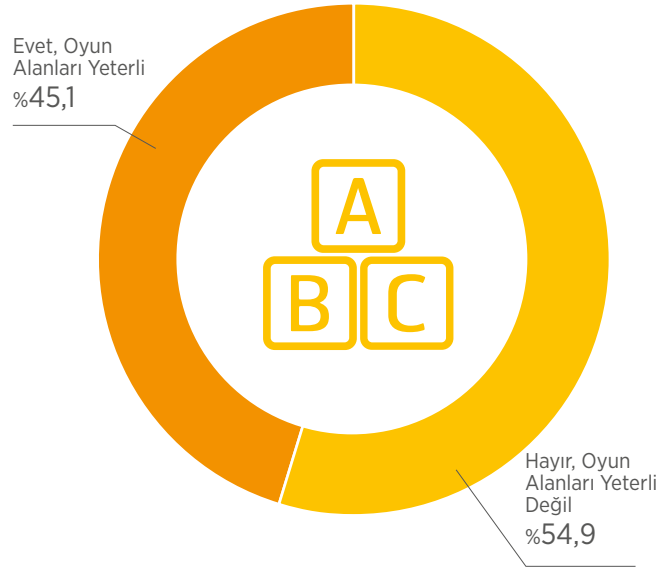
örnek olarak gösterebilir. Oysa daha az iletişim içerisinde oldukları güvenlik personeline ilişkin memnuniyet düzeyi daha yüksektir. Bu iletişimde, aynı dili konuşmamanın memnuniyet düzeyini etkilediği de göz ardı edilmemelidir.

Yemek Hizmetleri İle İlgili Görüşler	Katılıyorum (%)	Kararsızım (%)	Katılmıyorum (%)	Toplam (%)
Yemekler Lezzetli	50,5	29,9	19,6	100
Yemek Çeşitleri Yeterli	43,3	33	23,7	100
Yemekler Her Yaş Grubuna Hitap Ediyor	45,4	29,9	24,7	100
Yemekler Sağlıklı	49	30,2	20,8	100
Yemekler Besleyici	45,4	35,1	19,6	100
Öğün Sayısı Yeterli	52,1	33,3	14,6	100
Yemekhanelerin Temizliği Yeterli	52,4	33,3	14,3	100

Tablo 5.2.1 Suriyeli Kadınların Kamplarda Verilen Yemek Hizmetleri ile İlgili Görüşleri, Kamp İçi

Kamp içindeki kadınların yemek hizmetlerine ilişkin memnuniyet oranı yüzde 57 olarak gerçekleşmişti. Tablo 5.2.1'de ise yemek hizmetleri ile ilgili çeşitli görüşlere yer verilmiş ve kadınların bu görüşlere katılıp/katılmadıkları sorulmuştur. Genel olarak bakıldığında olumlu olarak nitelenen bu görüşlere kadınların yarısının katıldığı görülmektedir. Buna göre yemeklerin lezzetli olduğunu düşünen kadınların oranı yüzde 51, lezzetsiz olduğunu düşünenlerin oranı yüzde 20 olmuştur. Bu oranlar yemeklerin çeşitliğinde yüzde 43'e yüzde 24, yemeklerin her yaş grubuna hitap etmesinde yüzde 45'e yüzde 25, yemeklerin sağlıklı olmasında yüzde 49'a yüzde 21, yemeklerin besleyici olmasında yüzde 45'e yüzde 20, öğün sayısının yeterli olmasında yüzde 52'ye yüzde 15 ve yemekhanelerin temizliğinin yeterli olmasında yüzde 52'ye yüzde 14 olmuştur.

Kararsızların dağılımına bakıldığında; yemeklerin besleyici olması konusunda kadınların yüzde 35'inin kararsız olduğu görülmektedir. Öğün sayısının yeterli olmasında ve yemekhanelerin temizliğinin yeterli olmasında da kararsızlık oranı yaklaşık yüzde 33 olarak gerçekleşmiştir.

Grafik 5.2.2 Suriyeli Kadınlar Kamplardaki Çocuk Oyun Alanlarını Yeterli Buluyor mu? Kamp İçi

Türkiye'deki
Suriyeli
Kadınlar

Kamp içindeki kadınların büyük bir kısmını çocuklu annelerin oluşturduğu bilinmektedir. Günün büyük bir bölümünü çocuklarıyla geçiren kadınlar için, çocuklarının zaman geçirebileceği sosyal alanların önemi büyüktür. Grafik 5.2.2 Suriyeli kadınların kamplardaki çocuk oyun alanlarını yeterli bulup bulmadıklarına ilişkin oranları göstermektedir.

Kadınların yüzde 55'i kamplarda bulunan çocuk oyun alanlarını yeterli bulmadıklarını ifade ederken, bu alanları yeterli bulanların oranı yüzde 45'tir. Diğer bir deyişle kadınların yarısından fazlası çocuklara yönelik oyun alanlarının yeterli olmadığını bildirmişlerdir.

6. Suriyeli Kadınların Sağlık Koşulları

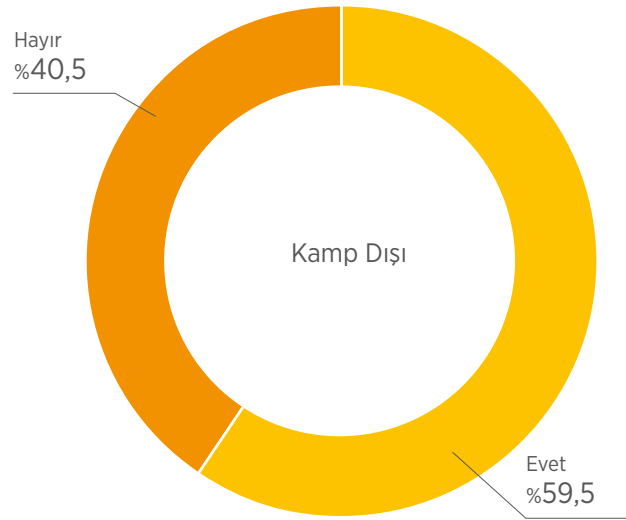
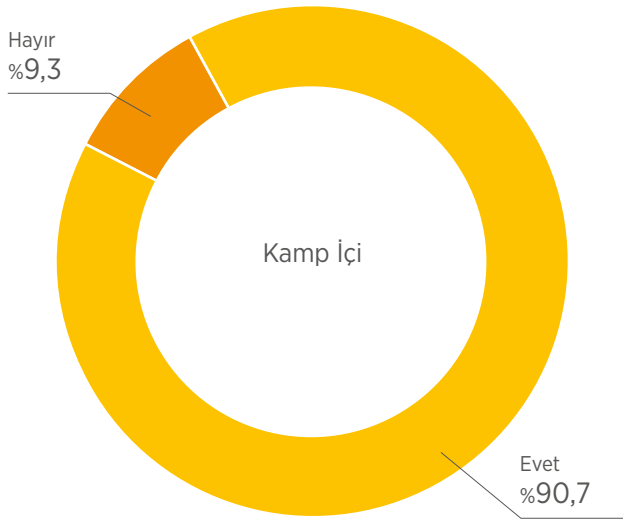
19 Nisan 2014 tarihi itibarıyla Türkiye'de bulunan Suriyeliler için 2,5 milyonun üzerinde poliklinik hizmeti verilmiştir. 101'i yerli ve 13'ü yabancı uyruklu olmak üzere toplamda 114 hekim, 21 sağlık merkezinde misafirlere hizmet vermektedir. Bu süreçte günlük ortalama poliklinik sayısı 6.500 olarak gerçekleşmiştir.

Sağlık sorunları sebebiyle kamplardaki sağlık merkezlerine başvuran Suriyeliler, daha ileri tetkik ve tedavi gerektiren bir hastalıkta barınma merkezinin bulunduğu ildeki has-

tanelere sevk edilmektedir. Bu kapsamda 19 Nisan 2014 tarihinde kadar gerçekleşen hastaneye sevk işlemi sayısı yaklaşık 400 bindir. Yaralanan ya da medikal hastalık sebebiyle 54.888 Suriyeli hastanede yatarak tedavi görmüştür.

Suriyelilerin sağlık koşullarıyla ilgili, Türkiye olarak gösterilen hassasiyetin bir diğer göstergesi de ameliyat sayısıdır. Karışıklığın başladığı 2011 yılından 19 Nisan 2014'e kadar Suriyeli misafirlerimiz için 43.197 ameliyat gerçekleştirilmiştir.

6.1 Sağlık Hizmetlerine Erişim ve Memnuniyet

Sizin veya Yakınlarınız Türkiye'de Sağlık Hizmetinden Faydalandınız mı?	Kamp İçi (%)	Kamp Dışı (%)	Toplam (%)
Evet	90,7	59,5	75,4
Hayır	9,3	40,5	24,6
Toplam	100	100	100

Şekil 6.1.1 Suriyeli Kadınların Kendileri veya Yakınları Türkiye'de Sağlık Hizmetlerinden Faydalandı mı? Kamp İçi ve Kamp Dışı

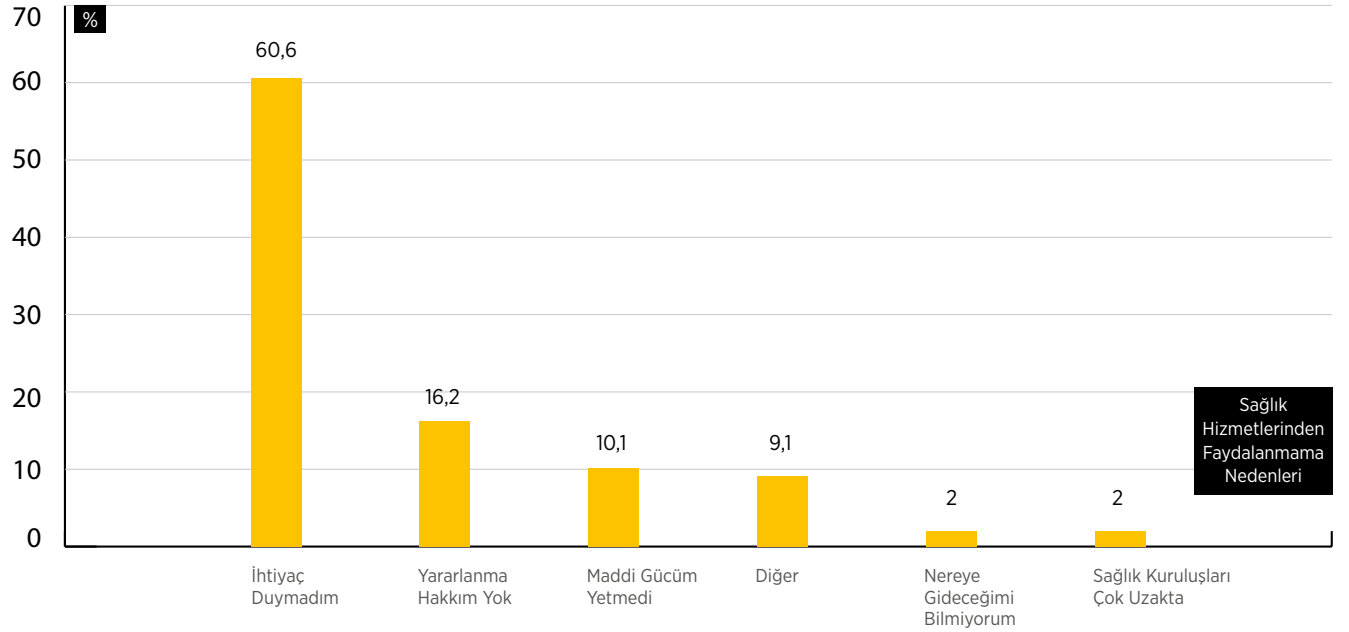

Türkiye'deki
Suriyeli
Kadınlar

Suriyeli kadınların Türkiye’de buldukları süre içerisinde sağlık hizmetlerinden faydalanıp/faydalanmadıkları Şekil 6.1.1’de verilmektedir. Kamp içi ve kamp dışı ayrımına gidilmeksizin bakıldığında, Türkiye’deki kadınların yüzde 75’inin, kendilerinin veya yakınlarının Türkiye’de sağlık hizmetinden faydalanmış oldukları görülmektedir. Diğer bir deyişle kadınların dörtte üçü, kendilerinin veya yakınlarının sağlık hizmetlerinden faydalandıklarını ifade etmişlerdir.

Kamp içi ve kamp dışı ayrımına bakıldığında, kamp içinde sağlık hizmetlerinden faydalandığını belirtenlerin oranı yüzde 91 olurken bu oran kamp dışında yüzde 59 olmuştur. Bu oranlardan da görülebileceği gibi kamp içinde sağlık hizmetlerine erişim kamp dışına oranla çok daha kolaydır.

Kamp dışında, kamp içine oranla sağlık hizmetlerinden faydalanma oranının neden daha düşük olduğu sorusu Grafik 6.1.1’de incelenmektedir. Buna göre kamp dışındaki kadınların yüzde 61’i ihtiyaç duymadığı için sağlık hizmetinden faydalanmadığını belirtmişlerdir. Bunu yüzde 16 ile yararlanma hakkının olmadığını düşünenler izlemektedir. Kadınların yüzde 10’u maddi gücünün yetersiz olmasını, sağlık hizmetinden faydalanamama sebebi olarak göstermiştir. Nereye gideceğini bilmediğini ve sağlık kuruluşlarının çok uzakta olduğunu belirtenlerin oranı ise yalnızca yüzde 2’dir.

Grafik 6.1.1 Kamp Dışındaki Suriyeli Kadınların Sağlık Hizmetinden Faydalanmama Nedenleri

Sağlık Hizmetlerinden Faydalananların Memnuniyet Düzeyi	Kamp İçi (%)	Kamp Dışı (%)	Toplam(%)
Çok Memnunum	16,8	30,7	22,2
Memnunum	42,9	48,7	45,1
Kararsızım	13,4	9,3	11,9
Memnun Değilim	22,3	10,7	17,8
Hiç Memnun Değilim	4,6	0,7	3,1
Toplam	100	100	100

Tablo 6.11 Sağlık Hizmetlerinden Faydalanan Kadınların Memnuniyet Düzeyleri, Kamp İçi ve Kamp Dışı

Tablo 6.11 sağlık hizmetlerinden faydalanan kadınların memnuniyet düzeylerini kamp içi ve kamp dışı olarak göstermektedir. Buna göre kamp içinde yaşayan kadınların yüzde 17'si sağlık hizmetlerinden çok memnun olduklarını ifade etmiştir. Bu oran kamp dışında yüzde 31'dir. Bir derece daha düşük olarak, memnunum diyenler kamp içinde yüzde 43, kamp dışında yüzde 49'luk kesimi oluşturmaktadır. Çok memnun ve memnun olanlar bir arada değerlendirildiğinde; kamp içinde yüzde 60 ve kamp dışında yüzde 79'luk kesimin, sağlık hizmetlerinden ya memnun ya da çok memnun olduklarını görülmektedir. Kamp dışında sağlık hizmetlerinden faydalanma oranı düşük olmasına rağmen, bu hizmetlerden duyulan memnuniyetin daha fazla olduğu dikkat çekmektedir.

Sağlık hizmetlerinden memnun olmayan ya da hiç memnun olmayan kadınlar bir arada düşünüldüğünde; kamp içindeki kadınların yüzde 27'sinin ve kamp dışındaki kadınların yüzde 11'inin sağlık hizmetlerinden memnun oldukları ya da hiç memnun olmadıkları sonucuna ulaşılmaktadır. Kamp içindeki kadınların dörtte birinden fazlasının sağlık hizmetlerinden memnun olmadığı görülmektedir.

Kamplarda bulunan sağlık merkezlerinde basit tahlilleri gerçekleştirmek mümkündür. Fakat personel açısından

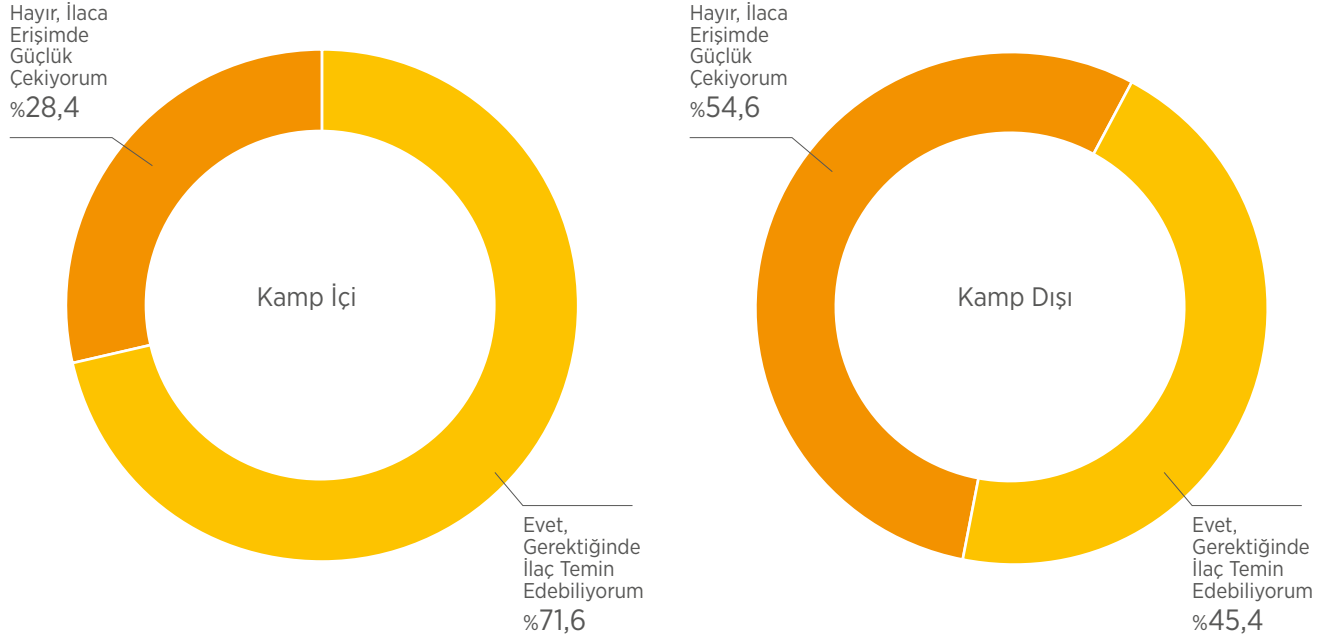
duyulan ihtiyaç saha görüşmeleri sırasında sıklıkla dile getirilmiştir. Bunun yanında doktorların ve sağlık personelinin çalışma şartlarının zorluğu da iyileştirilmesi gereken bir nokta olarak ön plana çıkmaktadır.

Bazı barınma merkezlerindeki sağlık merkezlerinde ve kayıt kabulde Arapça bilen kadın çalışanlar mevcuttur. Ayrıca gönüllü çalışan Suriyeliler de sağlık hizmetlerine destek olmaktadır. Sağlık merkezinde Suriyelilerin bulunuyor olması, çalışmalarını oldukça rahatlatan bir unsur olarak memnuniyetle dile getirilmiştir. Suriyeli kadınların sağlık sorunlarını, kendi vatandaşları aracılığıyla dile getirmeleri tedavilerine olumlu yönde yansımaktadır.

Türkiye'deki
Suriyeli
Kadınlar

İlaç temin edebiliyorum
%58,6

Gerektiğinde İlaç Temin Edebiliyor musunuz?	Kamp İçi		Kamp Dışı		Toplam	
	Sayı	Yüzde (%)	Sayı	Yüzde (%)	Sayı	Yüzde (%)
Evet, Gerektiğinde İlaç Temin Edebiliyorum	174	71,6	109	45,4	283	58,6
Hayır, İlaça Erişimde Güçlük Çekiyorum	69	28,4	131	54,6	200	41,4
Toplam	243	100	240	100	483	100

Şekil 6.1.2 Suriyeli Kadınlar Gerektiğinde İlaç Temin Edebiliyorlar mı? Kamp İçi ve Kamp Dışı

Saha görüşmelerinde, özellikle kamp dışındaki kadınların ilaca erişimde problem yaşadıkları dile getirilmiştir. Bu kapsamdaki sonuçlar Şekil 6.1.2'de sunulmuştur.

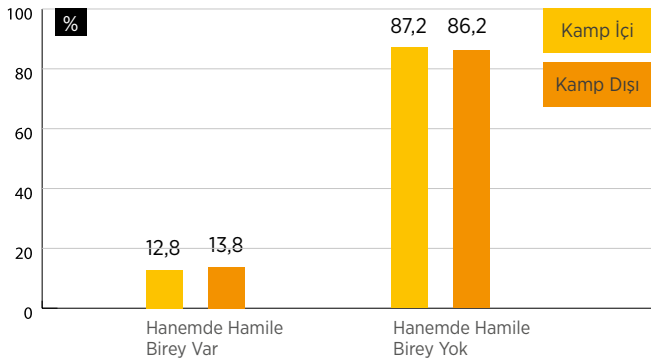
Kamp içi ve kamp dışı ayrımına gidilmeksizin bakıldığında, Suriyeli kadınların yüzde 59'unun ilaca erişimde herhangi bir problem yaşamadığı görülmektedir. Diğer yandan kadınların yaklaşık beşte ikisi ilaca erişimde güçlük yaşadığını dile getirmiştir. Kamp içindeki kadınların yüzde 72'si ve kamp dışındaki kadınların yüzde 45'i gerektiğinde ilaç

temin edebildiklerini ve ilaca erişim konusunda sıkıntı yaşamadıklarını dile getirmişlerdir. Buna karşın kamp içindeki kadınların yüzde 28'i ve kamp dışındaki kadınların yüzde 55'i ilaca erişimde güçlük çektiklerini belirtmişlerdir.

Özellikle kamp dışındaki kadınların ilaca erişimlerinin sağlanması oldukça önemlidir ve bu alanda yapılması gerekenler konusunda yetkililerin dikkati çekilmelidir.

6.2 Hamile Bireyler ve Türkiye’de Doğum

İç karışıkların başladığı 2011 yılından 19 Nisan 2014 tarihine kadar toplam 11.249 doğum gerçekleşmiştir. Küçük ölçekli bir ilçe nüfusuna denk olan bu rakam, Suriye krizinin ulaştığı insani boyutun ne denli büyük olduğunu gözler önüne sermektedir.

Hanemizde Hamile Birey Var mı?	Kamp İçi (%)	Kamp Dışı (%)	Toplam (%)
Hanemde Hamile Birey Var	12,8	13,8	13,2
Hanemde Hamile Birey Yok	87,2	86,2	86,8
Toplam	100	100	100

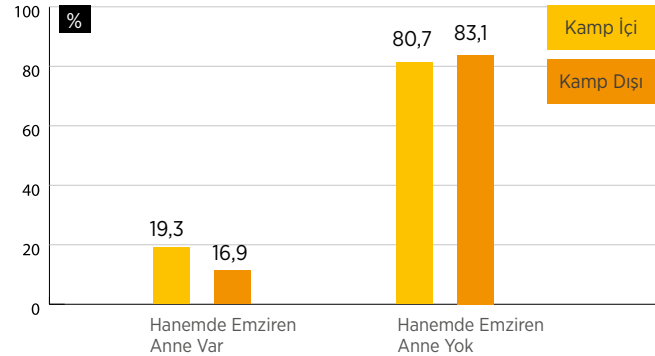
Şekil 6.2.1 Suriyeli Misafirlerin Hanelerinde Hamile Birey Olup/Olmadığı, Kamp İçi ve Kamp Dışı

Hamile bireylerin tespitine yönelik çalışmalarda hane reislerine hanelerinde hamile birey bulunup/bulunmadığı sorusu yöneltilmiştir. Kadın veya erkek ayrımına gidilmeden tüm hane reislerine sorulan bu soruya ilişkin yanıtlar Şekil 6.2.1’de verilmiştir.

Kamp içindeki hane reislerinin yaklaşık yüzde 13’ü ve kamp dışındaki hane reislerinin yaklaşık yüzde 14’ü hanelerinde hamile birey bulunduğunu ifade etmişlerdir.

Şekil 6.2.2’de ise hane reislerinin hanelerinde emziren anne olup/olmadığı şeklindeki soruya ilişkin cevaplar görülmektedir. Kamp içindeki hane reislerinin yüzde 19’u ve kamp dışındaki hane reislerinin yüzde 17’si hanelerinde emziren annelerin olduğunu ifade etmişlerdir.

Gerek kamp içinde gerekse kamp dışında yaşayan Suriyelilerin hanelerinde hem hamile birey hem de emziren annelerin varlığı oransal olarak oldukça yüksektir. Hem hamilelere hem de emziren annelere yönelik farklı bakım politikalarının izlenmesi gerekmektedir. Aksi takdirde bu bireylerin ve bebeklerinin sağlıklarına etki edebilecek sonuçlar doğabileceği unutulmamalıdır. Hamile olanlara doğum sürecinde, emziren annelere ise bebeklerinin beslenmesi sürecinde destek olunmalı ve bu alandaki izlenen sağlık politikalarına devam edilmelidir.

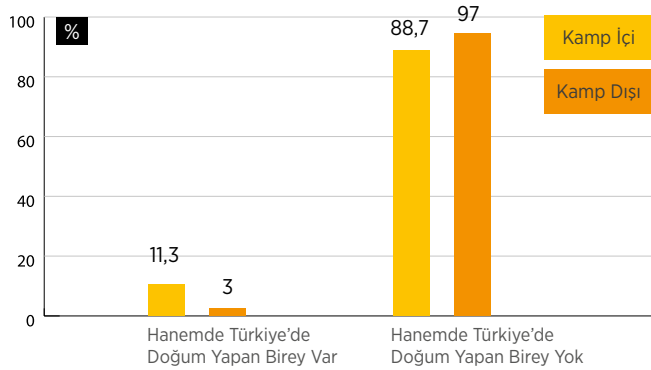

Hanemizde Emziren Anne Var mı?	Kamp İçi		Kamp Dışı		Toplam	
	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde
Emziren Anne Var	274	19,3	196	16,9	470	18,2
Emziren Anne Yok	1.146	80,7	963	83,1	2.109	81,8
Toplam	1.420	100	1.159	100	2.579	100

Şekil 6.2.2 Suriyeli Misafirlerin Hanelerinde Emziren Anne Olup/Olmadığı, Kamp İçi ve Kamp Dışı

Türkiye’deki Suriyeli Kadınlar

Hanenizde Türkiye'de Doğum Yapan Birey Var mı?	Kamp İçi (%)	Kamp Dışı (%)	Toplam (%)
Var	11,3	3	8,2
Yok	88,7	97	91,8
Toplam	100	100	100

Şekil 6.2.3 Suriyeli Misafirlerin Hanelerinde Türkiye'de Doğum Yapan Kadın Olup/Olmadığı, Kamp İçi ve Kamp Dışı

Hanesinde Türkiye'de doğum yapan kadın olduğunu/olmadığını belirtenlerin oransal dağılımı Şekil 6.2.3'te veril-

mektedir. Kamp içindeki hane reislerinin yüzde 11'i hanelerinde Türkiye'de doğum yapan kadın olduğunu belirtirken bu oran kamp dışında sadece yüzde 3'tür. Misafirlerin doğum sürecinde yoğunlukla kampları tercih ettiği görülmektedir. Barınma problemlerinin olmaması, her an bir sağlık merkezine ve sağlık personeline yakın olmaları, ilaca erişimde sıkıntı yaşamamaları bu bireyleri kamp içinde bulunma konusunda teşvik etmektedir.

Ceylanpınar Çadırkentinde her sabah yemek ve su analizleri gerçekleştirilmektedir. Ayrıca kadın muhtarlar aracılığıyla, tespit edilen gebelere ve hastalara ayrı menüler sunulmaktadır. Bu uygulama kamp sakini kadınlar ve erkekler tarafından memnuniyetle karşılanmakta ve uygulamanın devamı talep edilmektedir.

Yeni doğan ve gebe izleme sistemi bu kampta sorunsuz bir şekilde işlemektedir. Ayrıca yeterli sayıda kadın tercümanın da sağlık merkezinde görev yaptığı gözlenmiştir.

Türkiye'deki Doğum Hangi Yılda Gerçekleşti	2011		2012		2013	
	Kamp İçi (%)	Kamp Dışı (%)	Kamp İçi (%)	Kamp Dışı (%)	Kamp İçi (%)	Kamp Dışı (%)
Doğum Yüzde	100	0	81	19	82,4	17,6

Tablo 6.2.1 Türkiye'de Gerçekleşen Doğumların Yıllara Göre Dağılımı, Kamp İçi ve Kamp Dışı

Türkiye'deki Doğum Hangi Yılda Gerçekleşti	Kamp İçi		Kamp Dışı		Toplam	
	Sayı	Yüzde (%)	Sayı	Yüzde (%)	Sayı	Yüzde (%)
2011	2	1,3	0	0	2	1
2012	51	32,7	12	35,3	63	33,2
2013	103	66	22	64,7	125	65,8
Toplam	156	100	34	100	190	100

Tablo 6.2.1 Türkiye'de Gerçekleşen Doğumların Yıllara Göre Dağılımı, Kamp İçi ve Kamp Dışı

Tablo 6.2.1 Türkiye'de gerçekleşen doğumların yıllar itibariyle dağılımını göstermektedir. 2011 yılında Türkiye'de gerçekleşen doğumların tamamı kamp içinde yaşayan kadınlar tarafından gerçekleştirilmiştir. Buna karşın 2012 ve 2013 yıllarındaki doğumların sırasıyla yüzde 81 ve yüzde 82'sinin kamp içindeki kadınlar tarafından gerçekleştirildiği görülmektedir. Diğer bir deyişle 2012 ve 2013 yıllarındaki doğumların yaklaşık beşte biri kamp dışında yaşayan kadınlar tarafından gerçekleştirilmiştir.

Bu oranlara kamp içi ve kamp dışı bazında baktığımızda ise; kamp içindeki kadınların yaptığı doğumların yüzde 66'sının 2013 yılında, yüzde 33'ünün 2012 yılında ve yüzde 1'inin 2011 yılında gerçekleştiği görülmektedir. Kamp dışında yaşayan kadınların yaptığı doğumların ise yüzde 65'i 2013 yılında ve yüzde 35'i 2012 yılında gerçekleşmiştir.

Doğumun Nerede Gerçekleştiği	Kamp İçi		Kamp Dışı		Toplam	
	Sayı	Yüzde (%)	Sayı	Yüzde (%)	Sayı	Yüzde (%)
Evde	1	0,6	1	2,9	2	1,1
Kampta	4	2,6	0	0	4	2,1
Hastane ya da Klinikte	150	96,2	33	97,1	183	96,3
Diğer	1	0,6	0	0	1	0,5
Toplam	156	100	34	100	190	100

Tablo 6.2.2 Türkiye'de Gerçekleşen Doğumların Nerede Gerçekleştiği, Kamp İçi ve Kamp Dışı

Tablo 6.2.2 Türkiye’de gerçekleşen doğumların gerçekleştiği yerleri göstermektedir. Buna göre hamile kadınların gerek kamp içinde gerekse kamp dışında, büyük bir çoğunluğunun hastane ya da kliniklerde doğum yaptığı görülmektedir. Kamp içinde yaşayan hamile kadınlar yaptığı doğumların yüzde 96 gibi büyük bir çoğunluğunu hastane ya da kliniklerde gerçekleştirmiştir. Bu oran kamp dışında yaşayan hamile kadınlarda yüzde 97’dir.

Kadınların doğumlarını hastane ya da kliniklerde yapması, bebeklerinin sağlıklı olarak dünyaya gelmesi ve kendi sağlıkları açısından hayati öneme sahiptir. Bu oranlara bakılarak, kadınların doğumlarını emin ellerde ve sağlıklı bir biçimde hastane ya da kliniklerde gerçekleştirdikleri görülmektedir.

Hastane ya da klinikler dışında yapılan doğum oranı yüzde 4 seviyesindedir.

Doğuma Kim Yardımcı Oldu?	Kamp İçi		Kamp Dışı		Toplam	
	Sayı	Yüzde (%)	Sayı	Yüzde (%)	Sayı	Yüzde (%)
Doktor	110	71	19	55,9	129	68,3
Hemşire	22	14,2	9	26,5	31	16,4
Ebe	21	13,5	3	8,8	24	12,7
Akraba	1	0,6	1	2,9	2	1,1
Hiç Kimse	1	0,6	2	5,9	3	1,6
Toplam	155	100	34	100	189	100

Tablo 6.2.3 Türkiye’de Gerçekleşen Doğumlara Kimin Yardımcı Olduğu, Kamp İçi ve Kamp Dışı

Suriyeli hamile kadınların doğumlarına kimin yardımcı olduğu konusunda alınan cevaplar Tablo 6.2.3’te gösterilmektedir. Kamp içinde yaşayan hamile kadınların yüzde 71’i bir doktor gözetiminde doğum yapmışken bu oran kamp dışındaki hamile kadınlar arasında yüzde 56’dır.

Doğuma bir hemşire yardımcı oldu diyen kadınların oranı kamp dışında daha fazladır. Kamp dışında yaşayan hamile kadınların yüzde 27’sinin doğumuna bir hemşire yardımcı olmuşken benzer oran kamp içinde yaşayan hamile kadınlar arasında yüzde 14’tür.

Kamp içindeki hamile kadınların yüzde 14’üne doğum sırasında bir ebe yardımcı olmuştur. Bu oran kamp dışındaki hamile kadınlar arasında bir kademe daha az olarak yüzde 9’dur.

Sonuç itibarıyla kamp içindeki hamile kadınlar doğumlarını yüzde 99 oranında bir sağlık personeli yardımıyla gerçekleştirirken, kamp dışında bu oran kamp içine oranla daha düşük olarak yüzde 91 olmuştur

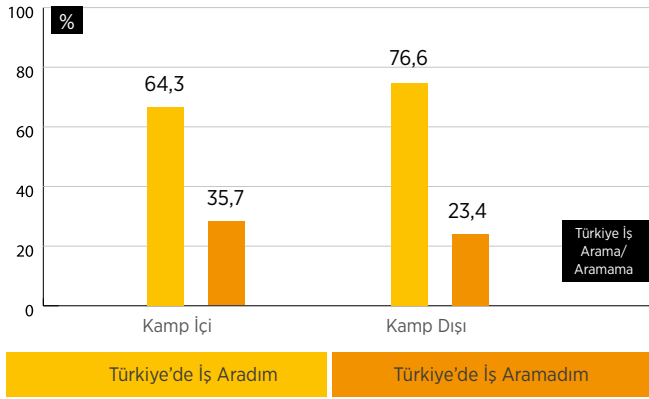
5 aydır Türkiye’de bulunan G. bir konteynerde ailesinden 10 kişi ile birlikte kalıyor. 18 yaşında ve hamile. Doğumunu Türkiye’de gerçekleştirecek. Kamp yönetimiyle aralarında aile sıcaklığında ilişkiler kurduklarından söz ediyor. Aşerdiği zamanlarda bile kamp yönetiminin taleplerini karşılamaya gayret gösterdiğini, il merkezinden ona istediklerini temin etmeye çalıştıklarını ifade ediyor. Teşekkürlerini bildiriyor ve bebeğini Türkiye’de dünyaya getireceği için mutlu olduğunu sözlerine ekliyor.

7. Suriyeli Kadınların Gelecek Planları

Bu bölümde Suriyeli kadınların Türkiye'deki geleceklerine ilişkin değerlendirmeler yer almaktadır. Kadınların gelecekte Türkiye'deki çalışma hayatına katılıp katılmak istemedikleri, geçim sıkıntısı yaşayıp yaşamadıkları ve meslek edinecek kurslara katılmak isteyip istemediklerine yer verilmiştir. Ayrıca kadınların Türkiye'deki hayata uyumları ve Suriye'ye dönüş konularındaki görüşleri incelenmiştir.

7.1 Çalışma Hayatı ve Geçim

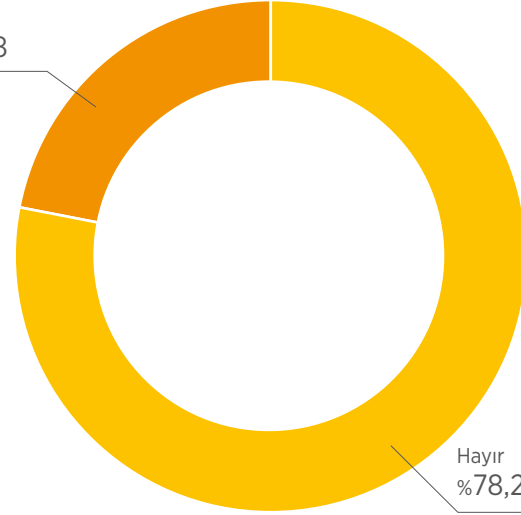

Grafik 7.1.1 Suriyeli Kadınların Türkiye'de İş Arayıp/ Aramadıkları, Kamp İçi ve Kamp Dışı

Suriyeli kadınların Türkiye'de iş arayıp aramadıklarına ilişkin sonuçlar Grafik 7.1.1'de verilmektedir. Kamp dışında yaşayan kadınların yüzde 77'si Türkiye'de iş aramışken kamp içinde yaşayanlar arasında bu oran yüzde 64'tür.

Kamp dışında yaşayan kadınlar için geçim daha zor olmakla beraber, bu rakamlar bizlere Suriyeli kadınların en azından kısa vadede Türkiye'de yaşama isteklerinin bulunduğunu göstermektedir.

Evet
%21,8

Hayır
%78,2

Önümüzdeki 7 Gün İçin Yeterli Yiyeceğe ya da Yiyecek Temin Edebilecek Paraya Sahip misiniz?	Kamp Dışı (%)
Evet	21,8
Hayır	78,2
Toplam	100

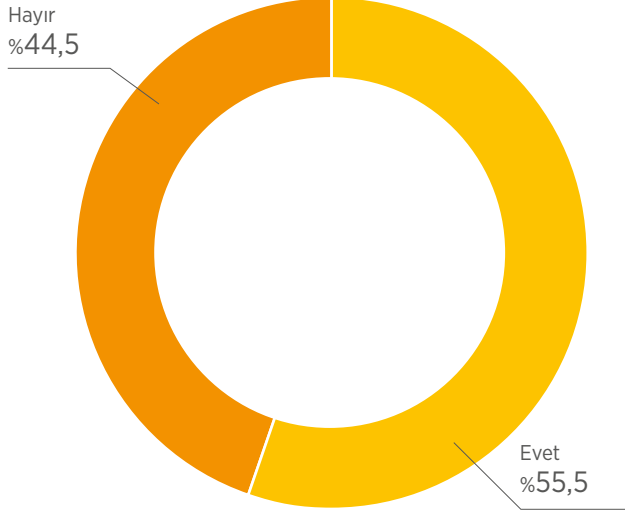
Şekil 7.1.1 Suriyeli Kadınların Önümüzdeki 7 Gün İçin Yeterli Yiyeceğe ya da Yiyecek Temin Edebilecek Paraya Sahip Olup/Olmadıkları, Kamp Dışı

Kamp dışındaki Suriyeli kadınların kamp içindeki kadınlara göre daha yüksek bir oranda Türkiye'de iş aradıkları bir önceki grafikte verilmişti. Şekil 7.1.1 ise, kamp dışındaki kadınların önümüzdeki 7 gün için yeterli yiyeceğe ya da yiyecek temin edebilecek paraya sahip olup olmadıklarını incelemektedir. Buna göre kamp dışındaki kadınların sadece yüzde 22'sinin önümüzdeki 7 gün için yiyeceğe ya da yiyecek temin edebilecek paraya sahip olduğu görülmektedir. Başka bir deyişle, kamp dışındaki Suriyeli kadınların beşte dördüne yakını önlerindeki 7 gün için yiyecek sıkıntısıyla karşı karşıyadır.

Türkiye'deki
Suriyeli
Kadınlar

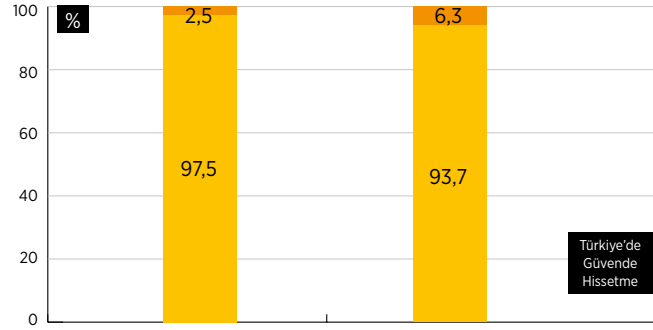
Bir Meslek Edinecek Kursa ya da Okula Devam Etmek İster misiniz?	Kamp İçi (%)
Evet	55,5
Hayır	44,5
Toplam	100

Şekil 7.1.2 Suriyeli Kadınların Meslek Edinecek Kursa ya da Okula Devam Etme İstekleri, Kamp İçi

Barınma merkezlerinde misafirlere yönelik birçok kurs ya da faaliyet bulunmaktadır. Bu kurslar hem kadınlara hem de erkeklere özel olarak sınıflandırılmıştır. Şekil 7.1.2 kamp içinde yaşayan kadınların önümüzdeki dönemde bir meslek edinecek kursa ya da okula devam etme isteklerini göstermektedir. Kamp içindeki Suriyeli kadınların yüzde 55'i bir meslek edinebilecekleri kursa katılmak istediklerini ifade etmişlerdir.

7.2 Türkiye'deki Hayata Uyum

Evet, Güvende Hissediyorum Hayır, Güvende Hissetmiyorum

Türkiye'de Kendinizi Güvende Hissediyor musunuz?	Kamp İçi (%)	Kamp Dışı (%)	Toplam (%)
Evet	97,5	93,7	95,5
Hayır	2,5	6,3	4,5
Toplam	100	100	100

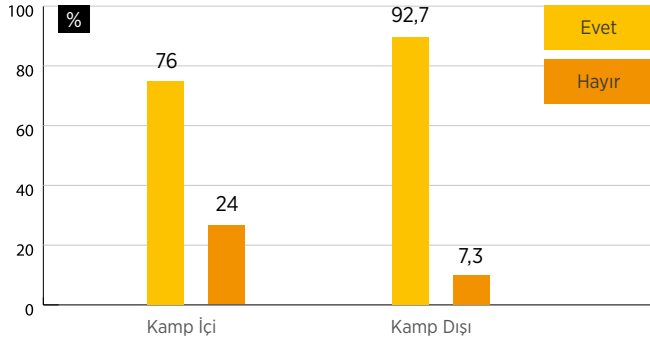
Şekil 7.2.1 Suriyeli Kadınların Türkiye'de Kendilerini Güvende Hissedip/Hissetmedikleri, Kamp İçi ve Kamp Dışı

Şekil 7.2.1 kamp içinde ve kamp dışında yaşayan kadınların Türkiye'de güvende hissedip hissetmediklerini göstermektedir. Buna göre, kamp içi ve kamp dışı ayrımına gidilmeksizin bakıldığında, Suriyeli kadınların yüzde 96'sı Türki-

Türkiye'deki
Suriyeli
Kadınlar

ye'de kendilerini güvende hissettiklerini ifade etmişlerdir. Bu oran kamp içindeki kadınlar arasında bir kademe daha yüksek olarak göze çarpmaktadır. Kamp içinde yaşayan kadınların yüzde 98 gibi büyük bir çoğunluğu Türkiye'de kendini güvende hissediyorken bu oran kamp dışında yaşayan kadınlar arasında yüzde 94'tür.

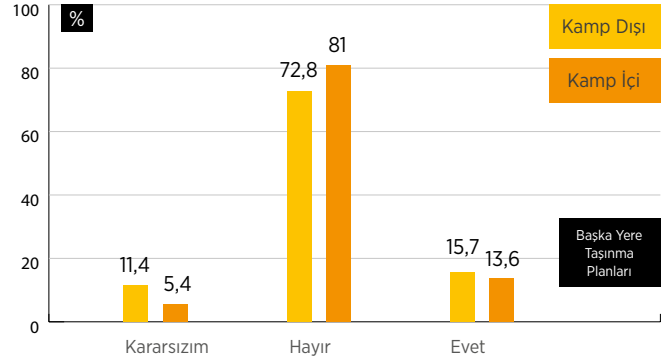
Türkçe Öğrenmek İstiyor musunuz?	Kamp İçi (%)	Kamp Dışı (%)	Toplam (%)
Evet	76	92,7	84,5
Hayır	24	7,3	15,5
Toplam	100	100	100

Şekil 7.2.2 Suriyeli Kadınların Türkçe Öğrenme İstekleri, Kamp İçi ve Kamp Dışı

Suriyeli kadınların Türkçe öğrenme istekleri oldukça yüksektir. Kamp içindeki kadınların yüzde 76'sı Türkçe öğrenmek istediğini belirtmiştir. Kamp dışındaki kadınların ise yüzde 93 gibi büyük bir bölümü Türkçe öğrenmek istemektedir. Kamp içi ve kamp dışı ayırımına gidilmeksizin baktığımızda ise kadınların yüzde 84'ünün Türkçe öğrenmek istedikleri görülmektedir.

Kamp dışında yaşayan kadınların Türkçe öğrenme isteklerinin fazla olması gayet normaldir. Günlük yaşamdaki tüm ihtiyaçlarının giderilmesi amacıyla aynı dili konuşabilmeleri

oldukça önemlidir. Kamp içinde ise bu oranın biraz daha düşük olmasının sebeplerinden biri de çevrelerinde aynı dili konuşabilecek bireylerin daha fazla bulunması olarak düşünülebilir.

Yakın Zamanda Başka Bir Yere Taşınmayı Planlıyor musunuz?	Kamp İçi (%)	Kamp Dışı (%)	Toplam (%)
Evet	13,6	15,7	14,7
Hayır	81	72,8	76,8
Kararsızım	5,4	11,4	8,5
Toplam	100	100	100

Şekil 7.2.3 Suriyeli Kadınların Yakın Zamanda Başka Yere Taşınma Planları, Kamp İçi ve Kamp Dışı

Şekil 7.2.3'te Suriyeli hane reisi kadınların yakın zamanda başka bir yere taşınmayı planlayıp planlamadıkları incelenmektedir. Kadınların yüzde 77'si yakın zamanda herhangi bir yere taşınma yönünde planları olmadığını belirtmiştir. Buna karşın yakın zamanda başka bir yere taşınmayı planladığını belirtenlerin oranı ise yüzde 15'tir. Yüzde 8'lik bir kesim ise bu konudaki kararsızlığını dile getirmiştir.

Kamp içindeki kadınlar arasında yakın zamanda başka bir yere taşınmayı düşünmeyenlerin oranının kamp dışındaki kadınlara göre bir kademe daha fazla olması dikkat çekicidir.

Yakın zamanda başka yere taşınmayı düşündüğünü belirten kadınlara nereye taşınmak istedikleri sorusu yönetilmiş ve cevapları Tablo 7.2.1'de verilmiştir. Buna göre;

Kamp içindeki kadınların yüzde 21'i Suriye'ye dönmeyi düşünmektedir. Bunu yüzde 18 ile başka şehirdeki bir kampa taşınmayı düşünenler izlemektedir. Başka bir ülkeye gideceğini belirtenlerin oranı da yaklaşık yüzde 15'tir. Türkiye'de kamp dışına taşınacağını belirtenlerin oranı ve aynı şehirdeki başka bir kampa taşınacağını belirtenlerin yüzde 10, Türkiye'de başka bir kente taşınacağını belirtenler ise yüzde 10 civarındadır. Taşınma ile ilgili olarak nereye taşınacağı belli olmayanların oranı ise yüzde 21'dir.

Kamp dışındaki oranlar kamp içindeki oranlara göre farklılık göstermektedir. Kamp dışında yaşayan kadınlar arasında başka şehirdeki bir kampa ve aynı şehirdeki başka bir kampa taşınacağını belirtenlerin oranı her ikisi için yüzde 13 civarındadır. Diğer bir deyişle kamp dışındaki kadınların yaklaşık yüzde 26'si kamp içine taşınacağını bildirmiştir. Suriye'ye geri döneceğini belirtenlerin oranı yüzde 21, Türkiye dışına çıkarak başka bir ülkeye gideceğini belirtenlerin oranı yüzde 11 ve Türkiye'deki başka bir kente gideceğini belirtenlerin oranı ise yüzde 4'tür. Taşınma ile ilgili gideceği yeri belli olmayanların yüzdesi ise yaklaşık yüzde 38'dir.

Türkiye'deki
Suriyeli
Kadınlar

Nereye Taşınmayı Planlıyorsunuz?	Kamp İçi (%)	Kamp Dışı (%)	Toplam (%)
Suriye'ye Geri Döneceğim	21	21,3	21,1
Başka Şehirdeki Bir Kampa	17,7	12,8	15,6
Başka Bir Ülkeye	14,5	10,6	12,8
Türkiye'de Kamp Dışına	8,1	0	4,6
Aynı Şehirdeki Başka Bir Kampa	8,1	12,8	10,1
Türkiye'de Başka Bir Kente	9,7	4,3	7,3
Belli Değil	21	38,3	28,4
Toplam	100	100	100

Tablo 7.2.1 Suriyeli Kadınlardan Yakın Zamanda Başka Bir Yere Taşınmayı Planlayanlar, Nereye Taşınmayı Düşünüyor? Kamp İçi ve Kamp Dışı

11 ay önce ülkemize gelen A.Y. 'nin kimsesi yok. Hiç bir yakınına ulaşamıyor. Aslında 16 yaşında olan A. yaşlarına göre farklı bir kız çocuğu. Bedensel gelişimi yaşlarına benzerken zihinsel olarak bazı problemler yaşıyor. Psikolojik desteğe ihtiyacı olduğu kamp çalışanları tarafından da tespit edilmiş. Haftada bir gün tercüman ablalarının evine götürülüyor, yıkanıp temizleniyor. Özel bir koruma altında.

Önce Kaymakam sahip çıkmış A.Y.'ye. Bir de kampların yemeklerini dağıtan şirketin sahibi ihtiyaçlarını üstlenmiş. A.Y. ona 'manevi babam' diyor.

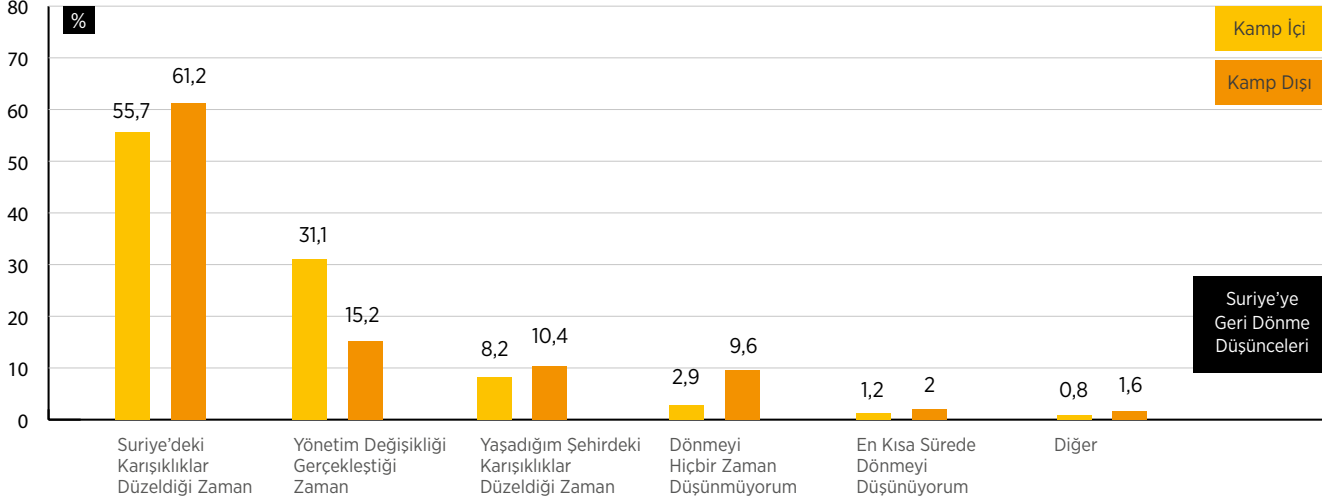
Geçmiş aile yaşantısından hep mutsuz bahsediyor A. Aile içinde babasından, kendisinin, kardeşlerinin ve annesinin sürekli şiddet gördüğünden söz ediyor.

'Burada ne zaman mutsuz olsam bana yardım eden birileri var' diyor.

Katılabildiği tüm kurslara özellikle de Türkçe kursuna katılıyor. A.Y. Türkçeyi tamamen öğrenip ülkemizde kalmak ve büyüyünce öğretmen olmak istiyor.

7.3 Suriye'ye Dönüş

Suriye'ye Ne Zaman Dönmeyi Düşünüyorsunuz?	Kamp İçi		Kamp Dışı		Toplam	
	Sayı	Yüzde (%)	Sayı	Yüzde (%)	Sayı	Yüzde (%)
Suriye'deki Karışıklıklar Düzeldiği Zaman	136	55,7	153	61,2	289	58,5
Yönetim Değişikliği Gerçekleştiği Zaman	76	31,1	38	15,2	114	23,1
Yaşadığım Şehirdeki Karışıklıklar Düzeldiği Zaman	20	8,2	26	10,4	46	9,3
Dönmeyi Hiçbir Zaman Düşünmüyorum	7	2,9	24	9,6	31	6,3
En Kısa Sürede Dönmeyi Düşünüyorum	3	1,2	5	2	8	1,6
Diğer	2	0,8	4	1,6	6	1,2
Toplam	244	100	250	100	494	100

Şekil 7.3.1 Suriyeli Kadınlar Ülkelerine Ne Zaman Dönmeyi Düşünüyor? Kamp İçi ve Kamp Dışı

Kadınlara, ülkelerindeki yaşamlarına ne zaman döneceklerini anlayabilmek adına "Suriye'ye ne zaman dönmeyi düşünüyorsunuz?" sorusu yöneltilmiştir. Bu soruya ilişkin yanıtlar Şekil 7.3.1'de verilmektedir.

Kamp içi ve kamp dışı ayrımına gidilmeksizin bakıldığında

Suriyeli kadın hane reislerinin yüzde 59'u Suriye'deki karışıklıklar düzeldiği zaman ülkesine dönmeyi düşündüğünü belirtmiştir. Suriye'deki yönetimin değişmesi durumunda gideceğini belirtenlerin oranı yüzde 23, yaşadığı şehirdeki karışıklıklar düzeldiği zaman dönmeyi düşünenlerin oranı

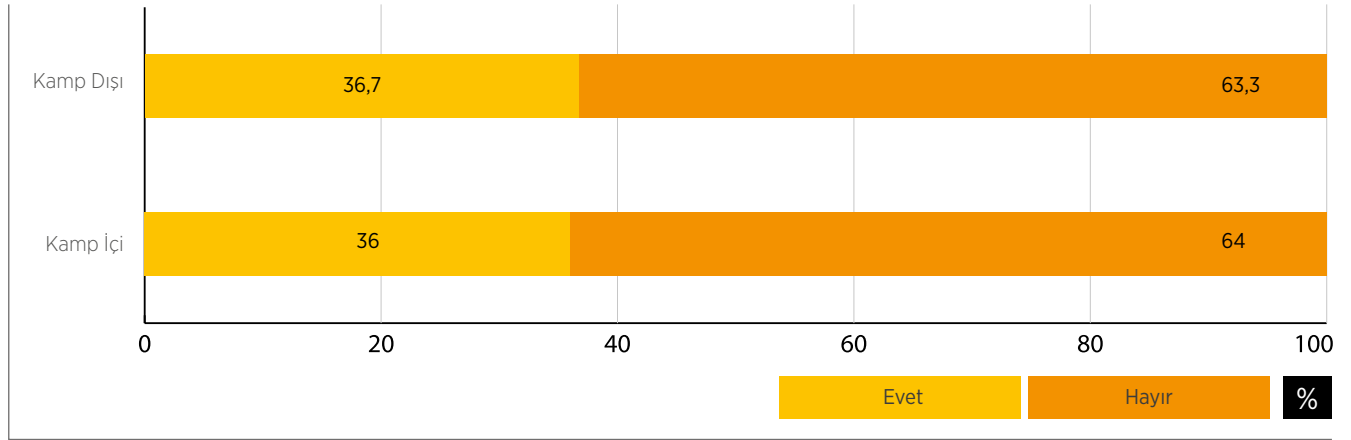
Türkiye'deki
Suriyeli
Kadınlar

yüzde 9 ve dönmeyi hiçbir zaman düşünmediğini belirten kadınların oranı ise yüzde 6 civarındadır.

Kamp içi ve kamp dışı ayrımına bakıldığında ise, kamp içindeki kadınların yalnızca yüzde 3'ü dönmeyi hiçbir zaman düşünmediğini belirtirken bu oran kamp dışında yaklaşık yüzde 10'dur. Bu rakamlardan kamp dışındaki kadınların

Türkiye'de yaşamak fikrine daha yakın oldukları görülmektedir.

Suriye'ye mümkün olan en kısa zamanda dönmeyi düşünenlerin oranı ise kamp içinde yüzde 1 ve kamp dışında yüzde 2 olarak öne çıkmaktadır.

Suriye'ye Döndüğünüzde Bir İşinizin Olacağını Düşünüyor musunuz?	Kamp İçi (%)	Kamp Dışı (%)	Toplam (%)
Evet	36	36,7	36,3
Hayır	64	63,3	63,7
Toplam	100	100	100

Şekil 7.3.2 Suriyeli Kadınlar Ülkelerine Döndüğünde Bir İşlerinin Olacağını Düşünüyor mu? Kamp İçi ve Kamp Dışı

Türkiye'deki kadınlar Suriye'ye döndüklerinde bir işlerinin olacağını düşünüyor mu? Sorusunun yanıtı Şekil 7.3.2'de verilmektedir. Buna göre kamp içindeki kadınların yüzde 36'sı ve kamp dışındaki kadınların yüzde 37'si Suriye'ye döndüklerinde bir işlerinin olacağını düşünmektedir. Öte yandan ülkelere döndüklerinde Suriye'de bir işlerinin olmayacağını düşünenlerin oranı kamp içinde yüzde 64

ve kamp dışında yaklaşık yüzde 63'tür. Bu oranlar Suriyeli erkekler arasında bir kademe daha yüksektir. Kamp içindeki erkeklerin yüzde 44'ü ve kamp dışındaki erkeklerin ise yüzde 38'i döndüklerinde bir işinin olacağını düşünmektedir. Erkeklerle kadınlar arasındaki bu farkın Suriye'nin istihdam ve kültürel yapısı ile doğrudan ilişkisi bulunmaktadır.

Gelecekte barınmaya ilişkin sorulan bir diğer soruda ise kadınların ancak yüzde 45'i Suriye'ye döndüğünde barınacak yeri olduğunu belirtmiştir. Diğer bir deyişle Suriyeli kadınların yarısından fazlasının Suriye'ye döndüğünde barınacak bir yeri bulunmamaktadır. Bu rakamlar Suriye krizinin insani boyutunun hangi seviyelerde olduğuna ilişkin bir göstergedir.

Türkiye'deki
Suriyeli
Kadınlar

8. Saha Görüşmelerinden Notlar

Özellikle barınma merkezlerinde gerçekleştirilen saha görüşmelerine ilişkin notlar ve görüşülen kadınların ifadeleri bu bölümde yer almaktadır.

Psikososyal Destek

Suriyeli kadınlar ülkedeki iç karışıklık ve çatışma ortamı nedeniyle genel olarak çok olumsuz şartlardan gelmekte ve bu olumsuzlukların etkisinde, tamamen farklı bir ortamda yaşamaktadırlar. Büyük travmaların yaşandığı buna benzer ortamlarda misafirlerin çeşitli psiko-sosyal ihtiyaçları olacağı mutlaklıdır.

Suriyelilerin psikolojik danışma talebiyle hastanelere neredeyse hiç başvurmadıkları ortaya çıkmıştır. Suriyeliler ne kadar sıcak bakmasalar da, psikolojik ve psikiyatrik desteğe ihtiyaçları olduğu ise tüm yetkililerce tespit edilmiş durumdadır. Yine de psikologla görüşmek isteyen çok fazla kişi olmadığı tespit edilmiştir. Kültürel olarak psikologla görüşmek Suriyeliler arasında pek tercih edilmemektedir. Özellikle psikolojik ihtiyaçlar, yapılan bazı anket sonuçlarını bakarak görülebilmektedir. Bu sonuçlara göre;

- Özellikle çocuklarda yoğun şekilde savaşın etkilerini izlemek mümkündür.
- Çalışmaların önündeki en önemli engel sürekli değişen birey sayısı ve adreslerdir.
- Misafirlerin temel ihtiyaçlarının tespiti ve temini öncelikli çabalar arasındadır. Psiko-sosyal destek çalışmaları yoğun bir şekilde devam etse de henüz tam olarak sağlanamamaktadır.
- Geleneksel kültürel yapı yüzünden, misafirlerin psikolojik destek almayı çoğunlukla talep etmedikleri gözlemlenmiştir.

- Psikologla veya herhangi bir doktorla görüşürken arada bir tercümanın olması da önemli bir sıkıntı olarak dile getirilmiştir.
- Basit muayenelerde bile tespit edilebilen ciddi savaş travmaları gözlenmektedir.
- Hastane kayıtlarındaki bazı istatistikler psiko-sosyal hizmetlere olan ihtiyacı tespit etmek için ipucu taşıyor niteliktedir. Sürekli baş dönmesi ve baş ağrısı gibi şikâyetlerle başvuran hastaların çoğunun tedavisi ancak psikolojik destekle mümkündür.

Mesleki Kurslar

Kamplardaki kurslara ilişkin bazı notlar ise şunlardır;

- Kursiyerlere, motivasyonu artırmak amacıyla başarı belgesi dağıtılmaktadır. Dikiş-nakiş kursunda konteyner-kentin temel bazı ihtiyaçları da üretilmekte ve büyük fayda sağlanmaktadır.
- Kurslardan elde edilen ürünlere yönelik sergiler açılmakta ve kadınların sosyalleşmesine katkı sağlamaktadır. Önümüzdeki dönemlerde bu ürünlerin satışı yoluyla küçük de olsa gelir elde etme imkânı sağlanmış olacaktır.
- Harran Konteynerkenti'nde mesleki kurslara ek olarak, bilgisayar kursu ve ücretsiz internet kafe hizmetleri de mevcuttur.
- Suriyeli gönüllü öğretmenler çeşitli kurslara eğitmen olarak destek sağlamaktadır.
- Saha görüşmelerinde özellikle çocuklar için hâlihazırda bulunan kursların artırılması talebi dile getirilmiştir.
- Temel ilk yardım kursu talebi dile getirilen talepler arasındadır.

Suriye geleneklerine göre kocası vefat eden kadınların 3 veya bölgeye göre 4 ay süren bir yas dönemi bulunuyor. Geleneklere göre, bu dönem boyunca erkeklerle görüşmemeleri gerekiyor.

Görüştüğümüz kadınlardan biri olan F. de kocasını savaşta yitirmiş ve bu yas süresini konteyner içinde acısıyla baş başa geçmiş. Fakat şimdi çocuklarını ihmal etmeyecek şekilde kurslara katılmak istediğini belirtiyor. Kursa giden arkadaşlarının çok memnun olduklarını belirten F. için kurslar, kadınların rahatlaması için çok gerekli.

Türkiye'deki
Suriyeli
Kadınlar

Sosyal Hizmetler

- Birçok kampta, ayrı bir kadın mescidi ve kadın TV konteyneri bulunmaktadır.
- Kamplarda kadınların en büyük sorunlarından birisi çadırdan dışarıya çıkamıyor olmalarıdır. Bu yüzden kamp yönetimleri kadınların çadır içinde üretim yapıp kazanç sağlamaları için çalışmalar gerçekleştirmeye çalışmaktadır.
- Kamp dışına düzenli geziler gerçekleştirilmekte ve misafirlerin sosyalleşmesine çalışılmaktadır.

- Kamplarda yapılan görüşmelerde, kadınların en büyük sorununun ataerkil kültür yapısı olduğu belirtilmektedir. Eşlerinin ilgisiz davranışlarından yakınmaktadır.
- Konteynerkentlerde düzenli toplantı ve konferanslar düzenlenmektedir. Kadınların bu etkinliklere ilgisinin yoğun olduğu ve memnun kaldıkları gözlemlenmiştir.
- Harran'da kamp sakinlerinin servisle şehre inme fırsatları var, ayrıca ziyaretçileri ile görüşmek için ayrı bir bölüm de kullanımlarını sunulmuş durumdadır.
- Suriyeli misafirlerin savaş nedeniyle eğlenceli aktiviteleri kabul etmedikleri görülmüştür.
- Barınma merkezlerinde spor yapma alanları oldukça fazla olmasına rağmen kadınların eşlerinin engellemeleri nedeniyle bu alanları kullanamadıkları bildirilmiştir.

R. 17 yaşında. Savaş'tan önce Hatay'ı ziyaret etme şansı olmuş. Daha önceden hiç tanııyormuş Türkleri ve Türkiye'yi. Geldikten sonra ne kadar iyilik gördüğünü anlatıyor. 2 ayda Türkçe öğrenmiş. Ailesine verdiği söz üzerine İngilizce de öğrenmek için çalışıyor. Abileri Suriye'de hala savaşta.

R. lise öğrencisi. Suriye'de kız çocuklarının fazla okumadıklarından bahsediyor. Fakat R.'nin bambaşka hayalleri var. Siyaset Bilimi okumak istiyor. Ve okumak için Türkiye'nin iyi bir yer olduğunu düşünüyor.

Arkadaşlarıyla "Şam Ülkeleri Gençlik Hareketi"ni kurmuşlar. 150-200 gencin yer aldığı bu hareket kampın temizliği ve çeşitli etkinliklerin düzenlenmesi gibi faaliyetler gerçekleştiriyor. "Biz buradayken başkalarının bizim için temizlik yapmalarına gerek yok" diyor R. Gençlik Hareketi sayesinde kamp

şehir merkezinden çok daha hareketli bir hale gelmiş. Ramazan dolayısıyla geceleri de etkinlikler düzenliyorlar

Yönetime Katılım

- Barınma merkezlerinde, muhtarlık veya konsey şeklinde kadın ve erkeklerden oluşan temsilci gruplar oluşturulmuştur. Bu temsilciler yardımıyla, talep, öneri ve şikâyetler kamp yönetimine iletilmektedir.
- Kadın muhtarlar veya temsilciler sayesinde kadınlar taleplerini ve ihtiyaçlarını idareye kendi ülkelerinden birisi vasıtasıyla iletebilme imkânı bulmuşlardır.
- Kilis Öncüpınar Konteynerkenti'nde kampın gençlerinin kurdukları "Şam Ülkeleri Gençlik Hareketi" ile kampa inanılmaz bir hareketlilik kazandırılmıştır. Kamp yönetimi, gençlerin entegre olmalarına, savaşın olumsuz etkilerinden bir nebze kurtulmalarına ve kamp yönetimine demokratik katılımlarına destek olmaktadır. Bu hareketin içinde en dikkat çekici olan, tüm eylemlerde genç kadın ve kız çocuklarının da aktif şekilde rol alması ve karar alma süreçlerini yönetmeleri olmuştur.

Erken Yaşta ve Çok Eşli Evlilikler

- Çok eşli evliliklere sıklıkla rastlanmaktadır.
- Kamplarda 18 yaş altı için Türkiye Cumhuriyeti yasalarının uygulanmasına özen gösterilmektedir.
- Özel hayatın korunması gereği, birlikte yaşayanların veya resmi şekilde evli olmayanların tespiti mümkün olmamaktadır.
- Kampta yaşanması muhtemel sorunların önüne geçebilmek için bazı kamplarda uzmanlar tarafından çadır

ziyaretleri yapılarak, yasalarla ilgili, özellikle de 18 yaş altı evliliklerin yasadışı olduğu ile ilgili bilgilendirme yapılmaktadır.

- Suriye'den gelenlerin çoğunun çok eşli halde geldiği tespit edilmiştir.
- Erken yaşta gebeliklere çok sık rastlanmaktadır.
- Kadınların mağdur olmaması için çok eşli halde gelenlerin evlilikleri geçerli sayılmaktadır.
- Evliliklerde eşler arası yaş farkının zaman zaman çok yüksek olduğu gözlenmiştir.
- Annelerin yaş ortalaması da ne yazık ki çok düşük seviyededir. 13-14 yaşında hamileliklere rastlanmaktadır.
- Tüm bu veriler ışığında, açıktır ki; kadın örneklemin yarısına yakınına oluşturan kız çocukları için erken yaşta evliliklere karşı koruyucu önlemler geliştirilmesi büyük önem taşımaktadır. Çözüm yolunu kapatan en önemli sorun, evliliklerle ilgili sürecin beyana dayalı olarak ilerlemesi ve özel yaşamın korunması gerekliliği ile bazı tespitlerin mümkün olmamasıdır.

Aile İçi Şiddet

- Genellikle şiddete maruz kalan kadınların ilk eşler olduğu, fakat bunu idareye taşımaktan çekindikleri gözlenmiştir.
- Rastlanan vakalarda ise, kadının isteğiyle kadın koruma altına alınabilmekte veya yeri değiştirilebilmektedir.
- Farklı kamplardan yöneticiler, kadına yönelik şiddetin olduğunu bildiklerini ve kendilerine intikal eden durumlarda sorunu erkeklerle konuşarak çözmeye çalıştıklarını bildirmektedirler.
- Aile içi şiddet konusunda kadınların büyük sorunlar

Türkiye'deki
Suriyeli
Kadınlar

yaşadıklarını belirten görevliler, kadınların bunu paylaşmak istemediklerini ve kapalı kapılar arkasında yaşananlara bir türlü çözüm getiremediklerini de eklemektedirler.

- Kamplarda, aile içi şiddet vakalarına yönelik uygulanan tek bir prosedür olmadığını, yönetimin inisiyatifi ile uygulamaların farklılaştırılarak yürütüldüğü bildirilmiştir.
- Barınma merkezlerinde yalnız yaşayan kadın ve kız çocuklarının bir arada konaklatılmasına özen gösterilmektedir. Kamp içinde bekâr erkekler için de farklı alanlar ayrılmıştır.

Aile içi şiddete maruz kalan kadınlar ile kamp yaşamı ve yaşadıkları üzerine görüştük;

“Buraya geldiğimde her şey çok farklıydı. Evimden ve Suriye’den çok farklı. Her şeyimi kaybettim. Suriye’deki mutlu günler hayal gibi. Oysa 5 ay önceydi. Çok mutluyduk. Suriye’de İdlib’te yaşıyorduk. Yeşil İdlib... Evimizi o kadar uzun sürede yapabiliştik ki. Fakat sadece 1 yıl oturabildik. Şimdi o evin hayali ile yaşıyorum. Bir gün yeniden o evde uyanabilecek miyim?

Ortaokul ve lise öğretmeniyim. 10 yıldır bu mesleği yapıyorum. 3 çocuğum var. Burada çocukları kontrol etmekte çok zorlanıyorum. Eskiden onlar okuldan gelirdi ve ben onların yemeklerini hazırlardım. Şimdi bunu bile yapamıyorum.

Kampa girer girmez ne yapabilirim diye etrafıma baktım. Savaşın hemen bitmeyeceğini anladığımda büyük bir umutsuzluk kapladı içimi.

Eşimle de sıkıntılı günler yaşadık. Ölmek istedim. İlaç aldım. Herkes bana çok kızgın. Çünkü ben öğretmenim. Örnek olmam gerektiğini düşünüyorlar. Ama öte yandan evden çıkmamı yanlış buluyorlar. Onlara göre kadın evinde oturmalı. En çok da kadınlar yapıyor bunu bana. Anlayamıyorlar. Neden burada ücretsiz öğretmenlik yapıyorsun diyorlar. Ben burada gönüllü öğretmenlik yaparak kendimi iyi hissediyorum. Ama onlar beni anlamıyorlar.

Türkiye’ye gelirken buranın güzel olduğunu biliyordum. İdlib’e yakın burası. Hep ziyarete gelmek isterdik. Ama keşke böyle olmasaydı.

9. Alınabilecek Önlemler

- Kadınlarla ilgili çalışmalarını daha sağlıklı yürütebilmek için daha detaylı istatistiki verilere ulaşmak gerekmektedir. Ayrıca kadınlarla düzenli yüz yüze görüşmelerle nitel verilerin güncelliği ve güvenilirliği de sağlanabilir. Ev ziyaretleri ile kadınların maruz kalabileceği olası su-istimallerin de engellenmesi mümkün olabilecektir. Tüm bu uygulamaların gizliliği esas alınarak arşivlenmesi de önemlidir.
- Kadınlara özel danışmanlık ve bilinçlendirme çalışmalarını artırmak ve mümkünse Türkiye'ye girişte "geçici koruma statüsü" ve yasal çerçeve hakkında bilgilendirme ve

kampta yaşamayı seçmişse kampla ilgili genel kurallar, hizmetlerin yürütüldüğü merkezler ve iletişim noktaları ile ilgili bilgilendirme yapmak birçok sorunun önlenmesine fayda sağlayabilir. Bu çalışmalar düzenlenirken kadınlar arası farklılıklar (kültüre, eğitime, engel durumuna ve yaşa göre) göz önüne alınmalıdır.

- Kadınların sorunlarına hassasiyet ve sağduyu gösterilmesi, ortaya çıkabilecek problemlerin önlenmesine katkıda bulunabilir. Bunun için karar alma mekanizmalarında kadınlara yer verilmesi büyük önem taşımaktadır. Kamplarda bulunan mahallelerde yapılan muhtar veya temsilci seçimlerinde kadınların daha fazla yer almasına özen gösterilmelidir.

Türkiye'deki
Suriyeli
Kadınlar

- Kadınların, üreme sağlığı da dâhil olmak üzere sağlık hizmetlerine erişimlerinin sağlanması ve yararlanıp/yararlanmadıklarının gözlemlenmesi gerekmektedir.
- Suriye'de iken işkence, tecavüz veya fiziksel ya da cinsel istismara maruz kalmış kadınlar başta olmak üzere, danışmanlık hizmetlerinin sağlanması ve bu hizmetler verilirken kadınların güvenliğinin ve mahremiyetinin korunması gerekmektedir.
- Yakını olmayan kadınlara, kendilerine danışmak suretiyle özel barınak sağlamak ve yeterli güvenliği temin etmek gerekmektedir.
- Kadınların sosyal ve ekonomik gelişiminin desteklenmesi, istihdam olanakları veya ev içi emeklerini değerlendirebilecekleri alanların çeşitlendirilmesi gerekmektedir.
- Engeli veya engelli çocuğu olan kadınlara fiziksel, sosyal ve psikolojik destek mekanizmaları oluşturmak gerekmektedir.
- Okuryazar olmayan kadınlar için Milli Eğitim Bakanlığı ve sivil toplum örgütlerinin işbirliğinde destek mekanizmaları oluşturulmalıdır.
- Meslek sahibi olmayan kadın sayısının çok yüksek olduğu bilinmektedir. Bu kadınlara meslek edindirme kursları yardımıyla özel destek mekanizmaları geliştirilmesi gerekmektedir.
- Çalışan personelin cinsiyet yönünden eşit dağılımı gece - gündüz ve çalışma alanı fark etmeksizin her daim sağlanmalıdır.
- Kadınlarla ilgili sorunların çözülmesinde, çözüm faaliyetlerine erkekleri de katmak önemli bir çıktı sağlayacaktır.

Hazırlama Ekibi Üyeleri

Türkiye'deki Suriyeli Kadınlar Araştırması Yürütücü Ekibi Üyeleri

Dr. Fuat OKTAY	Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı (AFAD) Başkanı
H. Halil AFŞARATA	Strateji Geliştirme Dairesi Başkanı
Prof. Dr. Mehmet BALCILAR	Danışman
Hakan BENLİ	Veri Yönetimi ve Rapor Hazırlama Çalışma Grubu (AFAD Uzman Yardımcısı-İstatistik)
Ebru SARPER PEKDEMİR	Veri Yönetimi ve Rapor Hazırlama Çalışma Grubu (AFAD Uzman Yardımcısı-İstatistik)
İmge BAYSAL	Veri Yönetimi ve Rapor Hazırlama Çalışma Grubu (AFAD Uzman Yardımcısı-İstatistik)

Türkiye'deki Suriyeli Kadınlar Araştırması Çalışmalarına Katılanlar

Özüm DİNÇER	Müdahale Dairesi - AFAD Uzman Yardımcısı (Sosyoloji)
Aslı AYARÖZ AKSOY	Yönetim Hizmetleri Dairesi - AFAD Uzman Yardımcısı (Psikoloji)
Asiye BEKARCA ŞEN	Müdahale Dairesi - Sosyal Çalışmacı
Özlem Sıla TALAY	Strateji Geliştirme Dairesi - AFAD Uzman Yardımcısı (Sosyoloji)
Sezin TUNA	Strateji Geliştirme Dairesi - AFAD Uzman Yardımcısı (Sosyoloji)

T.C. BAŞBAKANLIK
AFET ve ACİL DURUM YÖNETİMİ BAŞKANLIĞI

Adres: Kızılırmak Mah. Ufuk Üniversitesi Cad. Nu: 12
Çukurambar / Söğütözü / Çankaya / Ankara
Başkanlık Santral Tel: 0 (312) 258 23 23
Başkanlık Faks: 0 (312) 220 26 12
www.afad.gov.tr

/afadbaskanlik

Strateji Geliştirme
Dairesi
Başkanlığı